

Материк Гесиона

Марко Східняк

БІЛЯ СВІТОВОГО ОКЕАНУ

Тетралогія. Книга третя.

Марко Східняк

МАТЕРИК ГЕСИОНА

Повість. Третя редакція. Альтернативна історія.

Бо при многості мудрості множитья
й клопіт, хто ж пізнання побільшує,
той побільшує й біль!...
Екклезіяст, 1, 18

1721. – День добрий, Петре, – сказала Єлизавета, входячи у залу.

– І тобі доброго здоров'я, – відповів цар, без декілька днів імператор, підіймаючись з-за дубового столу. – Що, цілуватись не будемо, сестричко? Як здоров'я? Тобі вже сорок шість? На вигляд не більше тридцяти. Це що, там повітря таке?

– Може й повітря. Життя моє йде рівним, як стріла. Нічого хмільного. Вчасно сплю, вчасно встаю, працюю то головою, то руками. А ти, голубе, сивий і в очах прожилки та й лице не зовсім гладеньке.

– Правда, зате я всесильний монарх могутньої держави. Ось імперію проголошую. Будеш на цьому торжестві?

– Знаю, мені чоловік повідав. Ні, не буду. Мій народ, малороси, як ви говорите, це не приймуть, м'яко кажучи.

– А чоловіка нащо скинула, якщо явно любиш і до нього прислуховуєшся?

– Та то він таку диспозицію зробив. У нас графство є в Південній Америці, величеське, безлюдне, але з гарними землями і прекрасним кліматом. Він там керує.

– То він твій васал? То може тобі підкинути людей. За дзвінку монету. Мені донесли про ціни. Низка сановників вже питала, чи можна продати малоросійських кріпаків. Якщо можна – потім все упорядкуєш з колегією іноземних справ.

– Можна. Графство чоловіка – васал Франції.

– Вороги ми з тобою, Лізо. Непрощенні і до гробової дошки, – без переходу, раптом звернувши до Петро, нащось пильно вдивляючись у вікно. – Чому?

– Бо вороги наші народи.

– Народи, той твій набрид, куплений за п'ятачок, що зараз понуро бреде на кораблі. Сироти по роду і без тої землі, де народилися – подвійні сироти. І її сиротять.

– Ти диви, як заговорив головний нищитель земель України. Пани звернуть увагу на цей вигідний бізнес – вирощування людей на продаж, то рід ні на Наддніпрянщині,

ні над Десною чи Дністром не переведеться. Ти помітно менше згноїш у Сибіру, бо самі відчайдухи до Всеволода втечуть. Ми ж православні і мова у нас русинська, хоч перейменували ми її, щоб відокремитись від твоїх задумів. І люди у нас вольні, землі теплі, благодатні. То безбатченки, сироти твоїх розправ і воєн ще такими козаками, купцями, ремісниками стануть. А хліборобами, гречкосіями чи чабанами – обов'язково. І пшениця і гречка чудово росте і у герцогстві і у графстві.

- Що таке бізнес?

- Це я від свого чоловіка слівець нахапалася по саму зав'язку. Це виробництво товару з наступним продажем, або гендлювання, тобто перепродаж продуктів людської праці.

- Якісь прохання, Лізо?

- Звичайно. Я хочу побувати у Москві, у тих теремах кремлівських, де зростала, на могилах матінки Наталії, єдинокровних сестер Явдохи, Марфи, Софії, Катерини, Феодосії і сестрички рідної Наталки, яку любили і я і ти.

- Господи, скільки сестер вже у землі! Брат Іван теж. І я нездоровий. У поясниці непорядок. Лаврентій Лаврентійович каже – нирки. Лізо, а ти не боїшся, що я тебе закую в кайдани, як біглу черницю і відправлю назад, у монастир.

- Не боюся, піду відмолювати свої гріхи. Діти дорослі.

- І правильно робиш, що не лякаєшся. Посол Франції вже попередив, що будь-які недружні дії проти васала королівства будуть адекватно оцінені. Посол Іспанії заявив, що приєднається до будь-яких рішень Парижу, якщо з герцогинею щось станеться. Кажуть, що у тебе там, на острові, інфант Іспанії виховується. Тиха, піджавши хвіст, Данія теж раптом заявила про підтримку Бурбонів у питаннях щодо тебе. Тепер зрозуміло, що не хочуть свою Амалію без свекрухи лишити. Польський представник, замість боротьби за спасіння своєї Речі Посполитої, повідомив про те, що має велике співчуття до американської династії П'ястів. Явно з подачі малятка Саксен-Гота-Альтенбургу, занепокоєність висловила Австрійська імперія, й заради кого — володарки якихось куцих земель за океаном.

- Ну і ну!

- Не буду я влаштовувати банкет, Лізо. Ти не п'єш, а іншим не піде, це як веселитися біля тяжко хворої. Але бал зроблю. Бальні плаття взяла?

- І що б я за жінка була, якби забула?

- Усі шиті в Парижі?

- Ні, французьке — на паньє – тільки два плаття. Шерстяне – лазурового кольору і з оксамиту — паленої умбри.

- Лізо, одягни щось не таке об'ємне! Набридли ходячі коробки.

- Ну, ваша Величність! Дами твого двору з'їдять, запишуть у селючку на віки вічні. Добре, я одягну майже пряме шовкове плаття з фокю. Пастельного, ніжно-блакитного кольору. Сама кроїла.

- Герцогине, ти наче шокована проханням?

- Петре Олексійовичу, мій мужчина вважає, що будь-яке прохання чоловіка щодо

одягу і зачіски – посягання на свободу жінки.

— Герцогине, збалувалася ти у цих польських манерностях. Як ти танцювала у нашому отроцтві! Потанцюємо!

- Ноги відтопчеш.

- Ну я постараюсь.

- Добре, Петре.

1722. Починаючи з кінця 1719 року по Речи Посполитій поповзли настирливі чутки, що прийдуть кораблі з Атлантиди і будуть платити щирим золотом за хлопів-русинів з Поділля, Волині та Правобережній Київщині. Причому платити будуть золотом. Про флот Атлантиди, який купував у післявоєнному голоді дорослих людей по узбережжю за пшеницю, за векселі тих же панів, люди і шляхта, і магнати все відали. Але тут – щирим золотом.

Уся знать, що часто забувала про перспективу, раптом знову її побачила. То не Оверко сопливий шмигає носом, то брязкають дублони. То Ориська носить не чергового золотушного лайдака, то гаманець з талярами при собі має. Спринтерська дистанція між об'явою та дійсною купівлею не дозволяла панам видихнутись. Того Оверка одягнули у якесь дрантя, яке все ж гріло. Ориську на цілих два місяці звільнили від панщини і вона не скинула. Поїхали на Гесиону цілою кріпацькою сім'єю.

Усіх попідтинних сиріт почали так-сяк годувати і тримати то з свинями, то з коровами, але у теплі. Дрібна увага дала оглушливий результат, який ніхто не помітив. Але коли поїхали емісари — покупці, кріпаки і справді були майже схожі на людей, а не на дистрофіків. Даючи різні ціни за різних холопів, неухильно відкидаючи денаціоналізованих, п'яничок, явно і невиліковно хворих, ті поставляли у порти валки з кріпацькими сім'ями. Набрали десь 750 чоловік, причому сімей з малими дітьми не більше сотні, а то одинаки — чоловіки і сотні три дітей-сиріт. Тут був найбільший перебір, завертали кожного другого. Надто не подобалась суворим атлантійським господиням, яким доручені були дітлахи, шибайголовість більшості хлопчаків і розкутість деяких дівчаток. Три кораблі (сімейний, бурлаки та підлітків) відправилися у порти Франції на відстій.

Той, хто подумає, що переселенці нудилися від неробства, помиляється. Всіх, незалежно від віку і статі, на всіх кораблях, заставили вчитися. Всім, хто здав на відмінно філософію, історію, арифметику, мову, літературу, математику та географію, у кінці плавання видавали посвідчення з синьою смугою, по якому повинен був присвоюватися чин 14 класу з правом роботи в державних установах.

Було сказано, що тих, хто по тупоумству, безтолковості чи будь-яких інших причин не здасть навіть на трійку означені предмети, то той буде вважатись тимчасово зобов'язаним, заняття йому вибере адміністрація, наприклад, робота на цегельні. І тільки через сім років він стане звичайним поселенцем. Переселенці зрозуміли, що у цій країні, куди попливуть, шлях до повної волі лежить через грамотність по її канонам. Бо те, що людина десь вже вчилася, абсолютно не приймалось до уваги.

1722. До корабля з обережністю підійшов по виду посполитий з Гетьманщини,

покрутився біля бортів. Боцман Олефіренко з сумнівом подивився на перехожого.

- Ти хто і нащо? - зависнувши над бортом, спитав він.

- Микола я, посполитий з-під Сум.

- Ну там у вас воля козацька, що ти тут забув.

- Козакам справді воля, - тихо прохопився прибулець. - Займайся чим завгодно.

- Ну так запишись в козаки.

- Не записують, - ще тихіше сказав Микола. - А посполитим і те не можна, і туди заборонено.

- Еге ж! - пробасив боцман, відчувши справу. - Здається ти, як каже капітан, - наш контингент. Їди до нього, он туди, та все виклади.

- Та я краще тебе спитаю. Ти де народився?

- У 1698 році у князівстві Атлантида.

- Тої, що за океаном? Ні, тоді й ти не помічник.

- Здається мені зрозуміло, хто тобі потрібен. - Гей, Сергію, - звернувся Олефіренко до матроса, що саме йшов по палубі, - ти де народився?

- У Київському воєводстві Речи Посполитої, - здивовано відповів той.

- А підійди сюди, дядько тебе попитає про те, про се.

Послухавши матроса, посланець посполитих Сумського полку розказав, що вони вирішили тікати до кораблів з поселенцями.

При обговоренні визначили, що переберуться за Дніпро, наче у Київ, у гості, оставлять майно комусь з дітей, чи родичів, які не щезають. За посполитими все ж не так спостерігають як за кріпаками. А там, за Дніпром, в усі сторони шлях до Речи Посполитої. Вони від дідів не мали ніякого відношення до польського панства, то пройти через польські землі їм можливо. Так було успішно вивезено на кораблі 350 сімей. Але це були посполиті з усієї Слобожанщини.

1723. Ранньої весни новенький, наче тільки від корабельного теслі, бриг гамбургської побудови "Ниян", під прапором герцогства "Атлантида", заявивши метою пошук нових земель, зайшов у Вальпараїсо (генерал-капітанство Чилі), потім пішов чомусь по координатах. Спочатку зайшов на острів Пасхи, потім перебрався до Таїті, потім направився на південний схід. Вітри були від помірного до міцного.

Бухта, куди був приведений бриг, була ідеальною для кораблів. Якщо вірити карті, то це земля Ван-Димена. Але у голландців такої колонії нема. Може це і є таємнича земля Всеволода.

- А що, непогано, - сказав собі капітан, такий же молодий, як і його корабель, оглядаючи місцевість та витираючи піт лівою рукою, на загорілій стороні якої блідо виділялась поперечна риса шраму.

Але склад тих, кого повинен був висадити капітан "Нияну" заганяв того у безвихідь. Експедиція складалась з спеціалістів з видобування та плавлення міді, найкращого астронома герцогства, старого (і нащо його тягнуть) штурмана, геолога (слово було новітнім, але значило спеціаліста по пошуку корисних копалин) та козаків - охорона, забезпечення харчування та транспортування. Керував усім наказний отаман Деркач.

Бувший січковий полковник, бувший керівник МВД Фарани при Уляни. Скидалось на експедицію за золотом, але на тих дикунах не те, що прикрас, пов'язки на стегнах не було. Не знають вони металів. А самим родовище благородного металу можна шукати віками.

Цвіла рання весна, вересень – жовтень, у повітрі було досить тепло, корабель стояв у найкращій бухті, яку капітан бачив за всі роки плавання. Затока з трьох рукавів, що включає в себе протяжну бухту довжиною до 20 км при ширині десь два кілометри і згідно промірам глибиною не менше 40 м. Це південний і найбільший рукав затоки, вигнутий і тому захищений від океанських хвиль. Крім того, є дві менш протяжні затоки. Всі три сполучаються загальною протокою з Тасмановим морем, як іменується на карті ця частина Тихого океану.

Бухта знаходиться приблизно на середині чітко зафіксованої берегової лінії, за неї напис картографа "Земля Ван-Дімена", Біля напису автограф імператора — іменувати островом Мідний, як рівнозначним іменем. Далі на захід і південь,— напис "Терра інкогніта", аж до полюса. Карта секретна, знають про неї і користуються він та штурман. Для матросів це острів Мідний. Цим пояснюється усе, але капітан знає, що витлумачення на долоньці часто буває напівправдою, тобто найгіршим різновидом дезінформації, як визначив би сам граф.

Мідь тут безумовно є. Капітана дивує, чому Всеволод точно знає про місцезнаходження корисних копалин десь на дальніх землях та з легкістю знайшов поклади у самій Фарані. Білу глину для прекрасного посуду, вапняк для цементу та негашеного вапна, тальк для виготовлення паперу.

Карту і судовий журнал наказано негайно здати по приходу у Фарану губернаторові округу і начальнику невеличкої пристані Бурштин, молодому бувшому козаку Турпану Маркіяну (тепер ранговому чиновнику, бо граф ввів у дію указ про класи держслужбовців).

Два вози, один з них – фургон, що займали не дуже багато місця на кораблі, будучі розібрані, зараз піднялись на колеса і, будучи навантажені збройними припасами, харчами, інструментом, білизною тощо аж присіли на гарно змазаній осі від ваги. Коні чотири, дві вороні невисокі конячки, рудий мерин та саврасовий жеребець, явно бельгієць — головна біда капітана на судні. Все норувив рознести стійло. Ось і зараз, коли на нього надягають шлею, щоправда не тирлується, але косить кривавим оком.

Само собою, ідуть в гори, не дуже близько, але й не надто далеко. Передгір'я маряться на горизонті. Туземці не гуртуються напасти, але поведінка вочевидь ворожа. Хто їх так налаштував? Отой Ван-Димен чи якийсь інший голландець? Зброї у них явно нема. То гармати тут зайві. Отаман кричить декілька слів аборигенам, які врозсип стоять недалеко від них, дехто з камінням у руках.

Серед тих здивоване пожвавлення, вони спочатку горлають поодиночі, а потім скандують якісь слова. Але Павло знає тільки десяток туземних слів і то не головних для життя.

Висновок капітана безапеляційний — мідь чи що там, буде використано для

освоєння земель, що відкриті ними на старому "Апостолі".

Те, що здається дивним для капітана, є абсолютно логічним для Всеволода, бо він збирався у своїх лихоманкових проектах першого життя на певному етапі освоювати Австралію. Тепер же маючи такий дрібний ніштяк, чи рояль в кущах, як невідомі його світі величезні острови, а може й континент, неврахований континент, збирався одночасно розробляти найдоступніші родовища Австралії, координати яких він зберіг у пам'яті. От на островах між нововідкритими землями, які він подумки назвав Гесионою та Австралією він не дуже пам'ятав це розташування. Тільки на Тасманії, майже біля берега, на 41° 48' пд. ш. та 145 ° 25' сх. д. було чи то срібло, чи то олово. На материку ще пам'ятаються координати родовищ дорогоцінних каменів Кубер-Педи, Андамука и Минтабе. Це записати декілька разів у різних місцях, бо ж забудеться.

Через день, відсалютувавши пустому берегу, та далеким возам на горбистому горизонті, бриг при сильному вітрі з зюйд-осту ліг на зворотний курс.

1723. Рухомі грошима, які "наварив" герцог на спекуляції Ло у Франції, в світі з портів вийшли чотири ескадри у напрямку "нововідкритих островів". Із Гданська – з щойно набраними, купленими, кріпосними поселенцями та вільними людьми. Вільним людям дозволили придбати на таку ж саму суму, за яку купували подібних до них хлопів та помістити у трюми корабля будь-які речі, що вони вважали потрібними для осідання на Гесионі. Правда касирами і транспортувальниками у нього були представники Всеволода. Закупленим поселенцям по вселенню повинен був виданий невеликий так званий "стандартний пакет речей для виживання", який, при запиті, надавався і вільно поселенцям.

З Риги вийшли кораблі з купленими у Російської імперії кріпаками-малоросами та вільними людьми з нижніх верств, та злочинцями-малоросами, засудженими по політичним мотивам. Останні клялись на Біблії, що ніколи не будуть пробувати повернутись до Російської імперії. Таке відправлення, здається, було єдиним випадком в історії Росії цього світу.

Із Дубровика вийшли кораблі із запорожцями, що прямували за океан "до батька Гордієнка", українці з турецьких володінь, зманені землями, де одне православ'я, не буде війн, десятиліттями не буде податків. Нарешті, куплені дівчата, трохи українок, більшість – південні слов'янки. За останніх був даний не один бакшиш.

Кораблі з Риги і Гданська зайшли у порти Франції, де їх чекав конвой, на кораблях якого помітно добавилось гармат та декілька кораблів з переселенцями на відстої.

Базова ескадра вийшла з Копенгагена, остерігаючись британського флоту, обійшла Фарерські острови з півночі, на траверсі Мадейри досить довго крейсерувала, зачекавши усіх. І, провокаційно, означивши себе. Потім пішли понад краєм Канар.

За проханням Єлизавети (і за загальним стратегічним задумом) всі корсарські кораблі козаків були стягнені до Канарських островів. Розрахунок був вірним, саме туди збіглися кораблі "королеви морів", щоб одним ударом знищити ескадру переселенців, "це непорозуміння" як сказав король Великої Британії, який, власне і вирішив зірвати цю організовану еміграцію і керував цією битвою.

Кораблі корсарів-запорожців вже давно кружляли навкруг курсу ескадри вихідців. Визначивши здала у підзорну трубу, що це і є флот Всеволода, вони, не зближаючись, швендяли десь довкола. Власне і бій почався з того, що швидкохідна британська ескадра без державного означення на всіх парусах йшла до основного флоту, два патрулюючи бриги запорожців кинулись до них, але, відповівши бортовими залпами, ескадра, не розмінюючись на цю дрібноту, пішла до головних сил Всеволода. Відстаючи, запорожці здала лупцювали з декількох гармат погоні. Це мало хіба що сигнальне значення.

Морська битва затягувалася. Кораблі прикриття, не ризикуючи атакувати переважаючи сили ворога, затіяла безкінечну артилерійську дуель, уникаючи абордажних зіткнень. Якби пролетіти на гвинтокрилі над водами, то можна було побачити три кола: саму переселенську ескадру, разом з конвоем, що відбивається, кораблі англійських каперів та кораблів військово-морських сил Великобританії, які маскуються під корсарів і наслідують. Нападники краще озброєні, в середньому швидкохідніше і їх помітно більше. Але формується і третє коло. На грім баталії то з одного, то з другого боку показуються кораблі запорожців, які, рятуючи переселенські транспорти, відчайдушно кидаються в бій.

Раптом появляється об'єднана іспансько-французька ескадра, бо Всеволод попросив обох Бурбонів, щоб їх флот йшов назирці за флотом переселенців. Кораблі цих держав здається перший раз виповзли з портів після погрому війни за іспанську спадщину. Але стан речей на акваторії морського бою підіймає дух тих, хто підійшов, до бойового градусу, бо нічого ще не вирішено – вперті українці стійко обороняються.

Англійські кораблі (тут же не зовсім весь флот його величності) опиняються в меншості і кидаються на нового ворога. Переселенці з конвоем починають уходити від битви. Британці навалюються на флот Бурбонів, але запорожці, наче кібчики з гербу Атлантиди кидаються до їх кораблів. Ідуть на абордаж. Горять чотири кораблі запорожців, два – британців, два тих же, англійських – захоплені. Корвет "Степова гадюка", флагман українських корсарів (напис на борту, згідно розпорядження герцогині, латиною "*Vipera genardi*"), зчепився абордажними кішками з кораблем англійців. Запорожець менше бритта, але найбільший з козацьких кораблів.

Українці атакували британців на абордажі, але були вибиті і на плечах відступаючих на палубу "Гадюки" посипались англійці. У ході жорстокого бою, в якому спливали кров'ю обидві сторони, іноземці все таки були витіснені з корвету. Кривоуст, капітан корабля, якого поранено у плече та штрикнули у ліву сідницю, десь при у сутичці уже на власній посудині, тупо дивився на те, як більш-менш цілі матроси супротивника обрізають, рубають мотузки абордажних кішок, а інші кидаються на реї, розпускаючи вітрила, взяті на рифи на час рукопашного бою. Королівський фрегат починає відвалювати від корсарів. Для капітана козаків це здається зневаженням його судна. Він кричить "Підняти вітрила. Штурвальні — відвалювати" і його понівечена команда починає звичні матроські операції.

Данько Діброва, юнга, для якого це був перший бій, з жалем дивиться на

відпливаючий борт. Капітан не пустив його в абордажну команду, але він славно побився, коли англійці вломилися на корабель. Правда палаш англійського матроса, просвітивши над головою, трохи скальпував йому шкіру і живий він лишився тому, що дядько Тарас ткнув нападника палашем у бік. Але дядько Пилип, що вчив його битися на шаблях, застрелений в упор на очах Данька на чужій палубі, зараз становився зовсім недосяжний.

– Віддайте загиблих! – фальцетом, дуже дзвінко та іспанською закричав він.

Це викликало вибух сміху англійських матросів.

– Каменюку з баласту до ноги і в воду. Ви тих, що впали на вашій палубі, ми – на нашій. Така наша доля, хлопчина.

Ескадра переселенців іде під горизонт. Її крейсерська швидкість визначається максимальною швидкістю самого тихохідного корабля — старого "Апостола", з якого капітан Шульженко вичавлює максимум ходу.

Розходження флагманів корсарів та королівського флоту сприймається як загальне перемир'я. Тому повсюдно і одночасно стихає вогонь. Починається боротьба за виживання кораблів. Французи благополучно загасили полум'я на двох кораблях. Іспанці взагалі обійшлись декількома пробоїнами у парусах та бортах. Зрозумівши ситуацію як негласне перемир'я, найслабший по озброєнню британець підходить і безперешкодно забирає з шлюпок та води команди палаючих кораблів. Те ж саме робить корабель запорожців. Козаки висаджують у шлюпки обеззброєні залишки команди захоплених англійських кораблів і ввозять туди матросів з своїх загинулих суден. По одному в різні сторони зникають кораблі англійських корсарів. Повернувши "всі разом", бриги та шхуни запорожців кидаються навздогін переселенцям, щоб приєднатися до конвою.

Відкинувши личину, матроси Георга Першого проводжають догораючі останки своїх двох кораблів, знявши головні убори, криком "у короля багато". Потім їх кораблі стають у кильватер і йдуть з акваторії бою. Холоднокрівно лишаючись статистами, матроси і адмірали об'єднаної ескадри підбирають плаваючі там-сям трупи та небагатьох живих, і йдуть далі за переселенцями, що вже сливе на горизонті, бо мають наказ супроводити їх до острова Вознесіння.

Всеволод не приймав участі у битві. У страшній лихоманці, під трьома ковдрами, з ознаками малярії, хоча ніхто не захворів біля нього, він валявся у адміральській каюті каракки "Радогост", з палаючою температурою і мало що усвідомлював. Він вважав, що ідеально організував експедицію. Коли він побачив, як зліва на курс ескадри виходить, ідучи з Балкан через Геркулесові Стовпи, патріарх флоту "Апостол Хома" з зафрахтованими кораблями, то щось у ньому надломилось і він зліг. Встигнув тільки наказати, щоб частково перевантажили бочки з кислотою та журавлину на новоприєднані кораблі та ввести їх у раціон поселенців і екіпажів. Цингу ще ніхто не відміняв.

Командуючий конвоем, контр-адмірал Орест прийняв тактику глухої оборони і недопущення ворога до транспортів. У даному випадку вона спрацювала. Але що б

було, якби адмірал та герцогиня завчасно не занепокоїлися про такі ніштяки, як запорожці та франко-іспанці. Тому вважалось, що конвой просто виконав свої обов'язки.

За розрахунками Всеволода, цей бій біля острова Ієрро (канарський інцидент, за британським авторами) трохи підняв статус Іспанії та Франції на морі у порівнянні з ситуацією у базовому світі, яку він знав з підручників, але не вплинув ні на порядок, ні на дати, ні на інтенсивність наступних історичних подій.

Щодо першоджерел описання битви, то у тимчасовому розпорядженні автора було три з четвертиною джерела:

декілька абзаців у передмові до книги Д.С. Діброви "Перше навколосвітнє плавання фрегату "Імператор Данило". Начерк Океанічного флоту імперії Гесиона капітана третього рангу Данила Діброви." Січеслав. 1759 рік, "Три коронування" Всеволода, теж телеграфно, бо під час битви якраз той був без пам'яті та достатньо розлого і з явним комплексом недовиконаного завдання у главі "Перша морська битва імперії, якої ще не було" спогадів принца Данила. Помічник капітана-стажер "Апостола Хоми" і не мав особливої можливості вплинути на хід битви, зате його опис подій – найбільш повний із наявних.

Також джерело — ювілейна передовиця "Голосу Гесиони" до 50-тиріччя битви.

На жаль, авторів так і не були надані спогади командувача конвою Ореста. Та чи були вони. Людина дії, стрімкий і непосидючий первісток Єлизавети Олексіївни не любив письменництва як заняття. Жодного листа графа у тому хаосі документації, що звалилася на упорядника цієї тетралогії! Хоча достоту мав добре скомпоновану бібліотеку.

Під час плавання ескадри від Канарів до Південної Америки, крім одного шторму, нічого не сталося. Штилів більше доби не було. Щоб не створювати скупчення, кораблі на континенті розійшлися у Чар-бухту, Порт-Бурштин та Порт-Січ.

Тепер про наряди на весільному балі у Шарлотти Амалії в Батурині. У зв'язку з щойно завершеною військовою кампанією усі чоловіки у одностроях флоту чи армії. То я позбавлю читачів від опису фаранської форми "хакі" сухопутників (якщо Всеволод ввів її раніше японців – моє вибачення останнім) і чорної (з Європи) у моряків.

З жінками веселіше. Жіноча мода на Островах і в Фарані формувалась під впливом французької, уявлень герцогині та Уляни про прекрасне та критичних зауважень Всеволода, який любив обережно і наче мимохідь покепкувати з поточної моди.

Автор зібрав виписки з різних першоджерел, буде спів ставляти їх і просить жіноцтво простити ляпи, якщо знайдуть. Він же не наймався оглядачем у журнал мод.

Опис балу я почну, на жаль, дуже здалеку. В 20-х роках 18 століття у штаті Минас-Жерайс (Бразилія) гравці в карти масово використовували у якості фішок важкуваті кристалики жовтого та коричневого відтінків. Якось показався котрийсь запорожець, що мав для продажу різні паперові речі, у тому числі дуже гарно віддруковані гральні карти. Останні міняв тільки на оті фішки. Завзяті картяри наміняли собі по парі колод. Хлопці та негри понаносили ті камінчики, що були, торговцю за невеличкі гроші, та

познаходили знову такі камінці і поповнили за дрібничку грошей фішковий запас картярів. Козак-дивак поторгував-поторгував по штату та й зник у південному напрямку. Нічого не сталося.

У результаті цієї обережної оборудки, граф за три місяці відсутності у Фарані персонально мав 320 тис. каратів, або 64 кг необроблених природних алмазів. Це гуртом 0,5 млрд. грн. на сучасні (початок 2022) гроші, знявши вершки з ситуації. Але яке відношення тихе здобування графом коштів на колонізацію має до балу?

Справа у тому, що невелика частина дорогоцінностей була відправлена графом у Амстердам і перетворена на діамантові кольє. Інші алмази продавались там-сям у Європі, гроші йшли у бездонну бочку освоєння земель.

То граф передав кумам, дочкам і невісткам по однаковим кольє, сказав, що це знак належності чи певного відношення до родини П'ястів, і що треба обережно і за домовленістю між собою одягати їх на офіційні церемонії, щоб люди не тикали пальцем на однаковість. У документах, які бачив автор, ці намиста чомусь іменуються "імперськими", то не створюючи ніякої теорії, будемо так їх іменувати і у тетралогії.

То у кольє були: Уляна, Лідія Михайлівна, Шарлотта Амалія та Гелена Софія. Це відразу окреслило коло найзнатніших. Також до нього треба приєднати кошову Марію Павлівну, незаміжню дочку губернатора Буенос-Айресу Марію Кармен Мерседес, для своїх – Менчу та дочку губернатора Бразилії, таємничу особистість про яку в спогадах автор винайшов тільки опис сукні та коштовностей.

Почнемо з останньої. На бразилійці була легка сукня з дуже пишною спідницею-буфом і мереживним топом. На голові пов'язана яскрава хустка, чимось схожа на тюрбан і зшита з шовку. Все рясно прикрашено білим мереживом, стрічками та вишивкою. На шії – перли. На пальцях правої руки – чотири каблучки: широка золота анілос сортіхос пара мухер – прикраса молодих заміжніх та три тоненьких персня з діамантами.

Уляна Всеволодівна, на голові – оксамитний убрус, блуза з білої тонкої тканини, з цільнокроєним рукавом вишита багатокольоровим рослинним орнаментом по мотивах флори Атлантиди, виконана гладдю. Крупні квіти. Безрукавка кольору шамуа з фаранської шерсті, що нагадувала корсетку, з яскравими квітами пампи. Поверх коричневої широкої спідниці від пояса одягнений фартух, прикрашений оборкою — "шляркою" та різнокольоровою тасьмою. По подолу більш стримані по яскравості і розмірам квітки. Сережки із золотими пластинами та червоно-коричневими рубінами. На лівій руці каблучка "рожеве серце із завитком". Обручка. Турмалінові браслети з гравіюванням на обидві руки. Червоні черевички на гудзиках збоку.

Лідія Михайлівна, очіпок з парчі, на підкладці та з геометричною вишивкою. на шії – корали у сім разків. Камені в перснях — хризоліт на лівій руці, евклаз – на правій. Приталений по фігурі жакет кольору фуксія. Салатна блуза з червоно-зеленою рослинною вишивкою. Спідниця-тюльпан зелена з синіми вставками. Сережки з натуральним зеленувато-жовтим бразильським хризоберилом. Чоботи перед – чорний, халяви – жовті.

Марія Павлівна. (з якогось приватного листа автор раніше зробив висновок, що жінку Гордієнка звали Марія Петрівна, а аж коли писав вже третю книжку тетралогії, побачив в некрологу в офіційному "Голосі Гесиони", що вона — Павлівна.) Приталена пастельно-помаранчева сукня з довгою спідницею із воланами. Рукави довгі і дуті. Широкий пасок кольору гумігут. На пальцях — три каблучки з каменями: жовті алмаз і сапфір, золотистий топаз. Золоті підвіски-іконка "Св. Пантелеймон". Мешти — жіночі еспадрильї з квітковим принтом.

Шарлотта Амалія. На Лотті була довга плісована спідниця з добротної домотканої матерії у велику шарлахово-синю клітинку, чорний корсаж з коротким рукавом, кофта голубого відтінку з довгими рукавами, виріз та лінія пройми гаптовані фіолетово облямівкою; невелике намисто із синього сапфіру трохи вище імперського кольє; персті: зелений смарагд та зеленкувато-блакитний аквамарин. У вушках золоті підвіски-ладанки із вставкою з синього кордієриту; На ніжках - в'язані товстуваті шкарпетки і чомусь голландські клOMPI. Останнє робило дуже юну графинечку трошки хатньою, що було гарно психологічно - вона вдома. В'язаний берет доповнював дещо сільські мотиви у образі принцеси.

Гелена Софія мала традиційний німецький одяг у чорно-білих тонах, який на тропічно-яскравому загальному фоні навіть трохи різав око. Агат — на лівій руці, каблучка з чорним благородним опалом - на правій; Сережки — підвіски з червоного золота з блакитним топазом і фіанітами у вухах. На підмізинному пальці правої руки ще й золота каблучка з доріжкою каменів. На ніжках - чорні замшеві лофери. На голові - тірольський капелюшок з пером.

Всеволод танцював. У його свідомості гримів Парад переможців із "Аїди" Верді. Він зрозумів, що головна справа його життя тут і зараз була розпочата. І розпочата якісно. Його лихоманку як корова язиком злизала. Вірні соратники, починаючи з куми Лідії, які звикли, що перемоги йдуть народу, якимось оминаючи самодержця, звично веселились. Дві юнки, від яких залежало майбутнє українства на цій планеті, відчували якийсь неспокій. Крізь паволоку, сірий туман очей Лотти проглядало легке здивування "Як це, однією лівцею переміг?" Очі розплавленого золота Гелі питали інше, більш небезпечне: "Хто ти є, тестю?".

Від Лотти ледь помітно віддавало, що у свіжозаявленій невістці (вибачте, краща половина людства) , що у неї жіночі дні. Ще раз вибачте, але неп'ючий та некурящий Всеволод мав такий нюх, що міг мабуть служити псом поліції. А написав про це у спогадах наче як протилежність дошлюбної іншої поведінці люблячих в якісь інакші часи. Від трохи старшої Гелени відчутливо несло молоком. Які демонічні речі на політичній арені Імперії би не зробила потім ця людина, дочок своїх вона віддано любила, то нікого не найняла, кормила їх сама.

Почали окреслюватись дії невісток. Спочатку відношення Всеволода до кудрявих (обидві) родичок формувалось інстинктивно, або може у між світовому часі. Тепер видно було суть ситуації на прикладі людей, яких взяли дівчата з Батьківщини у країну чоловіка.

Лотта взяла дванадцять подруг, які були закохані у укрів. Між собою вони точно не могли зблизитись, всі були орієнтовані на принцесу. Швиденько переженивши всіх, Орест дав Лотті данську партію з чоловіків-українців для боротьби в уряді. Але в новостворених сім'ях домінувала українська мова.

Геля взяла теж 12 друзів. Молодими сім'ями. Фактично з усіх найзначніших родів свого невеличкого герцогства. Всі говорять на добротному верхньо-саксонсько — тюрингському діалекті, якісь далекі родичі, друзі чи досить близькі знайомі. Німецька мова тут буде засобом не тільки внутрішньо сімейного спілкування, але й способом відсічення групи від українців. Лідером тюрингців безумовно був барон Фрідріх (для своїх — Фриц) фон Штейн.

Не церемонячись, Всеволод заборонив брати з собою прислугу, чим порядком здивував сватів. Це привело до того, що посаги дівчат і гроші на обзаведення женихів були збільшені, навіть за рахунок кредитів.

Німецьких баронів та графів Гелі Всеволод назначив на військові посади в інфантерії. В морському бої біля Канар вони не приймали ніякої участі, як і всі піхотинці. Під впливом десь у Фарані ще живої поганської богині пологів Цици всі датчанки і німкені мали через десяток місяців після одруження по дитинці, то проблема їх працевлаштування у тогочасному розумінні зникла.

У прекрасній гавані цитаделі Заокеанської Січі, не дуже напроти Буенос-Айресу, основна частина флоту стала на відпочинок. Почались ремонтні роботи на кораблях, запорожці пішли до Костя, як довгоочікуване поповнення, пройшов обмін поселенцями, бо деякі люди з графства думали переселитись ще далі, в імперію. У Батурині пройшли повторні: відречення Всеволода і коронація Ореста, який негайно пішов з посади командуючого конвою, замінений Кривоустом. Частина корсарів на чолі з тим же Корнієм Кривоустом приєдналась повністю до флоту Всеволода, але інші, підремонтувавшись, вернулись у води Атлантики.

Зафрахтовані кораблі, взявши експортні товари Фарани, повернулись у Європу. Тому частину вільних переселенців поки залишили у Фарані (забрали через півроку), де їх негайно розхапали наймитами, інші поплили далі.

Майбутній імператор виконав у повному об'ємі атлантидну Постанову "Про деякі особливості функціонування державних інституцій" від 27 травня 1715 року, хоча від неї на тисячу кілометрів гонило певною зневагою прав людини, бо, не дай боже, не виконай Всеволод якогось параграфу — якщо доведеться просити військової допомоги у Фарани чи Атлантиди — допоможуть, але морально з'їдять милі родичі. На всій Постанові лежала печатка іншого боку характеру Єлизавети Олексіївни Романової; із-за якого дочки втекли жити у Орестів палац; простіше кажучи, вона була писана кнутом; нагаями, якщо патріотам від цього легше. Але Всеволод знав, що вміле виконання прибирає вади майже кожного документу.

Новокоронований граф Орест прибув на церемонію прощання кінно, на чолі вершників.

- Як ти підправився під завдання. Вписався. Прямо тобі Чингізид, - відмітив

Всеволод.

– Ладно, батьку, – відповів з коня Орест. Тоді сплигнув на землю. Вони міцно і недовго обнялися.

Із якогось символізму Всеволод покидав світ, відомий йому здавна, і плив у землі, яких у попередньому вимірі просто не було, на латаному-перелатаному "Апостолі", на якому сюди вперше й прийшов. Бриг відходив від причалу Чар-бухти. Клавдій Шульженко, завидющими очима глядячи на новенькі білосніжні кораблі, критично сприймав власний і з нерозумінням дивився на брейд-вимпел командира армади на грот-стенззі.

Щоб якось відвести душу, капітан загнав Данила на фок-мачту, перевірити кріплення всіх парусів, щоб боцман дав команду замінити достатньо потерті. Принц, який стажувався у Шульженка, бо Всеволод збирався поміняти звання козацького сотника, що було у сина з часів першої війни з бразильцями, на капітан-лейтенанта і перевести хлопця у морфлот. Дивлячись як справно вдирається аристократ по вантам, Клавдій трохи одійшов душею і подумки махнув рукою на вимріяний білосніжний фрегат. Всі кріплення були вже тричі перевірені перед рейсом, були в абсолютному порядку, про що, не моргнувши оком, і доповів стажер.

Ескадрон новоспеченого графа скраю площі сірим журавлем впивався у досить коротеньку припортову вулицю, поступово витягуючись сіро-плямистою змією по її правій стороні. Світло-сіра, чала масть коней – наче ношені вітрила фок-мачти фрегата. Мов останнє прости-прощай адмірала океану.

Князь Всеволод дивився з борту "Апостола Фоми", який акуратно відгортався течією від причалу, на північ, де за тисячею обріїв була Атлантида, колиска рожевощокх укрів, яку гойдало Саргасове море і грів Гольфстрім. Там дитинство. Потім повернувся до материка. Тут отроцтво. Колуче, невгамовне. Тинейджери. Підпарубки.

Потім обернувся на південь. Там, за Патагонією та Вогняною Землею, у іншому океані – юність.

1724. Свій перший робочий день граф Орест почав у Строгому кабінеті Стрілчатого палацу із зустрічі з діючою міністеркою закордонних справ.

— Гарного здоров'я Вам, государю!

— Доброго дня, мамо Лідо!

— Що, хресник, знімати з посади мене будеш? Після блискучої перемоги військ "залізна вовчиця", як канцлер, вже не потрібна? Зміна суверена, зміна військово-політичної обстановки потребує зміни зовнішньополітичного курсу, а це у світовій практиці, звичайно приводить до зміни першої особи дипломатичного відомства.

— Ми кудись повернули... Чому ти зробила такий висновок?

— Із Атлант-сіті відізваний і танцював вже на балу Надзвичайний і Повноважний Посол Фарани в Атлантиді та на всіх територіях Північної Америки. Юрій Опанасович. Молодий, перспективний.

— Знімати буду. Але не по названих тобою мотивах. Інакше я спочатку попросив би

тебе стати максимально м'якою і добродушною. "І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої на серпи" (Ісаїя 2, пер. Огієнка). З орлиці, яструба стати сизою голубкою миру.

— Государ, це неможливо. Не замуркоче стара вовчиця ласкавою кицею.

— Ну і нехай. Воно не потрібно. А справа у тому, що, згідно звичаю нашої династії, главою уряду стане Лотта. Вона файна молодиця, вже 17 років, шпрехає і говорить данською, українською може вести побутову бесіду. Нічим не керувала. Як тобі об'єктивка на головну посаду у урядовому серпентарії. При Улянї ти набралась досвіду і, по правді, посуворішала. То будеш приглядати за силовими відомствами у ранзі єдиної заступниці голови уряду.

— Була давненько така розмова, але далі балачок чомусь справа тоді не пішла.

— А тепер дійшло до діла. У мене є рішуче несприйняття деяких крайнощів вашого світогляду, Лідія Михайлівна. Хоча вони і зіграли позитивну роль у збереженні суверенітету Фарани. Всі боялись появи надто ліберального державного утворення на континенті. Практично расистки погляди, які транслювала голова дипломатичного відомства, заспокоїли рабовласників. Тепер це менш актуально, хоча я нічого не забув. Але безумовна ваша відданість короні...

— І тобі особисто, хреснику.

... Зараз важливіше усього. На спецслужбу, оборону, внутрішні справи та прикордонно-митну службу я наче ставлю тричі перевірених по моєму життю людей, але дивись за ними і всі ситуації проглядай. Доповідай негайно. Так не хочеться, як батько, починати правління із смуту і крові.

— Буде повний порядок, Оресте Всеволодовичу.

1724. Нарешті довгоочікуваний берег зовсім не відомої землі. Поки найбільш швидкохідні кораблі, вже без поселенців на борту, розійшовшись віялом, вивчали шматки земель, намагаючись намацати, де тут головна суша, флот стояв, сховавшись від океанічних вітрів у гирлі невеличкої річки, що давало надію на суттєві розміри нововідкритої території.

Коли підійшли кораблі, які вияснили, що армада причалила не менш, як до континенту і людей ніде не помітно, зате по узбережжю клишоногі масово ловлять рибу. Уважно вислухавши капітанів про рослинність, вітри, погоду взагалі, рельєф місцевості, адмірал наказав увійти у дуже довгу і велику затоку на півночі і шукати там місце для столиці.

А поки, не гаючи часу, Всеволод коронувався Імператором відкритих земель. Корона була мідна, доволі примхлива за конфігурацією, чимось схожа на тіару. Витвір ремісників Атлантиди. Коронував отець Онуфрій (Бондаренко), давно вже вдівець, ще з часів першої сутички з піратами, який лишив вже й Фарану на нововисвячених попів, поплив засновувати не менш як екзархат. Три молодих священника, взятих на борт у Європі, побачивши загальну шану старому пароху з боку моряків, покійно уступили йому першість. Їм навіть стало легше, бо хтось повинен бути першим, а молоді попаді не допускали, щоб хто-небудь з цих двох жіночок-вискочок рахувався вище, ніж вона.

Попутно скажемо, що Онуфрій прожив дуже довго, за дев'яносто, був першим екзархом Гесиони, відспівував Імператора, правда за спеціальним дозволом, бо тоді був вже на покої.

Коли всі чотири капітани одностайно сказали про одну й ту ж бухту дуже у глибині затоки, як місце для столиці, Імператор не став докопуватись, просто наказав плисти туди. Зола на місці де були багаття першої стоянки, розмита була дощами і великі кола більш смарагдової трави на наступний рік вказували на місце табору, вибита на їжу дичина, знов набігла звідусіль. Коли через сто років на ювілей вирішили поставити на місці першої висадки обеліск, то насилу, по збереженим корабельним журналам визначили де вона була. Хоча деякі історики твердять, що це була сусідня річка.

Довго йшли затокою, що сягала десь на третину континенту, до місцевості, де збирались заснувати головне місто держави. Саму затоку назвали Остужаючою, бо вода в ній була весь час дещо прохолодніша, чим температура повітря на її берегах. Значно згодом стало зрозумілим, що океанічна Перуанська холодна течія придонним потоком накачує затоку мало не антарктичною водою, але рельєф континенту не дозволяє створити тут пустелю Атакама, як це вона ж робить у Південній Америці.

По прибуттю, імператорові місце, обране капітанами, теж сподобалось, хіба з-за гір справа і зліва інколи буде безвітря і прийдеться вітрильникам виходити з бухти на буксировці гребців або завозах.

- Ну гори хоч і високенькі, вітрова тінь ляже таки на бухту, але не довгі, то сектори безвітря будуть, вузьенькі, то й така ситуація буде дуже зрідка, — заспокоїв себе Всеволод.

Таким чином, пізньої весни був виданий наступний документ:

УКАЗ

Берег Бухти Невідомості

Остужаючої затоки. 21 лютого 1724 року

МИ, Всеволод Володимирович П'ЯСТ— ГЕДИМИНОВИЧ, божою ласкою знайшовши цю землю і досягнувши її,

ПОВЕЛІВАЮ

1. Іменувати цю землю: континент ГЕСИОНА; частина світу (разом з відомою нам на заході Австралією і відповідними островами) - ОКЕАНІЯ.

2. Всі землі, води Гесиони, надра під ними і повітря над ними об'являються неподільною ІМПЕРІЄЮ Гесиона (або Гесионейською імперією)

3. МИ, Всеволод Перший, приймаємо на себе всю історичну відповідальність за долю народу, що поселяється тут, за його прогрес і процвітання, беручи собі титул ІМПЕРАТОРА Гесиони.

4. Форма правління - АБСОЛЮТНА МОНАРХІЯ, державності - УНІТАРНА ДЕРЖАВА.

5. Стіл монарха тримаємо тут, у поселенні, що будується на березі Бухти Невідомості Остужаючої затоки.

6. Населений пункт — столицю повеліваю іменувати СІЧЕСЛАВ.

Дано на пергаменті у трьох примірниках українською мовою, причому всі три екземпляри мають однакову силу.

Підпис: Всеволод.

(Центральний національний архів урядових установ Гесиони (далі - ЦНАУУ Гесиони). Ф.1. - Оп.1. - Спр.1 . - Арк.2-3.)

Герцог сів на невеличкий ослін, що принесли йому з корабля, поклав пергаменти на свіжий спіл пенька повище, сів та підписав указ, звіряючи пергаменти на предмет автентичності. Три спеціально привезені художники малювали картини цієї історичної події. Імператора попросили позувати і він голодним провів біля того пенька півдня, не враховуючи бутерброди з сиром та шинкою, які обслуга демократично роздала всім присутнім, а художникам поставила дві пляшки токайського. Імператор мало не захлинувся своїм грушово — полуничним соком з Фарани, інші присутні, яким подали кухлі з ананасовим соком, теж здивувалися.

Але художники, чинно випивши чарочку до першого бутерброду і запивши чарочкою останній, приступили до роботи. Потім царева обслуга пояснила, що забажала підігріти художників, які здалися надто млявими.

- Гай-гай! - сказав імператор. - Погано, що я завжди здаюся зібраним і активним. Не дійте з алкоголем більше без дозволу, добре?!

На тому все скінчилось.

Денис Думенко, мордопис, тобто дійсний академік Імператорської академії мистецтв, отримає свої вісім років на острові за глумливу копію однієї з тоді написаних картин, назвавши її "Пеньок за пеньком підписує вирок нашим нещасним теренам", де лисина імператора була з річним кільцями, які дзеркально відображали кільця на пеньку. Носом тому слугував химерний сучок. Але це буде дуже й дуже нескоро.

Що ще повідомити читачеві. Імператор спочатку коронується, потім видає указ. Ми разом з здивованим дослідником згодні, що в цьому нема ніякої логіки. Але не плутайте підручник історії з підручником формальної логіки. У дійсній історії світу є куди більші викрутаси. То як було, так і було.

1724. Указ № 4/ 1724

24 лютого 1724 року м. Січеслав

Ми, Всеволод, божою милістю імператор і самодержець Гесиони,

ПОВЕЛІВАЮ

1. Дату переможної битви біля острова Іерро 29 липня вважати ДЕРЖАВНИМ СВЯТОМ, днем військово-морського флоту імперії.

2. Винагородити ГРОШИМА офіцерів і матросів об'єднаного франко-іспанського флоту по списку і ставкам, означеним у додатку №1, та нагородити ОРДЕНОМ ДЕРЖАВИ його найвищий командний склад, згідно списку у додатку № 2. (Було видано чотири ордена, двом командуючим ескадрами та двом суверенам, за номерами 2-5.)

3. Підняти всьому складу конвою і транспортів звання на ОДИН ЩАБЕЛЬ вище.

4. Надати Кривоусту Корнію Кононовичу титул БАРОНА Імперії та нагородити ОРДЕНОМ ДЕРЖАВИ за № 1.

5. Присвоїти по доповідним капітанів первинні звання екіпажам корсарів відповідно до реальних функцій на кораблі, винагородити ГРОШИМА по ставкам об'єднаного флоту та підняти їх звання на ДВА ЩАБЛІ з прийомом корсарів до ПІДДАНИХ ІМПЕРІЇ та їх кораблів до ФЛОТУ ДЕРЖАВИ (Узгоджено з урядом Атлантиди та командами). ПРИ ТИМЧАСОВІЙ ВІДСУТНОСТІ реальних Посад іменувати з додаванням слова "Титульний", наприклад, "титульний перший заступник капітана" і з сплатою окладу першого заступника.

6. Вважати всіх корсарів-запорожців, що приймали участь у битві, СПАДКОВОЮ ШЛЯХТОЮ імперії з наданням імперських ЗЕМЕЛЬНИХ ДАЧ у будь-якому воєводстві держави з обов'язком освоєння за сім років. Хто не може, або не бажає освоювати ці землі, буде переведений у розряд почесних громадян з наданням якихось інших пільг.

Підпис Всеволод.

(ЦНАУУ Гесиони . Ф.1. - Оп.4. - Спр.1. - Арк.2-3.)

У затвердженому гербі барона Кривоуста було аж два відтінки червоного кольору: кривавиць і червінь, що в поєднанні означає вирішальну участь у битві за саме існування держави.

Згідно цього указу Данька із юнги піратського корабля став матросом першого класу імперських військово-морських сил і шляхтичем. Свої землі у південному воєводстві він забрав під тиском тестя, багатого торговця з Лахтака, тільки у 1730 році. Той та законна жінка і будували садибу, і заводили господарство. Лише у 58 років там постійно поселився сивовусий капітан першого рангу, видатний мореплавець Данило Діброва. Там і були написані три книги про його плавання.

В результаті підвищення на два ранги у флоті виникла дуже значна кількість боцманів, Всеволод негайно відкрив курси боцманів по підвищенню до офіцерських звань. Це дуже пригодилось при появі Єлизавети з флотом з Атлантиди практично без постійного командного складу. По звичайному прохання на ті курси потрапив і матрос першого класу Данька.

1724. З перших днів поселенці уважно придивлялися до клімату місцевості, що забудовувалась під столицю. Строго північний вітер завжди приносив тепло і дощ, строго південний дощів лише влітку, взимку він означав погіршення погоди без опадів. Січеслав був чимось екранований від південно-західних вітрів та видимими горами - від північно-східних та строго східних. Клімат виходив субтропічний, з вологою теплою і сухою прохолодною пораю року. Річка, що впадала у затоку неподалік бухти Невідомої була довжиною 860 кілометрів, як встановила перша експедиція на трьох човнах. Причому Орхідея одразу витікала з великого озера значним потоком, але майже не приймала притоки. Незчисленні квіти на її оболонях однозначно дали їй назву.

Експедиція з 12 матросів на надувних човнах, пішла вверх по річці. Спочатку вона мала рівнинний характер, але через пару десятків кілометрів течія її пришвидшилась, вона текла у глибоких каньйонах, моряки нарахували чотири гряди перекатів, йшли по берегу, де вбили тварин, які водяться в Чилі. Потім раптом рельєф змінився на рівнинний і вони попливли швиденько вверх по не стрімкій течії. Дуже потужний рев

якогось звіра з джунглів, який вони не могли розпізнати, хоча чули в житті і леопардів, і левів, і тигрів, і ведмедів, налякав їх, то вони приставали лише до острівців, якщо ті були, їли тільки рибу. Коли вони побачили на правому боці, між дерева, що розступилися, велике озеро, за яким, мабуть за сто кілометрів, синилі височенні гори, то зрозуміли, що це кінець мандрівки, бо з тих гір півкільцем у озеро скоріш всього впадало багато стрімких гірських річечок. Прямо на північ була наче сідловина, невисоке узгір'я.

І тут вони зробили найбільшу помилку — шестеро найсміливіших із зброєю вийшли на берег і тут же були розірвані якимось гігантом-левом, хоча вони й самі стріляли, і стріляло прикриття з човнів. Здається зачепили, але тут вискочило ще двоє монстрів і один кинувся до шлюпок, але забравшись у воду по пузо, зупинився. Це й врятувало дослідників. Вони почали гребти як скажені, звірі лишилися за завісою джунглів при першому повороті ріки. Назад пливли по фарватеру, навіть не наближаючись до берегів, охляли і насамкінець, коли замість джунглів по берегам почали рости широколисті діброви, тільки течія тягнула їх до спасіння. Перед першими перекатами вийшли на берег, здули та сховали надувні човни (між іншим експериментальні, зроблені ще у Фарані з бразильської гевеї,) , і, побачивши на дереві білочку, розплакались всі шестеро. Потім застрелили та зажарили ламу. Впольоване м'ясо лами їли дуже потроху, їли різні фрукти, та зуміли обійтись без проблем з шлунком. Потім вже вільніше їли биту птицю.

- Ця звірина - велетенський майхород, чи що. Мабуть не тільки тут. Ось одна із можливих причин, чому ніхто з полінезійців не знає про континент, — подумав Всеволод, уважно вислухавши звіт.

1724. Поки Всеволод йшов за два океани, вірна його дружина, яку він почав забувати в обличчя, але якій довіряв найбільше в світі, поблукав між Версалем і Ескоріалом, посунула ідею відкриття портів віце-королівства Перу та генерал-капітанства Чилі для Фарани та Гесиони. Насидівшись без чоловіка, Ліза була дуже природна при намаганні платонічно, але охмурити обох Бурбонів. Хай Господь простить немолоді, хоча і ставній, жінці, бо король Франції годився їй у сини. Хоча Ліза сильніше стріляла очима по більш достойній дичині - регенту Філіпу. Трохи дискретувавшись і набриднувши, вона все ж змогла досягнути блискучої дипломатичної перемоги, яку Всеволод упевнено порівнював з перемогою біля Єрро. Для кораблів, товарів та людей графства Фарана та Імперії Гесиона (правда остання іменувалась "Острівні володіння Атлантиди у Тихому океані"), були відкриті два порти - Буенос-Айрес на атлантичному узбережжі і Вальпараїсо на Тихому океані. Дозволялись переміщення торгових караванів між цими портами через перевал Бермехо. Це як від сучасного Маріуполя до Ужгорода, але ж йти по благословенним місцям, а не по смертельно небезпечним водам довкола Вогняної землі. Трохи потім, коли Єлизавета добралась до Січеслава та прийняла присягу на вірність Імперії, Всеволод негайно вручив їй орден Держави № 6, який був найвищим, бо інших просто не було, "за сприяння створенню Імперії та за видатні досягнення на дипломатичній ниві". Треба

знати несусвітній потяг Іспанії до ізоляціонізму та автаркії власних колоній, щоб достойно оцінити зроблене.

У тому ж вояжі коронувала у Парижі вільною короною герцога Атлантиди, нагадую читачам, свого наймолодшого сина, Всеволода другого, щоб була можливість будь-якої миті втекти в Гесиону.

1724. На початку грудня прийшов невеликий караван з переселенцями з самої Атлантиди, яких несподівано, не повідомивши, привів герцог Всеволод Другий. Вони були зупинені на дальньому карантині – острові при вході в затоку Остужачу, бо раніше якісь дивні повідомлення щодо епідемій привіз бриг "Своба", що возив екзотичні хутра у Вальпараїсо.

Але з кораблів був переданий лист від правлячої герцогині, який у рукавичках відкрив Всеволод, кинувши конверт і зняті обережно рукавички у вогонь.

Ліза писала, що видала середню принцесу за віце-губернатора одної з колоній Англії. Не читаючи далі, Імператор зронив листа на стіл і почав ходити з кутка в куток.

– Як вона могла? Ще не доїли риби тих, хто загинув у битві біля Йерро, а ми вже приймаємо сватання ворогів? Невже Олена вже добряче пристаркувата, їй же лише вісімнадцять. То сама мабуть вирішила.

Заспокоївшись, він дочитав листа. Герцогиня писала, що нездоланою перепорою для досягнення поставленої ним геополітичної мети – лишати Північну Америку достатньо білою — була відчуженість Атлантиди від британських колоній. Які б не були ввізні закони для колоній Британії, але для англосаксів посаг нареченої – свята річ, якщо навіть він і білими невільниками. Так що білі кріпаки, завезені з Східної Європи, зараз будують собі житло із підручних матеріалів, три дні працюють на пана на плантаціях, три дні – на себе, у неділю моляться богу. Так виходить вигідніше, ніж об'єднане утримування чорношкірих рабів у спеціальних приміщеннях.

Далі мова йшла про те, що українське корсарство після того, як було суттєво перебите, далі забрано більшу частину в імперський флот, занепадає і зараз кораблі з чорним товаром спокійно йдуть у Північну Америку.

– Нічого, – подумав Всеволод, – ми трохи підсилимо корсарів. Він мав на увазі дець більше сотні матросів, які, спробувавши хліба у імперському флоті, напросились на Атлантику, назад у корсари.

Далі йшли дрібниці.

Склавши лист у ящик стола, Імператор стурбовано змркував:

– Треба ізолювати цю новоявлену Елен від інформації про будь-які антибританські дії всіх трьох українських державних утворень. Треба переслати у Атлантиду шифрований лист. Потік інформації не завжди повинен бути реверсивним.

Набравши екзотичних шкір, кораблі Всеволода молодшого пішли до Америки, при обході якої з півдня, у водах того, що в базовому світі називалась протокою Дрейка, на біду затонув вантажений ведмежими шкірами вже й не новий "Чигирин". Команда рятувалась на шлюпках, корабель хвилин через п'ятнадцять після відходу рятувального човна.

Останнім заходом на якому Єлизавета була в якості правлячої герцогині Атлантиди, було відкриття асфальтованої циркумострівної дороги, що кільцем йшла по островам та по якій можна було, виїхавши із столиці на захід, приїхати до неї із сходу, перебравшись через неширокі протоки і всі острови. На чотирьох протоках – пороми понтонного типу. Рухаються на завозах якорів або силою води протоки – реакційні.

А тепер прикінцевий епізод прощання герцогині з Островами. Абсолютно реалістичний по формі і ненауково-фантастичний по змісту. Чи може навпаки?

З автора філософ доволі благодійний. Загалом, читачу, "вір не вір, а не кажи брешеш". Джерело – одне-однісіньке – спогади однієї з фрейлін Єлизавети.

Може – маячня престарілої господині. Бо спогади писані на десятому десятку життя.

Єлизавету, досить пізно, мало не вдень, розбудило чортихання фрейлін, які про щось тихенько турбувались у передпокої. Почувся голос начальника охорони корони.

– Вставайте герцогиня! Заколот. На площі тьма народу. На масові арешти потрібна санкція.

Наче на підтвердження цього загримів набатом вічовий дзвін, що історичною реліквією висів на краю Торгового майдану та не використовувався після прийняття конституції і обрання Національних зборів.

– Підняти роту охорони палацу – проїдила зблідла П'ястова.

– Вже зайняли позиції довкола палацу.

– Сконцентрувати сили охорони корони.

– Мої хлопці у штатському переодягнулись у роби і закладають вікна першого поверху палацу цеглою з найближчого будівництва.

– Збройні сили?

– Підняті по тривозі, але згідно конституції можуть приймати участь у внутрішніх заворушеннях тільки при прямому наказі герцога, причому всі вояки, що будуть задіяні, повинні бачити його при віддачі того.

– Де він?

– У Порт-Атлантиді. Вже мабуть вертається.

Прибіг командир роти охорони палацу.

– Біля воріт делегація. Вимагають Герцогиню на майдан.

– Правлячого герцога?

– Герцогиню Єлизавету.

– Ничипір Опанасович! Накажіть охороні розрядити і здати зброю. Взяти кийки і щити та кіраси. Зупиніть підготовку палацу до оборони. Це заворушення, що завгодно, тільки не збройний заколот. Будуть, мабуть, привселюдно ганити, соромити за бездарне правління.

– Неправда це, не допустимо! – зашуміли присутні.

– Ну то ви так думаєте, – відповіла Єлизавета Олексіївна.

– Я піду з двома фрейлінами, – відкарбувала вона. – Невелике супроводження

затримається біля майдану.

- Чому? Треба мати захист.

- Наскільки я знаю мій народ, з украми на майдані треба говорити лицем до лица, інакше станеться те, що ніхто й не збирався робити.

Бувша государиня йшла в маленькому чорному платті-міді, яке так любив її далекий чоловік і яке довго висіло у найдальшому куточку її гардеробу. Вже й не молода, йшла крізь юрму її бувших підданих, що щедро розступалися, даючи прохід, та, мабуть за звичкою, чоловіки знімали капелюхи, жінки кланялися, дівчата присідали.

Механічно чула зауваження завжди язикатих атлантидців.

- Худа і змучена. Уже й, скажімо, середнього віку.

- Тільки за пазухою і ззаду на стегнах є щось суттєве.

- Ну то жіночий принцип: хай з голоду вмираю, а там таки щось маю.

Зупинилась перед облупленою катедрою, звідки завжди керувалось віче.

Підняла очі. Там стояла найтихіша з її шістьох кумоньок, що ніколи і ніде не світилася. Ярина.

- Кумо, чого підняла народ? - спитала.

- Попросити, - відповіла бліда кума.

- Ну то й просіть.

Як висловився би Всеволод, все чудесатее і чудесатее. Повернувшись і на три сторони поклонила вічу. Віче з усіх трьох сторін теж поклонилося, у чорному схожій на ігумену монастиря, високій і не в тілі, кістлявій Єлизаветі.

- Вернись на трон, Єлизавета Олексіївна. Хай вас знову буде двоє на троні. -

Ярина зійшла з катедри і стала навколішки, повернувшись до неї лицем й заплакала.

Занило серце. Цариця, мама Наталка померла від серця. Невже Господь вирішив так, через повагу народну, вернути собі її, наречену христову і вона ніколи не з'єднається з чоловіком. Глянула на майдан. Той опускався на коліна. Найближче, поставивши дитятко на землю, стала навколішки молода мати з лицем Богородиці (Малюйте матір божу на іконах скільки хочете тіткою. То є лжа. Мати Марія при народженні Месії мала сімнадцять років.) Хлопчик стояв досить твердо, цупко тримаючись за руку мами.

Це чомусь зовсім розквасило бувшу государиню. Вона опустила на коліна і заревла не очищаючим свідомість, небезпечним для серця, стогоном. Проти злоби людської є багато способів боротьби, але де знайти протитруту проти наївної і відданої любові народної, що вбиває тебе.

Єдині на площі, хто не збирався складати зброю, були дві фрейліни Лізи.

Старша підійшла, жестом показавши Ярині на катедру. Та кивнула. З місця для виступаючого пані оглянула площу. Здебільшого жінки, але й чоловіків вистачає, вони просто по краям.

- Боятися силового розгону, - подумала придворна дама.

- Люди, зжальтесь. Все має межу, - крикнула вона. - Я в цьому місяці чергувала

вночі десять разів. Єлизавета Олексіївна при мені не проспала нормально жодної ночі. Три ночі не спала часів до чотирьох, щось писала. Три – прокидалась глупої ночі і молилась до ранку. В інших випадках прокидалась, йшла на балкон, наче дивилась на зорі, стояла понуро, потім йшла спати.

– Я вела рахунок емоціям Єлизавети Олексіївни вдень, – кинула друга дама. – За десять моїх чергувань вона плакала одинадцять разів, сміялась вісім і стверджую, що всі вісім разів сміх нагадував істерику. І так далі. Відпустіть душу на покаяння. Цій жінці треба різко поміняти місцеперебування.

Поки придворні героїчно захищали її рішення перед вічем, Ліза тверде прогнала ідею підняти на рік шлюбний вік, нав'язу зовсім юним личком молодички навпроти. Правлячому герцогу про цю ідею вона звичайно скаже. Звертаючись до майдану вона безапеляційно заявила:

– Я заміжня жінка. Не можна лишати так довго чоловіка одного. Якщо будете тримати за волосся, одпиляю його тупим ножом, якщо ножиці не знайдуться, і все одно поїду.

Виступи фрейлін охолодили майдан. Тим часом Ліза теж остаточно спустилась з високих палаючих вершин жертвовної романтики до рівнини здорового глузду. А він підказував, що не можна так безпощадно залити водою, розтоптати приязнь народну.

На щастя не одна вона думала так. На катедру піднялась ще одна надмірна скромниця, яку з лиця Ліза пам'ятала тільки по одному випадку ще в Європі, в порту Ла-Рошель. Дівчина, притискаючи до грудей шматок тканини, тоді боязко приблизилась до неї, пролепетала, що їй відомо, що герцогиня – закрійниця милістю божою, то просить скроїти їй плаття, бо закохалася і боїться показуватись обранцю на очі, бо має тільки скромні, ненові платтячка, і боїться, що хлопця перехоплять.

А тут якраз показався Всеволод, що оглянув з капітаном Клодом весь корабель перед відплиттям і прийшов прощатись. То йому, м'яко кажучи, здивованому, прийшлося прочекати всю процедуру кроїння навіть трохи за дверима.

Ця жінка сказала:

– В усіх, хто плив на "Вранішній зорі" капітана Леклерка вже оженилось та втекло заміж не менш половини дітей. Ми теж хочемо вернутись у молодість, де Ліза і Сева разом, а державу треба ще створювати і створювати. Бери нас із собою, Імператрице!

Десять-шоста частина підтримала виступаючу. Інші, переcheкавши схвальні вигуки, почали повними голосами прощатися.

В цей час на вороному коні показався її Всеволодко молодший.

– Один. Молодець! – подумала мати. – Коня б мастю світліше.

– Що тут, матінко Ясю, – тихо проїхавши крізь людський масив, звернувся герцог до головууючої.

Аналізуючи цю подію, Єлизавета не могла відкараскатись від думки, що вона могла статися лише у житті, бо теоретично, по логіці вона неможлива. Абсолютно. Стільки лояльно налаштованих людей і ніхто не "настучав" у палац. На запитання Лізи "Чому?" люди відповідали: а чому саме я, думала, що там сотні людей доповідають про кожний

рух і слово віча. Деякі взагалі вважали, що це було інспіровано палацом для більшого куражу. Підіграла ситуації і дивна поведінка ініціативної групи та делегації по запрошенню герцогині на віче. Вони таємниче мовчали про мету зборів. Вважаючи, що як сюрприз вона реалізується цікавіше. Добрими намірами... Нарешті дві поселянки на пряме запитання на базарі рано вранці агентів охоранки про мету віча відповіли "будемо всерйоз розбиратися з герцогинею".

Загалом цей епізод прощання з Атлантидою трохи потішив і порядком роздратував майбутню імператрицю. Тому, у присутності достатньо компанійських простих поселян вона брякнула Всеволоду Другому:

- Май на увазі, якщо тебе вихоплять з сідла, роззброять, завернуть руки, одягнуть кайдани, зав'яжуть очі і поведуть невідомо куди - надто не лякайся - це може хочуть віддати тобі почесні за щось.

- Що ви, мамо, я ніколи не удостоюсь такої честі, — відповів, посміхнувшись, Всеволод Всеволодович. — А ви знаєте, що у Національних Зборах лежить петиція іменувати вас у всіх офіційних документах Єлизавета Велика?

1725. З пристані Січеслава повідомили, що на рейді показався чималий флот під прапорами Атлантиди. Флагман направляється до пристані. Забувши бриля, імператор рвонув у порт. Ліза спускалась по трапу. Жовте приталене плаття, у вухах чи то сапфірові чи то цитринові сережки з чітким лимонним блиском, намисто жовтуватих перлів на шиї. Три персня на правій руці з шафрановими дорогоцінними каменями. Від монахині до правлячої герцогині Всеволод не бачив жодного разу свою жінку у коштовностях. Навіть на коронації чи весіллі.

- Не чекав, а я припливла, - насилу вимовила вона. В її очах світилась боязка надія.
- Скільки можна самій? Приїхала завойовувати свого збіглого чоловіка. Бо боюсь, зовсім не позвеш.

Імператор впав на коліно і занурив своє обличчя у її долоні.

- Ти вся як сонечко, - прорік чоловік.

Присутні відвели очі. Піднявшись, він спитав:

- А трон?

- Зреклася повністю. Як ти прекрасно знаєш, Всеволод молодший давно коронований твоєю короною. Тепер єдиний правлячий герцог. Поки, до осені, регентська рада на чолі з отцем Силуаном, це Максим Бондаренко. Потім весілля. Посадженим батьком буде Орест, він скучив за Атлантидою і хоче показати жінці острови свого дитинства.

Всеволод оцінююче глянув на чималенький флот, що маячив на віддалі.

- Ти що, забрала весь флот герцогства, до останньої калоші, здатної доповзати до Гесиони?

- Майже так. Імперія - це все для українства у західній півкулі. Та й на Планеті також. Тому треба витягнути її до відповідності своєму титулу. Тільки половина моряків списались на берег, прийшлося замінити тими, хто бажає переселитись на Гесиону.

Підходив отаман чайки берегової охорони, яка якраз патрулювала в затоці і щойно

причалила. Імператор обіцяючи глянув на зовсім молоденького офіцера. Перехопивши його погляд, Єлизавета сказала:

– Я так його просила, я так його просила. Щоб сюрпризом. Прости хлопця, – Але наштовхнувшись на суворий погляд чоловіка, звернулась до молодшого лейтенанта.

— Пане капітане, у цьому флоті, який ти бачиш неподалік, дуже великий убуток професіоналів-моряків, половина стала моряками прямо перед плаванням сюди і більшість з цих не хоче продовжувати цей експеримент ні на день. А офіцерів взагалі третина. Капітани згодилися лише відвести свої кораблі сюди і негайно повернутися в Атлантиду. То ти і твої моряки будуть розподілені з дуже серйозним підвищенням.

Отаман чайки дивився на імператора. Той процідив:

– Ну добре, викрутився. Тільки зарубай собі на пеньку, новопризначений капітане корабля першого рангу, що кохання – це чудесно, але безпека держави – понад усе.

Зовсім доросла підійшла обніматися з батьком Ліза менша.

– Щось засиділася ти у дівках на острові біля мами, — сказав Всеволод.

Дівчина негайно відповіла:

– А я не рвусь заміж. Мама була старше, коли вискочила за тебе, а ось нас шестірко, і всі здоровеньки. Зате я на весіллі Олени була.

– А де було весілля?

– У Олбані, – роз'яснила Ліза молодша, – там живе сім'я батьків нареченого. Не сподобалось. Всі наче посміхаються аж до кутніх, а мені все це як оскал то вовчиць, то лисиць. Наші наче серйозні, посміхаються вряди-годи, а в куточках очей теплинки, вони наче всміхаються широко, а в очах льодянки.

І далі мстиве добавила:

– І зовсім не танцювали. Гріх. Там якісь квакери чи хто. Тільки нашій мамулі все у ніщо. Раптом витягнулася ще на півметра, убула у талії на третину. Краля. Суха жердина. Десь викопала у гардеробі маленьке чорне плаття-міді, зроду я в ньому її не бачила. Я аж перелякалась. А фізіономія святенницька, пісна, хоч медаль з неї карбуй. Я не я, і мишу не я їла.

– Зате й весілля обійшлося у дрібний шеляг, – ввернула примирливо Ліза-старша. – Не те, що у Данька та Ореста. – Потім вирішила демонстративно зобидитися:

– І взагалі, що за звичка дискредитувати матір з будь-якого приводу. Зате у мрамурі підлоги зали квітів пампи ти на півметра дірку протерла. У Фарані, танцюючи у Шарлотти, поки ми там гостювали і флот трохи підправляли. Гецала з цим молотобійцем, міністром, чоловіком куми Ліди.

– Ну не на півметра, – скромно опустивши карі очі, підправила Ліза-молодша, – хіба на трошки більше сорока п'яти сантиметрів.

Імператор, на правах господаря, заявив:

– Ну зараз ви на відстані півсвіту від тих янкі, то рудиментарне викиньте їх з голови.

– Елементарно, – поправила Ліза-молодша.

– Хай так, якщо ваша ласка, ваша високість, – миролюбно погодився імператор.

Нарешті показався Данило, бо гута, де він уже варив скло, вже й товарне, була поза столиці. Сестра полізла з ним цілуватися. Звично не звертаючи уваги на це, бо принцеси з дитинства любили зацілювати найбільш скромного брата, він поздоровкався з мамою і сказав, що за все життя не бачив її такою потрясною. Потім вся імператорська фамілія направились у резиденцію монарха, яку навіть з натяжкою, вряд чи можна було назвати палацом. Просто здоровенний, місткий дім.

Герцогиня одразу була назначена Главою уряду з правом повністю керувати країною, "як тільки його величність покине столичний округ", без спеціальної передачі на те повноважень. Імператор не збирався сидіти у Січеславі, а управління державою повинне бути безперервним.

Трохи підсушена (недруги казали – кощава) Єлизавета біля чоловіка швидко прийшла у норму і весело взялась за роботу. Її гнітили ці закопані практично до вікон землянки, зібрані з дерева хижки, якісь не оштукатурені кам'янки, що їй нагадували печери, те, що навіть головна вулиця не мала ні бруківки, ні назви. У порівнянні з охайним, чистим, відбудованим Атлант-сіті, головним містом, де вона зовсім недавно була правителькою, це було якесь замучене село. Спересердя вона бовкнула це Імператору. Той, дивуючись, що на старість років типа закохався у власну жінку, чи що, відповів:

– А знаєш, мені дочка повідала, що коли ви від'їжджали, Національні збори герцогства Атлантиди постановили іменувати тебе Єлизаветою Великою і Всеволод Всеволодович сказав, що восени, коли йому стукне 18, першим підпише цей закон. Мабуть і за столицю.

1725. Після аналізу господарської ситуації імператриця схопилась за голову, обізвала чоловіка "недолугим мрійником", сказала, що на суші катастрофічно не вистачає тягової сили. Потрібні коні, десятки тисяч. Навіть волики непогано. Все, що зроблено, зроблено на людських жилах. І тільки велетенська задача – освоїти континент – закриває від підданих нелюдські умови їх роботи.

Анітрохи не збентежений цар сказав, що є кошти на закупівлю кілька тисяч лошат, їх транспортування до Вальпараїсо та завезення до Гесиони.

За справу, де батьки платили золотом, правда монетизованим, взявся Орест, потім приєднався Кость. Підключилась вся Іспаноамерика. За кіньми пішли вівці та інші тварини. Не помітили, як на новому континенті опинились більшість козаків, бо були у супроводі. Все скінчилось тим, що казна Війська продала землі у південній Америці Орестові та перебралась на ново нарізану тропічну Січ у гирлі Славутича, за останніми порогами та при його впадінні в Козацьке море. Половина суми викупу за фаранські землі була розподілена між козаками, то станиці вийшли одна краще за другу. Особливо відбудованими були: Тимошивська, Атлантидна, Канівська, Поповичевська станиці.

Поступово відбудувалась і січова залога. На час вторгнення китайських піратів це було нормальне, ба, навіть добротно збудоване, укріплення.

Якщо ще раз спочатку, то "Ниян", що майже одразу після заснування Імперії пішов

на австралійські копалини, привіз якісну мідь та золото в злитках. Ще одна справа пішла як треба. Наказавши перечеканити золото на французьку монету з копіюванням вмісту благородного металу на обладнанні, що привезли саме для цього ще з Європи, імператор почав роздавати борги. Ніякого злиткового чи пісочного золота у державі для розкручування золотої лихоманки та перспективи появи різних конкістадорів не повинне було бути.

Через два місяці по приходу корабля з золотом спозаранку з'явився стривожений Юхим Матвійович, начальник спецслужби. Ще через місяць показалася точена і змучена фігурка вінчаної жінки капітана "Нияну", яку м'яко і ввічливо зустрів Всеволод.

- Ну що, Ганнусю, доносити не хочеться?

- То Ви вже знаєте? Слава богу, що прийшла. А далі?

- Хай все буде нашою маленькою таємницею від твого чоловіка. За три місяці нічого він не зробив, щоб готувати команду до бунту під час наступного рейсу. Я його підвищу, щонайдалі від золота. Буде губернатором Серединного воеводства. А капітаном золотовозного "Нияна" буде серед іншого царевич капітан-лейтенант Данило.

Завезене число худоби скоротило на років двадцять п'ять період адаптації українців на континенті, але лише після наступного рейсу "Нияна" Всеволод приступив до виконання своєї захмарної мрії - побудувати власний океанічний флот. Ще у базовому світі він вирішив, що головною причиною занепаду флоту Росії після Петра, який (флот) за імперії так і не став океанічним, було поспішне і тому неякісне будівництво при ньому (Петрі) кораблів з невтриманої деревини. То спочатку на Гесионі шукали корабельні ліси. Потім було організовано чотири велетенські склади по довготривалій сушці деревини.

1725. - Ти наче Гамлет, принц данський.

- Щось ти путаєш, принц тут один, Данило. Та й того цар відправить, як тільки той освоїться і передасть гуту іншим, на західний край Гесиони воеводством керувати та порт з містом будувати. Раз на рік на місяць кудись плавати. Ось жінка його, Шарлотта, та точно принцеса данська.

- Жінка у Данили - Гелена Софія, із німецьких герцогів. Ти чув дзвін... А я нічого не плутаю, і в придворних справах краще тебе розбираюсь. Бо у мене кум стоїть біля зали перемовин охороною. А правитель у нас вже глухуватий, то його чути прекрасно. Царевичу плавати за міддю кудись в океан. Хлопці з охорони ще діляться між собою, то все знають. А це п'єса така, Драматичний театр Січеслава показує.

- Який драматичний театр? Про що ти?

- І де тебе носило, Вовченко, що знаєш тільки те, що було зовсім недавно?

- Був у другій сухопутній географічній експедиції, так це правильно називається. Привезли дивну птицю, як є фіолетову. Бувші пірати сказали, що це африканська птиця так і називається "Фіолетовий турако".

- Ага! Чув-чув. Так ось. Привезли книжки з Атлантиди для магазину Горпини

Кириченкової, якраз з підводи вивантажували. Імператор зацікавився та й зайшов. А там книжка — переклад творів Шекспіра англійського.

– Чув трохи, вчитель так його вихваляв, але не вчили. Англійською, чи що?

– Та ні, у герцогстві переклав українською Тарас Лимаренко.

– Ну віршики цього ми вчили ще на кораблі з Європи.

– А деякі п'єси переклав — молодий, але талановитий. Забув прізвище. Не перебивай, бо й за вечір не докажу. Так от імператор купив книжку та й пішов прямо до принца. Тому давненько наказав ставити гуту, щоб було чим склити доми у місті. Скло, як знаєш, поки так собі. Звичайне. Часто показує з розводами. Але ж, нема чобіт — взувай постолі. То цар прийшов і розпорядився:

— Принцесо, до роботи. Поки будеш директрисою драматичного театру Січеслава. А та, німкеня, ще не шпрехає українською, то їй Данило почав втовкмачувати. А вона відмовлятися "Майн лібер цісар..." А наш кайзер як глянув, то вона й присіла у тому, кніксені. "Ярволь, фатер".

– Ти десь був у німцях.

– Так, чотири роки працював у Саксонії.

– Не знав.

– Тепер знатимеш. Так от. Набрали вони серед дівчат та жінок артисток. А хлопці раді бути поближче до дівчат, то й самі намалювались. Ставлять Гамлета і Отелло. Це трагедії. Спочатку взагалі, поміст, двоє дверей різних частин з коробки переодягальні. Спочатку глядачі сиділи на землі чи власних табуретках. Там косогір. Опісля поставили лавки. Потім напнули над сценою шатро прорезинене, з гевеї, з боків закрили. А тепер завісу зробили. Сцену запинає. Коли гарна година – ставлять постановки. На вхідних білетах написано: "При поганій погоді вистава переноситься. Білет дійсний три місяці."

– А комедії?

– Імператор проти. Сказав, якщо просто подивитись на наші вулиці, на обшарпаність людності, на загальну невпорядкованість, то можна реготати до істерики, до гикавки. Хай краще дивляться високі трагедії.

– Ага! А знов послав ескадру за переселенцями. На це гроші є.

– А прізвище Казан тобі щось каже?

– Ну у Імперській канцелярії є якийсь подібний писар, такий собі дядько, підписував мені прохання про компенсацію за втрачені під час експедиції особисті речі.

– Тю! Воно і є. Син його написав якусь там поему, а добрі люди доставили її до очей імператора.

– І про нього щось чув. Герой війни проти Бандератів. Ну і що? Посадив?

– Так. Забрав його з воєнної служби, перевів на статську, підвищив до надвірного радника та посадив перекладати іноземні книжки!

– Які? Звідки у того знання англійської?

– Вірші та п'єси Кальдерона де ла Барки і Лопе де Веги.

- Ясно, іспанську знають багато хто з графства і більшість з Січі.

- Прикуси язика, імператор не любить забагато подібних знавців і хоче, щоб все і всюди було українською.

- Ну і добре, якщо складно та гарно буде українською, чого ж не почитати.

Вернемось і зупинимось тепер на моменті, коли більшість козаків була вже на Гесионі. І на майдані Фаранської Січі вирішували чи переселити туди все військо. Вдвічі менше звичайного, козацьке коло шумувало. Вирішували, чи переселятись кошу на Гесиону.

- Спочатку переполовинили завойоване, а потім і зовсім все віддаємо.

- Козаки як суспільний стан у Фарані лишаються, тільки будуть окремі станиці з прилеглими до них хуторами.

- Чому ми повинні поміняти державність на землі.

- Бо там стільки землі, що не освоють.

- Ну то нехай евакуюють на континент цю куцу Атлантиду і навіть Фарану.

- Воно може так і буде, тільки ми зараз вирішуємо свою долю. А там самі розберуться.

Нарешті взяв слово Кость Гордієнко.

- Сагайдачний, той що необачний, проміняв жінку на тютюн та люльку, а я міняю вільну волю Січі на цей, цілий континент для українців. Поки імперія нагадує цуцика, що прищемив шкіру на пальці у слона і намагається тявкнути крізь зчеплені зуби: "Всі назад. Моє!"

Старий кошовий плакав, старість чи що.

- Боюсь, що при найменшій шпаринці між козаками та імперією, можливість реально і надійно оволодіти всім континентом зникне зовсім.

-Я вірю, що Господь на певний час полюбив українців більш деяких інших народів, може за їх віковічні страждання, перевірив їх згуртованість і стійкість на Заокеанському війську, на Атлантиди і Фарані і дав нечуваний серед зірок подарунок – континент. Але дар господній треба ще вдержати і зусилля для цього потрібні щонайменше однакові з вагою дарованого. Тому жінки нашого народу повинні будуть майже безкінечно народжувати і втрачати своїх синів при освоєнні і захисті набутої країни. І хто ж ми будемо, чоловіки, запорожці, якщо відхрестимось від такої долі?

- Якщо людність виявиться нищою, нікудишньою, то впаде і розіб'ється велике на уламки і українці отримають, в найкращому випадку і в останню чергу, малесенький обломок. Бо вступить в дію принцип вищої справедливості – не можна безкінечно підтримувати безкінечно нікчемних.

Автор теж не залізний, щоб досконало описувати подібні сцени свідомого розставання з волею заради української великодержавності, то лише зупиниться на рішенні козацького кола:

"Переселитись на Гесеону на умовах, які гарантувались у кращі часи Донщині Московією і Запоріжжю Польщею".

1726. 1 травня 3-тя географічно-геодезична експедиція у складі бригад "Нияна" та

"Своба" і тендера "Гонило" з повітряною кулею, чистою підйомною силою 75 кг на максимумі 160 метрів підйому, наповненою воднем та аміаком. Екіпаж "Гонила" сформований з некурців, зібраних з усіх екіпажів цивільного та воєнного флоту імперії. Куля має всередині ще одну кулю, водневу, дуже небезпечну. Зроблено так, щоб вона не торкалась зовнішньої оболонки. Між нею та зовнішньою оболонкою – інертний аміак. На борту "Нияна" були геодезисти, картографи – креслярі, художник та імператор — всього 10 чоловік окрім стандартних екіпажів. Капітан – капітан третього рангу принц Данило. На "Свобі" – 60 чоловік поселенців та реманент, для заснування головного міста воєводства на протилежному боці континенту. Ще – принцеса Геля, тепер не директриса театру, а віце-губернаторка Західного воєводства, яка встигла добитись від свекрухи права самостійно визначати топоніміку воєводства. Обидві дочки лишили при бабусі, Гелена побоялась взяти їх невизначеність.

На "Гонилі" — спеціалісти по обслуговуванню кулі, тридцять чоловіків для рудника острові Мідний. Начальником експедиції колоністів призначив себе імператор. Її завданням було обійти довкола Гесиони і, відкидаючи вивчення островів на майбутнє, визначити в основному берегову лінію континенту, провідні затоки та бухти, клімат (приблизно) та типову рослинність.

Знайти підходящу бухту і засувати першу столицю воєводства. Назвати її Вісвальд – що німецькою, як добре відомо читачеві, означає "той, що володіє всім". На рішуче заперечення Єлизавети Олексіївни, що "ім'ям царюючого монарха називати не можна", Геля заявила, що до укрів це не дійде, бо німецькою. А на пряме питання "Ти ж сама мітиш в імператриці? До чого тут ура-патріотизм?" спокійно відповіла: "Я такою дитинкою заміж вискочила. Встигну зацарюватися. Зроблю з воєводства лялечку, поки ви старіти будете." Та добавила примирливо "Коли настане потреба, Данька буде імператором на портретах та монетах, а все інше – я. Приблизно як ти". Цей посил на десятиліття врегулював відносини між свекрухою і невісткою. Імператор здивувався назві головного міста, але промовчав, щоб не підрізати крила новоявлених керівниці.

Додатковим завданням для "Нияну" було довести колоністів та майно на Мідний, забрати деяких людей, мідь і золото; для "Своби" та "Гонила" — ретельно дослідити річки, острови, берегову лінію у регіоні містечка Західного воєводства та допомагати в облаштуванні переселенцям у нього.

Управляти імперією на час відсутності Всеволода у ранзі голови уряду буде герцогиня Єлизавета, яка, як було сказано, відреклась від престолу Атлантиди та прибула до Січеслава з атлантидцями. Здорові, дисципліновані, роботящі, грошовиті, більш половини – непитущі, нащадки колись старанно відібраних першопоселенців Атлантиди, хлопці структурували різномастий люд, недавно закуплений та прийшовши самопливом у прибалтійському Гданську.

До острівців здорового переселенського настрою добавився безмежний оптимізм бувших підданих герцогині. Роботи по відбудові критичних об'єктів інфраструктури міста пришвидшились. Була змонтована водонапірна башта, протягнуті водопровідні труби. Це було завезений з графства і поставлений цементний завод з гуртожитком, де

одразу поселився специфічний народ, що пропив, потратив на жінок, програв або якось інакше втратив підйомні, ну і який почав виробляти цемент під орудою десятка спеціалістів, узятих у тому ж графстві Фарана, де такий завод вже працював і де власно були виготовлені деталі обладнання для цього підприємства.

Тому одразу була прийнята або кладка будов з дикого каменю під цементно-пісочний розчин, або циклопічна кладка. Було зведено приміщення сенату, флотські казарми, пірс, прибудований палац з дикого каменю для сім'ї імператора. Потім був поставлений цегляний завод. Збудовані до цього кладені циклопічною кладкою приміщення почали кидатися в око, чим далі, тим більш.

З результатів експедиції — крайня північна точка континенту - мис Смілодона — 25° 10' пд. ш., західна межа Козацького моря, Це десь на рівні австралійського Брісбена чи південноамериканського Асунсьйона. Для зовсім зацікавлених: у Африці - на рівні Габороне. Крайня південна - мис Діорит — 55°10' пд. ш., на рівні північної сторони протоки Дрейка - у Південній Америці. Для подальшого порівняння: в Європі - на широті Вільнюса, в Азії — на широті Новосибірська.

Окрім столиці з першого року оселення колоністи мали центр Північного воєводства. Бо самими неспокійними у першопоселенців було подружжя Боривітер. Рвались до діла. Своєчасно помітивши це, імператор дав їм доручення заснувати у тропіках центр північної провінції і прямо з рейду майбутнього Січеслава віддав не розвантажені три кораблі на дослідження місцевості. Передивившись північно-східне та власне північне узбережжя, у сучасних топонімах - до третього Гераклового стовпа, місто поставили у міжхребетній долині біля гирла Теряни. Від Вальпараїсо до Кам'янця найменша відстань між континентами. То пристань рубали у першу чергу. Саме у Північному воєводстві був зроблений центр конярства. Молодь коників, що перекидали через океан, поступала на берег дещо ослабленою і до дорослості повинна була перетримуватись роки півтора. То конезаводи, де лошата підростали, а потім привчалися до воза чи верхової їзди почались одразу вверх по долині після Каменська, куди з океану вела довга, глибока, пряма як стріла, безіменна затока.

Трохи капловухий, широкий у кістці десятимісячний жеребчик пив повагою, час від часу дещо картину підкидуючи гриву, воду з затону Теряни. Равлик на кущі з цікавістю оглядав на небачену тварину. Але ведмідь, що ласував полуницею, наближаючись, таїв в собі можливу загрозу і створіння злякано сховалось у черепашку.

Повінь була давненько, то залити нею левади в основному повисихали, але ця трималася підтопленою, бо ручай, що починався в найвищих горах місцевості збираючи там останню льодяну воду вершин, і впадав в улоговину скраєчку із сходу, був максимально швидкоплинним і скидав ще досить прохолоду воду на пательню затону. Повноводність ручаю компенсувала лінивий відтік стоячої вологи в основне русло.

1726

Кораблі генерала Боривітра поклали на карту узбережжя, але при найменшому сумніві імперська експедиція робила власні виміри. Місця із східного боку Гесіони,

кажу, уже були описані і описані якісно, на північній стороні континенту прийшлося багато чого пере перевіряти і підправляти.

По глибоководій, рівний як стріла, затоці натрапили на Каменське, столицю Північної провінції, де порадкували Боривітер і принцеса Уляна. Селище Кам'янка сто разів виправдовувала свою назву. Геть усе було з каменю різних типів. Але вже працювала лісопилка. Правда вона поки не розпускала стовбури на дошки прямими пилами, а рубала стволи дисковими пилами на чурбаки. Все ж полегшення теслям. Але у столиці і того не було. Опасистий генерал вислухав уважно Імператора про інший тип лісопилки, яка розпускає деревину на дошки, сказав "Зробимо!" І повів тестя до затону, куди плотогони заганяли велетенські хвости деревини. У верхів'ях Теряни два курені козаків рубали віковічну хащу і гнали плотами до містечка. Пороги були тільки у верхів'ях.

Ще чотири курені займалися конярством. Не дуже успішно. Вислухавши наказного отамана Гриця Гарбузенко, Всеволод пообіцяв, що всіх, хто може відрізнити мерина від жеребця, з найближчих переселенців, відправить у Кам'янку. А з тих, хто мігрував через Вальпараїсо, дозволив отаманові відбирати спеціалістів самостійно. Інші козаки на момент експедиції були ще у південній Америці.

У наступній затоці, обійшовши гострий, неширокий Гераклів Стовп — інакше — півострів Ящірки — побачили на високому правому березі повноводного Славутича будівництво. Було два курені і три паланки під орудою наказного гетьмана Солопія Часника. Зовсім не ставна фігура незнайомого молодого і абсолютно не чубатого козака здивувала імператора. Гордієнко ніколи не помилявся у призначеннях. Але двогодинна розмова з отаманом показала, що не статурний начальник прекрасно розбирається у війсьній фортифікації, накреслений на добротному фаранському папері форт прекрасно вписується у ландшафт. А дисципліною козаків-виконавців займаються лійні командири.

Стало відомо, що далі по ходу кораблів на захід Гераклів стовп, названий вже Козацьким, а море між півостровами також іменується Козацьким. Розкішна тропічна рослинність почалась вже на цьому Геракловому стовпу. Далі по узбережжю пішли натуральні амазонські джунглі, різко збільшилось число і потужність опадів.

Зачудований могутністю першого ряду дерев одразу після неширокого пляжу за Козацьким півостровом, Всеволод сказав, звертаючись до Гелі і Данька:

— Оце і є Гесиона, як і Європа та Аз(с)ія, прекрасна Океаніда. Вона була жінкою Прометея і як ці її сестри має право на власний континент у Світовому Океані. У вашого імператора досить складні відносини з Прометеем, але заради сестер і сивого їх батька Океану, а над усе ради неї самої, іменуую континент Гесионою. (Увага! У цьому світі Європа — океаніда, а не дочка царя Агенора. Автор.) Понад усе я бажаю ступити на землю Гесиони саме тут. І боюсь її наче Вельзевула віч-на-віч опівночі. Тому й тримаємося за двадцять миль від берега.

— Але чому? Тричі матроси а баркасі підходили до берега. І нічого не бачили.

— Розумієш, Гелю, з цього боку такі землі давно повинні бути заселені маорі чи

якимись іншими полінезійцями. Близько ж Таїті, Туамоту. А тут жодного диму чи вогника вночі. Щось знищувало випадкові каное не поступово, а швидко і одночасно. Ніхто не зміг втекти, щоб повідомити, що досить близько є страшна земля, що знищує прибульців. Це було б зафіксовано в легендах.

- Але ж є легенди, що десь тут є такі велетенський суходіл.

- Так, що є і все. Наче хтось за багато кілометрів побачив і завбачливе не підійшов близько. Ось ми і робимо так само.

- Але може це пустий переляк. І в цій місцевості тої звірини, що у верхів'ях Орхідеї, не водиться, бо то було за тисячу кілометрів звідси.

- Ось ми і проводимо розвідку боєм. Господи, спаси і збережи!

На березі щось сталося. Закурився пороховий дим. Десантники кинулися до шлюпки та швидко направились до корабля.

- Втратили двох. Не видно навіть на дні баркасу, - сказав боцман, що уважно вивчав шлюпку, що підходила.

Старпом, який з командою висаджувався на берег, коротко доповів:

- Напали якісь велетенські кішки. Таким на слонів полювати, як на мишенят. Утягнули двох чоловік. Третю кішку поранили, але переслідувати не стали. Матроси на наших очах були практично перекушені навпіл і за пару стрибків унесені у хашу. Все як оповідали хлопці з річної експедиції. Тільки це не майхороди, Не шаблезуби тигри, якими нам вуха протуркали. І які водяться у верхів'ях Орхідеї. Шкіри не такі.

- Скажемо смілодони. Ще страшніше. Тоді все сходиться, тут фауна як у Південній Америці, і нічого австралійського, типу утконосів, тут не буде.

- Але немає там такої звірини, — опротестувала Геля.

- Та вимерла, на щастя індіанців і поселенців з Європи.

- А чому тут є, а там, на південному сході Гесиони, де вже не одне поселення, навіть не зустрічали таке лихо.

- Ця звірина, здається, житель вічнозелених тропічних та субтропічних лісів, де дерево скидає листя явно не живе.

Люди, що зблизька бачили звірів, заперечили, що це майхороди. Хоча і схожі. Потім вияснили, що це смілодони - ще лютіші і більші тигри.

Корабель під гюйсом його величності Імператора Гесиони, з невеличкою ескадрою пішов далі довкола континенту, заправляючись водою на островах, не наближаючись до материка ближче семи миль та визначаючи координати мисів та широту заток тріангуляцією.

Обговорення біля штурвального колеса продовжувалось щоденно.

- А якийсь Якоб Роггевен наприклад, шукав подібне. Та й географи кажуть, що десь тут повинна бути Терра Інкогніта Аустралія, бо суходіл північної півкулі надто переважає сушу південної. Впору Землі перекинутись. Але що небезпечне може так ізолювати континент?

- Звіри, хижаки допотопні. Не тільки шаблезубі тигри. Підступна заразна хвороба, проти якої більшість місцевих тварин мають давній імунітет, А пришельці - ні.

- Оце може бути. Та мабуть у комплексі. Може ще щось.

Далі довго и далеко шукали місце для Вісвальда усі разом. Знайшли на лівому боці затоки, яка симетрично і глибоко впивалась у материк із західного боку. Потім "Ниян" на півтора місяці пішов в Австралію.

Поки "Ниян" ходив за море, в Австралію, Геля організувала будівельні роботи, то повернувшись, команда була вселена в першу для воеводства будівлю - довгий барак, який потім довго служив якоюсь коморою.

Лишивши поселенців хіба що із шлюпками, три кораблі експедиції, старанно відділяючи острови від континенту, ще сливе рік крутилися у незчисленних затоках та протоках, шукаючи тільки основний контур континенту, відкидаючи великі шматки суші, якщо ясно було, що це острови і нарешті завершили роботу. Судячи з отриманої карти, контуром це була, безумовно, найхімерніша частина світу.

Гесиона складалась наче з трьох доволі відділених одна від одної частин. Північна була наймасивнішою, якщо не враховувати західну частину, то нагадувала цеглину, середня - коня, що головою притиснувся до північної частини, від якої відділявся велетенською по довжині і достатньо широкою затокою з сходу, остання - довгий, надзвичайно гористий півмісяць, обернений рогами від континенту та з'єднаний з ним вузьким перешийком.

Ще континент ще нагадував голову звіра, обернену на схід. Природа була різноманітною - від екваторіальних лісів до хвойних тайгового типу. Але що радувало безмірно Всеволода Володимировича, так це явна відсутність скільки-небудь значних пустель. Що таке, насамкінець, Австралія - пустеля, не усюди облямована пристойними землями. Хаотична плутанина суші і моря Гесиони здається привела до забезпеченості вологою усіх її клаптів.

1727 На самому початку року лівий край циркумполярних вітрів підхопив експедицію і поніс з достатньою швидкістю мимо станового хребта горяної країни, який щасливо відсікав Обширні рівнини від холодного, лютого півдня. То за гірською країною, на північ, ховалась тайга, велетенські кедрівники, якщо вже точно по науці — безкінечні ліси австроцедрусу, а ще далі на північ - сухі степи. Промчавши до повороту континентального узбережжя на норд і оцінивши кліматичне значення гір, герцог назвав гори "Косий Фронтір".

Після океанічної гойдалки Всеволода довгий час вело і на суходолі, в столиці. Але треба було розробляти теорію заселення цього величезного шматка земної поверхні. Третя географічна експедиція оконтурила материк і визначила, що його площа (без чисельних островів) є дещо більше шести мільйонів квадратних кілометрів. Озадачивши (як в прямому, так і в переносному розмінні чиновників вищих рангів, Всеволод втік на державну дачу - скромну рублену будівлю шість на шість, де був денщик, що кормив його кулішем і вівсянкою.

Якщо на польову кашу з салом, зникши, імператор був згодний, то коняча страва не тільки не подобалась йому, а й збудила тривогу. Ось скаже, цей потенційний потраплянець, посміхнувшись, наче простодушно, "Вівсянка, сер" і світ уже буде не

той. Але обійшлося. Звичайний воїн. Надвечір у лісочку поряд отаборилася півсотня (єдина на всю імперію) кіннотників – охорона. Коні – дарунок старшого сина. З Європи привезли лише племінних коней: шість жеребців та чотири кобили.

Вернемося від побуту до справи. Спочатку імператор означив задачу базового етапу заселення – створити хай дуже й дуже рідку, але безперервну мережу поселень по всьому континенту. Мета – вся, без виключень, земля, хай у користуванні, повинна належати певній громаді, тобто українці повинні бути тубільцями, аборигенами, корінними жителями будь-якої місцевості. Буде вважатись досягнутою, якщо у кожній запланованій провінції – 49 одиниць — буде населення більше чим 3 людини на 200 квадратних кілометрів. (Це щільність населення території Нунавут у Канаді під час пенсії професора у нуль-світі). Нехай це сто тисяч чоловік. Поселення будуть від 32 до 40 чоловік. Кожному поселенню — територіальний прямокутник 40 на 60 кілометрів, поселення можна розташовувати, виходячи з господарської доцільності, але не ближче 7 кілометрів від будь-якого краю відведеної землі.

Заселення почати з найважчого, поки буде перший порив.

Заселяти треба від полюсу недосяжності. Штайновським олівцем Всеволод виставив на лист паперу координати узбережжя, оконтуривши континент, потім вирізав оконтурене та ще й обрізав довгі півострови. Хотів покласти скорочений паперовий контур континенту на торець олівця, але той був овалом. Тоді взяв прутик десь пів сантиметра діаметром, зробив рівну поверхню торця та знайшов центр ваги, при якому лист не падав. Це місце було, по сучасному, кілометрів за двісті на північний захід від другого озера Семиозер'я у Південно-Східному воєводстві.

Воєводства повинно бути сім, крім того – Вольності козаків та столична. округа. Провінції та їх центри спочатку вирішили не визначати.

Вже у стольному граді, коли вернулись, стало відомо про смерть Петра Першого, імператора Росії. Потраплянець на троні Гесиони прекрасно пам'ятав дату смерті шурина, але діждався, коли про це стало відомо офіційно. Заборонив МІСу взагалі реагувати на нових російських імператорів. Заборона була знята тільки відносно Анни Іванівни, з якою вдалось домовитись про разову платну передачу державних злочинців малоруського походження разом з сім'ями в Гесиону.

Головним медичним здобутком експедиції було швидке знаходження хінного дерева. Козаки, які в стик за експедицією поселились в тропічній Січі почали було полювання на смілдонів, постачаючи в Європу шкіри небаченого звіра. Мода на хутро захопила Старий світ. Але коли не торопко обійшовши континент, зайшовши місце для Вісвальда, відправивши та дочекавшись "Ніяна", відбудовуючи містечко, прийшли у Січеслав, почули, що козаки погрожували кинувши винищувати смілдонів, вийти з вологої сельви у більш здорові місця, бо їх масово валила малярія. Знайшовши дерева і надравши кори у горах північно-західного кутка Гесиони, лікарі експедиції про всяк випадок везли її довкола чималої країни. А вийшло – наче спеціально. У столиці вони одразу, як сказали про проблему, віддали представникам Війська, щоб хіну швиденько доставити морським шляхом довкола Північного воєводства, бо пряма дорога по долині

Орхідея – Славутич була закрыта саме шаблезубими тиграми.

По розпорядженню імператриці козаки патрульними чайками перекрили північне побережжя, а вийшовши за перший (із заходу) Гераклів стовп і знайшли після повідомлення хінне дерево самотужки. Ці ліки були відомі запорожцям, деякі навіть користувалися ними у Південній Америці, але з чого роблять, як, а головне – що це дерево росте ось у цих горах – то було безцінне для Січі.

Як ми знаємо, Військо Заокеанічне вірне Всеволод Володимирович перевів на Гесиону, битися з цими клятими смілодонами, приєднавши їх вольності до герцогства Фарани.

– Яка ж ватага розбишак, – П'ясту уперто крутився в голові все той же поет. У мирному і благословенному куточку Південної Америки цим горлорізам робити було нічого, вони частіше всього й були призвідниками усяких потрясінь. Правда з провінцією Буенос-Айрес вони жили душа в душу, Ла-Платою з Утугваєм и Фараною не розіллеш, але у Бразилії на чайках добирались аж до Сан-Жозе-у-Риу-Негру (зараз – Манаус). Теж мені вікінги.

Також ще й імператор вмів їм в обов'язок патрулювання на чайках північних берегів Гесиони. Піратів – запорожців, що не стали шляхтичами та продовжували бути лицарями удачі, вивів з складу козацького війська (на морі склалися бойові побратимства і ротацій з сухопутними козаками вже не було) і попросив взяти каперські свідоцтва у його Величності Всеволода другого.

Козацький Круг, зачарований тим, що Всеволод має цілий континент, згодилося бути морською стражею Імперії. Тільки Гордієнко, незмінний керівник Коша, з посивілим, але нітрохи не прорідженим чубом, запитав:

– Ще на один океан далі від Дніпра. Були "Заокеанська Січ". То як будемо писатись?

З бритою головою, бо лисий, з сивиною на скронях, імператор Всеволод бовкнув: Шкрябайте "Задвоокеанська Січ". Писати все ж таки почали просто "Тихоокеанська Січ".

1728. Але головним зараз, після експедиції, яка чітко окреслила, що має Імперія, є набір та перекидання населення, бо зовсім пусті місцевості – приманка для інших держав. Спочатку був продаж дорогоцінних порід дерева – сандалового, шкір тих же смілодонів та майхородів – Всеволод наказав вичищати і дубити їх, попит буде сказаним. Йшли і шкіри ведмедів: тремарктоса і особливо трав'яного печерного.

Потім вже пошуки власних копалин і поступово, ще при його правлінні, думав Всеволод, австралійські копальні на рівні існуючих технологій будуть вироблені, стануть неконкурентні і будуть занедбані і до часу капітана Кука люди з розробок, навіть із змішаними сім'ями, будуть евакуйовані на Гесиону або відділяться і будуть жити далекім ізольованим князівством. Але сам імператор збирався добувати дорогоцінності ще на Тасманії чи на півдні Австралії з відправленням кораблів з опалами до Гесиони по південному маршруту (мимо півдня Нової Зеландії, міста Слоуп-Пойнт, чи як це назвуть).

1728. Вони підіймалися в гори. Цього захотів кошовий. Імператор не звик йому

перечити без дуже великої необхідності. Тому йшов він, Кость, два сердюки та два гвардійці. На вологому березі, у тропіках, було 29 градусів, як помітив Всеволод.

Дряпались півдня, схил був доволі пологий, то альпійське спорядження тут не було потрібне. Але все ж таки це був гірський схил. Нарешті зупинилися на рівному майданчику. Далі вверх йшли відвисні стрімчаки, рай для мазохістів-альпіністів. Всеволод поклав термометр у тінь, за камінь. Відхекавшись, як усі, подивився на нього. Було 16 градусів.

- Десь два кілометри вверх, - прикинув він.

Це був гарний оглядовий майданчик і Гордієнко, схоже, був тут не один раз. До горизонту було більше півтори сотні кілометрів і майже весь куточок, куди притиснули козаки смілодонів, 80 на 230 кілометрів, був наче на долоні.

- Війну з цими кішками ми виграли, - сказав Кость. - Але добивати їх не слід. Це краса, якої в світі більше ніде нема.

- Твої пропозиції, - запитав імператор.

- Треба зробити огорожу. Від гір до океану. Стовпи залізобетонні та полоси з штирями. Це просто дуже великі звірі, а не породження пекла. То через штирі не пролізуть. Високо плигають, то зробити повище. Не підкопають, бо скала під краснеземом міцна.

Імператор мовчав, згадуючи всі російські слова, які годі знайти у російських словниках. Наріччя уквів для такого контексту не годилося. Нарешті його внутрішній речовий потік набув більш цензурного і українського забарвлення.

- На Гесионі щільність населення одна людина на 100 квадратних кілометрів. Невідомо де брати гроші на виконання бюджету, бо бриг з золотом із Австралії прийшов напівпорожній. Нема на що поставити нормальну лікарню у Січеславі. Козаки! Горлорізи! Бабці ви музейні! Сторожа у зоопарку! Охоронці довкілля нікчемні.

Але треба було вирішувати проблему, якщо вона означена. Кошовий якраз дипломатичне дивився у далечінь у підзорну трубу.

- Отамане, давайте спробуємо провести лотерею серед тих, кому не байдужа доля цих котятих. Я оцінюю, що отриманих грошей вистачить десь на двадцять — двадцять п'ять кілометрів. Почнеш городити від моря, там вони найчастіше виходять з свого п'ятачка, як мені сказали січовики. І сектор патрулювання для вас зменшиться.

- Так, я наказав всі металеві кибитки, з яких ми відстрілювали раніше смілодонів, перемістити на схід.

- Лотереєю займеться ця, Гелена Софія, жінка Данила, яка приїхала підлікувати дитину і буде довго у Січеславі. Вона вже ридала на килимі із шкіри смілодона.

- Перейменуй невістку в Оленку і перестань їсти поїдом, свекре нещасний. А вибір добрий, вона послідовна і доведе справу до рядка стовпів з залізяччям.

Але голова уряду рішуче заперечила рішення чоловіків.

- І все вам би діяти. Нема здорового фаталізму, що те, що є і є найкраще.

- Плав швидше цю шихту на скло, — висловився імператор.

- Ну нащо ви накинулись на цих нещасних смілодонів. Правда, їх шкіри — це була і

є найбільша стаття наших доходів, коли ми не знали що ж нам везти у Європу. Але зараз, коли на смілодонів треба витратити кошти...

- І що далі?

- Нікуди з сельви смілдони не побігуть, а для заселення ці топкі місця ще двісті років не будуть потрібні. Землі, відбиті у смілдонів, треба заселити майхородами. Отут, у верхів'ях Орхідеї, у столичному окрузі, землі ціни немає. Та й трохи сухіше вона. Хай ловлять у сталеві кибитки і перевозять Козаки мають багато залог по берегу без смілдонів?

- Достатньо.

- То хай розкатають їх, зіб'ють у плоти та переженуть у величеньку долину на схід, до берегів Славутича. Там і фортеця, і клімат здоровіше, як ти казав, десь помірно-субтропічний, а що ведмедів засилля, то, при всій повазі до них, це ж не смілдони. Клишоногих стільки на континенті, що мільйоном більше чи менше поки все одно.

- А щодо охорони північного кордону, то з різними полінезійцями розберуться ті ж смілдони. При патрулюванні козаки можуть спиратись на низку невеликих острівців понад узбережжям. Верни котячим їх споконвічні землі. А січовикам влаштуй друге сафарі. Тепер на ведмедів. Хай заберуть при евакуації оті залізні кибитки. У нас криза з залізом ще не пройшла. І не питай обережно що таке "сафарі". Якесь африканське полювання. У мене абсолютна пам'ять і я питаю тебе, що воно значить, кожного разу, коли чую від тебе нове слово.

- Єлизавета, мені здається, що дійсний верховний правитель цих земель - це ти.

- По часу так воно і є. Ти вічно десь поза столицею.

1728. Бриг "Апостол Хома" йшов з достатньо дорогоцінним вантажем - дівчатами — рабіннями із балканських слов'янських територій, куплених у Республіці Дубровик. Хоча офіційно работоргівля у цій морській державі була заборонена, але про це, здається, знали хіба що у ратуші. Дівчата обійшлися дорого, бо купці з Магрибу підняли ціни. То прийшлося брати або зовсім молоденьких, або з дітьми.

Патріарх флоту ще Островів, першовідкривач Гесиони, старий бриг скрипів не те, що снастями, кожною дошкою жалувався на старість. Його побратими. колись замовлені разом з ним іспанською короною у Гамбурзі, усі і давно чесно потонули у буремних океанах, геройськи згоріли у війнах, один - був розібраний на дрова і наче у крематорії, згорів у грубах припортової таверни.

Половина капітанів і штурманів чималого флоту герцогства, а потім імперії починали на цьому мотлоху матросами. Але кораблів хронічно не вистачало, то підлатавши його в черговий раз і, скрушно похитав головою, чини Адміралтейства допустили "Хому" до чергового плавання Січеслав - Дубровик — Січеслав. У низьких південних широтах відвалили з курсу супроводження брига охорони - капери Всеволода другого, бо піратської загрози тут вже не було. На південь від Вогняної Землі шторм порозкидав ескадру з переселенцями, добровільними і не зовсім. То капітан "Апостола", згідно інструкції, пішов у столицю у режимі одиночного плавання.

Склад команди викликав у капітана Шульженка обґрунтоване занепокоєння.

Кожен його матрос, стаючи офіцером нових кораблів, забирав із собою пару добрих матросів, своїх друзів. Поповнення було, як правило, добрим. Але нема правила без виключення і попадались не дуже пристойні екземпляри, нікчемні людиці. І не спишеш таких на берег, бо так-сяк управляються, і нікуди їх ніхто не підвищить до сурм другого пришествя. Накопичилася сірість, покидьки. Як вони вели себе на прийомі у ректора республіки Дубровик! Перехопивши погляди декількох матросів горе-команди на бранок, що підіймалися по трапу на борт, Клавдій насторожився, а перед відходом конвою, озброїв п'ятьох матросів, яким довіряв, нічого не сказавши штурману, якого йому просто нав'язали, бо підготовлених людей не було.

На світанку капітана розбудив вереск дівчат. Схопивши зброю, вискочив і побачив своїх одягнених і озброєних хлопців. Кинувшись у напрямку шуму, вони зняли чотирьох матросів з дівчат і загнали їх у трюмне приміщення та повернулись в капітанську, щоб швиденько обговорити ситуацію. В цей час почувся тупіт ніг, у двері каюти ляснуло декілька пострілів, але просто щоб не дозволити вийти.

- Капітане, - почувся на диво спокійний голос штурмана, - вся команда, за винятком підлабузників, що сидять з тобою у каюті, на моїй стороні. Я не кровожерний, просто хочу поміняти своє життя, і команда також. Тому сидіть там, двері ми завалимо сільськогосподарським залізяччям, яке також веземо і поставимо охорону. Клавдію, ти правильно зробив, що перебрав всю вогнепальну зброю до себе в каюту, але у мене в каюті теж був накопичений арсенал. Ми підемо бавитися рабіннями, вітер свіжий і попутний, корабель буде йти нормально.

Далі капітан почув голоси заарештованих ним ґвалтівників.

- Гей капітане, ти довго спав, ми вже встигли нарадуватись життю. Це заверещала дівчинка, яку ми просто полякати хотіли. То не чекайте, що ми підемо розважатись. Ми б вас повісили, але штурман проти. Або викинули в море. Але Олександр каже - відпустимо без крові, тоді не так шукати будуть, а якщо спіймають, то крім призвідників, нікого не повісять.

- Та я ж вас навіть палубу драїти не по черзі не заставляв.

- Тому тільки лякаємо і не збираємося робити з вас корм для акул.

- Але це бунт проти корони.

- Ну корона не у тебе на голові, допливеш понад берегом на шлюпках до халуп, що називають столицею, повідомиш, а далі - не твоя справа.

- Але щоб висаджували у шлюпки вже біля твердої землі.

- Залізною. Ми підкажемо новому капітанові.

Заблокованим харчі подавали через ілюмінатор, звідки витягнули шибку.

Через декілька днів підійшли до перших островів Гесиони. Випускали по одному, обеззброювали. При На палубі капітан побачив, що заколотники дійсно пристойно озброєні. Даремне капітан шукав в очах повстанців співчуття і готовності до допомоги. Було двоє поранених. Помітивши уважний погляд капітана у ту сторону, бувший штурман посміхнувся і пояснив:

- Із-за гарненької хвойди порізались. Мало їм тих дівок, цілих два океани.

Дехто, кому необмеженої сексуальної втіхи було досить для щастя, навіть не виглядав пропащим п'яничкою. Стволи, направлені на роялістів з усіх боків, робили опір самовбивством. Їх посадили у шлюпку, добавили п'ять жінок з дітьми, двох на сноснях, сказавши, що невідомо як команді заколотників прийдеться. Тому лишні роти ні до чого.

Жінки втовкмачили гребцям у шлюпці капітана, які зігнувшись, вже не бачили корабля, що всі бранки вздовж борту, вискочили з приміщень та махають хустками. Раптом позаду почувся плюскіт, рев матросів, шумна метушня на палубі. Дівчата, що вміли плавати, миттєво поплигли у воду і поплили. Переграючи, як поганий актор, бувший штурман підігнав бриг мало не під самий берег, щоправда попередньо промірявши глибини з шлюпки, на яку й посадили вигнанців. Це полегшило долю плавчих.

Зрозумівши ситуацію, матроси перехопили деяких втікачок, на яких ізглянули оком, просячи мотузку — зв'язати та міцно тримали їх. Поки пов'язали, поки радились, що робити, бо тих, що були на борту і не вміли або боялись плисти, все одно було більше чим по дві на кожного бунтівника, і люди з шлюпки, і плавчихи, прихопивши невеличке майно, що було у шлюпці, кинулися по лощині до діброви.

Нарешті гаремники, яким було мало тих жінок, що лишились, сіли на човен і поплили ловити ще. Але, піднявши дітей на руки та взявши вагітних під руки, загін втікачів відносно швидко йшов від берега. Побачивши досить широкий та мілкий потічок, вони пішли по ньому трохи швидше, чим по лісу. Вода вела їх до височин. Матроси-погоня, нічого не чуючи і не бачачи, в гарячці зовсім заблукали у лісі. Мабуть Бог хоч інколи на стороні слабих, бо коли втікачі повністю видихались (декого вже несли, взявши за руки-ноги) та сховались у якомусь глибоченькому ярі, ніхто з переслідуючи їх не почув і не побачив.

На наступний день голодні мисливці за рабинями вернулись на корабель, не забувши прихопити шлюпку капітана. Як стало відомо набагато пізніше, вони викинули бриг на берег континенту, зняли з корабля все, що можна, до останнього цвяха, приховали поблизу. Бриг спалили. На шлюпках пішли понад узбережжям. Знайшовши підходящу бухту, вивантажились у ній, та пішли понад річкою, знайшовши велику прогалину у лісі, заснували там поселення Хома.

Вияснивши, що вони на острові, капітан, матроси та дівчата, всього мало не сотня народу, почали вивчати місцевість. Потім, доволі успішно почали боротись за існування, з холодом і голодом. Народ попався наполегливий, вміючи виживати. Екіпаж мав сокири, холодну зброю та ножі. Бо бунтівники впевнені у своєму озброєнні, дозволили матросам взяти це у шлюпку. А хазяйновиті вигнанці не забули вихопили реманент, коли бігли до узлісся. Облаштовувались як могли. Час ішов. Нарешті, випаливши та вирубавши дві довбанки, робінзони раптом побачили парус понад берегом. Тоді вже пройшло вісім місяців з примусової висадки. Благополучно народилося дев'ять дітей, бо четверо жінок на момент бунту були на відносно малих строках вагітності. Аж раптом корабель з графства, якого віднесло штормом на південь,

побачивши дими, підійшов розібратися, що то є. Одразу після висадки людність, побачивши, що бунтівний "Апостол" кудись точно злиняв, назбирали у суху печеру, від усяких атмосферних подій, хмизу та запалили постійне сигнальне вогнище. Люди цілих півроку спеціально і безрезультатно палили багаття, зневірилися та перестали. Але їх таки знайшли по звичайним, побутовим димам.

Власне, у острів'ян вже були якісь довбанки і декілька чоловік на чолі з Шульженко збирались йти до Остужуючої затоки. Просто повідомити, бо всі потерпілі матроси збирались лишитись на острові. Вибрані з такого дівочого масиву жінки вартували того. Але капітан каракки, що дійшла, був не зовсім згодний з ситуацією.

- Тут кожний матрос на рахунку, а ви будете сидіти на цьому неприглядному острівці і вчити абетку гречкосія.

- Що ти пропонуєш?

- Миль за сорок на північ знаходиться та точка, на яку вийдемо, якщо абсолютно по прямій йти від мису Горн. Не завжди той перехід благополучний, то непогано мати якусь стоянку на цьому узбережжі. І знаючі морську справу люди там будуть завжди у нагоді.

- То пішли шукати підходящу бухту.

Не дуже велика, але добре захищена бухта була знайдена десь миль за тридцять на північ по узбережжю. Капітан корабля, що підійшов, списав на берег чотирьох переселенців, що були зеленими від хитавиці, просили і молили залишити їх тут. Їм негайно знайшлася пара з тих жінок, хто вже приріс душею до тутешніх околиць. Так був заснований порт і населений пункт "Помаранчева пристань", головне місто воєводства.

Легенда про заснування далі каже, що Петро Приходько, один з матросів віз на Гесиону два помаранчевих деревця, які чомусь тримав прямо у койці. Сусіда, якого шпиняли ті деревця, коли уві сні їх зсовував Петро, знаючі про велику дружбу матроса з капітаном, помовчував. Але під час висадки, не полінувався, пішов взяв і чортихаючись, шпурнув їх услід шлюпки. Перебираючи все, що сталося, дівчата потім згадали про цей кидок. Пішли, роздивились - прибій вже по королівські, з деяким ґрунтом на корінцях, пригнав саджанці до берега. Всі гілочки, що були обрізані, були привиті у місці закладення порту на місцеві дички. Привой прекрасно прийнявся на чисельному подвої, і коли до бухти завернув новий корабель, то екіпаж побачив мало не все село в молодих помаранчах. Так, згідно легенди, з'явилося місто "Помаранчева пристань", або просто Помаранчи.

Матроси, які обрали собі мрію всього життя серед такої кількості жінок, всі п'ятеро чекали поповнення, не хотіли плисти в столицю і всі написали прохання про розлучення з своїми попередніми жінками. Це дозволялось і в графстві, і в Імперії. А їх половинки спочатку засмутились, але демографічний перекис у столиці був у іншу сторону і вони доволі швидко надибали ще кращу партію. Щодо капітана, то він пробурмотів щось про доповідь про події і стояв, уникаючи погляду Сніжани, яка була від нього на останньому місяці. Зрозумівши, що той скоріш усього не вернеться, вона

охнула, впала на підставлений ослін і видавила:

- Почались пологи.

Дві її подруги, Тияна і Цветана швидко принесли дерев'яні ночви і гримнули, щоб чоловіки виміталися геть. Через три години Сніжка народила хлопчиків — близнюків. Клавдія не пускали до рождениці, кажучи, що від досади у тої може пропасти молоко. Раптом вона сама передала, щоб зайшов.

- Я буду чекати тебе. Завжди. - вимовила вона, ні про що не питаючи. - Кожного ранку, коли нижній край сонця на трохи відірветься від океану я буду з отої скелі дивитися на море. - Вона показала на вікно без шибки. - З суші вона не така обривиста.

- А коли хмари, дощ, буревій? - спитав, щоб щось сказати, літній капітан. Вона зітхнула.

- Тоді шукай мене вдома. Я потрібна хлопчикам і збираюсь дочекатись тебе. То падіння з вершини не входить у мої плани.

Капітан "Поренута" надав кожному стандартний набір побутових речей та інструментів переселенця, віддав на посів не обрушене пшоно та трохи пшениці, яку екіпаж та переселенці з'їли би у вигляді каші. Вбивши три лами, щоб освіжити корабельний раціон, попливли далі.

Імператор, коли йому донесли про бунт на бригу, чомусь мало не розсміявся, видавши одне із своїх загадкових речень: "Так ось як пригода Баунті трансформувалась у цьому світі. Чи буде подвоєння?"

Потім продиктував розпорядження: за вміле, професійне прийняття перевести капітана каракки губернатором воеводства. Капітану "Апостола Хоми" було виголошено, що зараз нема необхідності у його затриманні, але справа відкладена до часу, коли з'явиться можливість вислухати іншу сторону.

Після того, як Шульженко направився додому, імператор поіронізував "І все у нас не як у людей. Навіть заколот без жодного трупа." Далі роз'яснив:

- Від бунтівників не чекаю небезпеки. Якщо в гарячці перевороту не пролили крові, то навряд чи ми їх побачимо. Купилися на таке-сяке майно, що везлось для землеробської колонії, жінок, душу яких не треба завойовувати та на відновлення самоповаги. Бо це, судячи з слів Клавдія, невдахи з невдах.

- А полонянки?

- Зараз весь флот їх не знайде за три роки на Гесионейському континенті. Потім кораблі будуть все частіше проходити біля берегів, насунуться поселення імперії. Втечуть ті з дівчат, хто так і не звик, весь час тримати їх на прив'язі несила нікому.

Бувший капітан йшов додому і вирішував йти туди, чи не йти, бо миле личко його Сніжки маячило перед ним так ясно, що він мало не почав її обходити. Але ноги донесли. Коли він підійшов до землянки, защемило серце. Так і не побудувався як слід. На порозі стояла Мея, якій вже разів п'ять розказали усе. Натюрморти і в холодних тонах, і пастеллю.

- Пустіть у хату, Соломія Григорівна, — попрохав він.

- Стій там, де зупинився і слухай. У землянку я тебе не пущу, бо розкисну і прощу.

А воно ні до чого. Тут пусте гніздо, там – двоє немовлят. Хай мене проклянуть усі вінчані жінки, але йди, їдь, чеши назад, до тієї Хурделиці, чи як її там.

– Сніжана. Ну і що ж я, отак повернусь та поїду?

– Чому? Он через дорогу бачиш порядний дім. То твого молодшого оселя. Він вже у Адміралтействі працює. Не бійся, мармизу не намить. Він той, інтелігентний. А поки прийде з плавання старший, ти сто раз втечеш до своєї сербки.

Син був радий батькові, але мирити з матір'ю відмовився.

Осудив:

– Бидло ти, батьку. Але їдь, корми й виховуй братів єдинокровних.

Зладнавши справи, закупивши дещо, Клавдій почав проситись на кораблі, що йшли у Європу чи у Буенос-Айрес то за вантажами, то за людьми. Але ніхто з капітанів не погоджувався відхилитись від курсу заради однієї людини. Адміралтейство погрожувало капітанам відбирати патенти за курсові вольності. Шульженко обіцяв заплатити, але наштотхнувся на глуху стіну відмови. Раптом його осяяла нова думка.

– А якщо вам не треба міняти курс корабля? – спитав він слабими голосом надії.

– Тоді, Клавдію Івановичу ми задарма підвеземо вас хоч у Ріо, куди йдемо за бавовняними виробами, цукром і кофе. Ще й годувати будемо задарма, ви ж самий наш заслужений Капітан. Я у вас юнгою починав.

Бувший Капітан, який прекрасно пам'ятав того горе-жовторотика, не став розвивати цю ідею, та запропонував:

– А якщо при вашому виході із затоки у відкритий океан, я сяду на власний невеликий вітрильник та піду додому понад берегом?

– Будь ласка, – зрадів капітан. Хвостиком за Шульженко ув'язався молодий попик з тихою мрійливою попадею.

Понад бережком капітан на куплені плоскодонці швиденько добрався до Помаранчів. Сім'я служителів культу тихесенько сиділа у шлюпці. При штилі всі троє працювали веслами. Присмерком приставали до берега, від хижаків Бог позбавив, попик виявився непоганим мисливцем. То були з дичиною.

Сніжка дійсно кожного погожого дня зранку сиділа десь годину на тій скелі, дивлячись на північ, звідки можна чекати батька її діточок. Спочатку це сприймали з повагою, потім підсміювались. Свого невінчаного чоловіка вона побачила, коли вже люди байдуже фіксували її ранковий моціон. То їх сім'ю першими у своєму сані і у селищі і повінчав панотець Феодот.

1728. Те що всі центри воеводств знаходяться на березі океану чи його затоки має велике значення для єдності держави. Поки ця велетенська континентальна держава має таласократичний характер, тобто управляється через море, спілкується з іншими частинами через море, отримує ресурси через море. Попри те, що праматір — Україна, Атлантида (всупереч того, що вона на островах) і Фарана не мали такої тенденції. Міжострівний каботаж – не те. Ще не менше десяти років флот для Гесиони — це все.

1730. Імператор уже неділю штормував у морі Фіджі, ідучи на бригу до Австралії. Пасажиром без повноважень плів туди Всеволод. Просто з цікавості, як інтурист. Він

не знав що, хоча попереду ще було достатньо років життя, але він ніколи більше не побачить благословенні землі зеленого континенту. Дув потужний норд-ост із шквалами, що смикали бриг, то зупиняючи його, то сказано кидаючи його вперед. Данило не дуже довіряв новинці імператора — барометру, який показував жорстокий шторм, то зарифівши всі вітрила, лишив два і йшов у повний вітер. Під першим, мабуть самим потужним кидком шквалу, грот-марсель не зірвало, а просто розполосувало на дівчачі стрічки, що полоскались зараз на головою. Хлопаючи, грот-брамсель тягнув "Ниян" до далеченького острова Мідний з швидкістю, з якою у Жуль Верна китобійна шхуна-бриг "Пілігрим" промчала мимо Південної Америки по протоці Дрейка на Африку.

За декілька місяців до того, бриг "Руевіт" прийшов з найдалшого центра воєводства у Січеслав навантажений по самий клотик хутрами, починаючи з ведмежого. Негоціанти сприйняли на ура цей товар, бо мали проблеми з тим, що відправляти з кораблями, які йдуть за переселенцями у Європу.

У цьому році золоті монети, литі на руднику та мідь повинні були піти у центральну казну, бо у 1727 та 1728 роках все забирав Данило, засновуючи ще один провінціальний центр (майбутній Єлизаветград), для чого, власне туди у 1727 році і було відправлено "Руевіт".

Щодо рудника Мідний, то його якась окремішня історія почалась із того, коли на початку 1725 року Павло привчав до сідла двох молодих коників і вже спокійно об'їжджав поселення, до нього підійшов його найліпший товариш і брякнув, без всякого вступу: "Павлику, не можу я без жінки. Я, звичайно, дисциплінована людина, але роби щось".

Звичайно, всі європейці, що прибули на родовище, були одинаками, ніхто офіційно не був жонатий. Але у суспільстві, і у Січеславі також, здається, завжди є жіночки, що люблять по графіку: у того хлопця жалування у середині місяця, то я побуду у нього, у того оплатять велике замовлення у кінці місяця, у того... а потім – по колу. Щось на зразок інстинктивної поліандрії. У столиці у всіх були якісь любовні спілкування. Але тут, на руднику, Деркач заборонив будь-які любовні контакти з аборигенками. Коли кожний українець буде мати перед очима тестя, тещу, братів і сестер жінки, то ясно, якою мовою заговорять діти і ким вони будуть себе вважати.

Проблему Павло вирішив наступним чином. Зібравши віче, він розпорядився:

- Кидаємо парубкування. Я всіх перепитав. Згодні. Але ми не будемо родичами нікому з околичних племен. Женити вас буду я і на дівчатах з таких далеких племен, що ви за все своє життя і на своє щастя, так і не побачите своїх тещ.

Після цього, зробивши пару татарських арканів, потренувався і виїхав на простори бушу. Страшний людолов на небаченому кенгуру, що крав тільки роботящих, ставних та гарних дівчат, примарна легенда австралійського бушу – це і був козак Павло. Знаючи трохи мови доколишніх племен, він у далеких своїх мандрах, спочатку зблизька, за допомогою звичайного мегафону, вслухався у мову, потім здаля, через підзорну трубу вивчав у зовнішність і поведінку можливих наречених. Потім свистів

аркан і одна-дві дівчини за вояж опинялись у селищі рудокопів.

Так у селі досить швидко з'явилося тридцять п'ять дівчат з (як підраховали набагато потім) з двадцять одного племені, і прибережних і континентальних. Але коли перша дівчина, яку називали Міля (Меланія) була підведена до Федора, той натуральне визвірився на отамана.

- Та це ж майже дитина. Кого ти мені привіз.

- Ну, по-перше, не така вже дитина, вони низькорослі. По друге, ти бачив зуби тутешніх жінок, вони з'їдені мало не до ясен вже у вісімнадцять. Так що це найстарша для аборигенок із здоровими зубами. Виховуй собі жінку, якось поки без любові обійдешся, коли майбутнє перед очима.

Саме в цей момент отаман почав використовувати на городах, на полі, у копальні найману працю аборигенів, платячи їм мідними виробами. У 1726 році, коли приходили кораблі і забрали непотрібних вже спеціалістів, то їх жінки, що вже адаптувались в товаристві, рішуче відмовились їхати зовсім на чужину, де, як казали у селищі, немає ні кенгуру, ні страусів Ему, ні навіть сумчастого мурахоїда.

Загалом, з цієї появи "Нияну" було забране четверо, а привезено двадцять дві людини, серед них шестеро жінок. Поки Павло роздумував, чи не згадати молодість та виїхати в буш, сусіднє плем'я, вже готове напасти на прибульців, забарились, бо білих раптом стало більше. В цей момент зненацька на них самих напало войовниче далеке плем'я, вирішивши, що у тих занадто багато мідних речей і нема рушниць і залізних шабель, щоб їх охороняти.

Коли юрма недобитих аборигенів з'явилась на вулиці села, отаман почав діяти. Кінний загін перехопив дальніх нападаючих, коли ті, з трофеями, не швидко відходили у буш. Бою не було, ті, гарантувавши собі життя у білих (а аборигенів просто не взяли на переслідування), поклавши трофеї, побігли, не оглядаючись. Переговори з ближнім племенем закінчилися тим, що плем'я, у подяку за спасіння їх та майна, віддає половину земель, бо осталась п'ята частина чоловіків, третина жінок і половина дітей. Їх вирізали. Тому великі території у слабого племені будуть лише манити загарбників.

Коли Павло проїхався по родовим поселенням племені, його почало мутити від швидкоплинних звірств тих, що благополучно втекли, і він прокляв той час, коли, піддавшись миролюбному настрою, відпустив недолюдків. Землю козаки взяли, надали усіляку допомогу племені, щоб воно оговталось, хоча Федір цього не схвалював:

- Жадоба фраєра губить. Треба слідкувати за всім, що діється у буші, а не дивитись завидючими очима тільки на сусідів.

Вони тепер були у інформаційному полі тутешнього регіону. Тому завчасно почули про віспу, що котилася десь з північного заходу. Отаману останнього приходу бригу лишили щеплення проти віспи, сказавши, що термін його використання — півтора роки. Ризикуючи, він зробив щеплення навіть немовлятам села. Придатної вакцини більше не було, малята з'являлись регулярно, чутки змінилися на випадки захворювання у сусідніх племенах. Деркач зупинив мідеплавильний процес, і заборонив аборигенам наближатись до селища на рушничний постріл.

В цей момент підійшов бриг. Павло із задоволенням віддав все золото, бо у сусідніх племен цей м'який метал абсолютно не цінувався, віддав мідь. Було три чверті від виплавленого.

Розібравшись у ситуації, імператор залишив половину міді у селищі. Всім, хто був невакцинований у слободі, зробили щеплення. Отаман почав виробництво міді власними силами. Бо аборигени розбіглися по бушу, боячись один одного, то які вони робітники.

Укри разом з племенем та екіпажем "Нияну" відвоювали колись заняті у того землі. Заодно захопили спірні з іншими племенами угіддя. У порівнянні з початком війни, терени племені зросли усемеро, а в порівнянні з тими територіями, якими споконвічно володів цей індіанський народ – удвоє. Віспа здорово прорідила племена, так що щільність населення при нових кордонах була меншою, чим при старих до епідемії. У поселенні укрів чекали на демографічний вибух, бо ніхто з поселян не захворів. Робочою мовою у цьому симбіозі була українська.

Повертався одразу аж у Січеслав, минаючи воєводський Вісвальд, бо везли імператора, корабель йшов без особливих пригод, хоча у Козацькому морі Данило подвоїв увагу – везли ж золото. І багато.

1732. Але Січ через пару років все ж загомоніла. Імператор саме був у Боривітрів. Їх воєводське місто було пограбоване якимись козаками. Зібране ополчення і міська стража не зуміли протистояти зухвальцям. Після пограбування паливоди втекли. Сам генерал якраз був у Січеславі, і, нічого не знаючи, плив з імператором до себе. Їх зустріла віцегубернаторка Уляна. Через декілька днів повідомили, що у затоці помітили нові козацькі чайки.

Коли дві чайки підійшли до пристані Каменська, Всеволоду стало зрозуміло, що прибули два найстаріші паланкові полковники, військовий писар, старший хлопчик Гордієнко та жінка кошового. Всеволод прокурорським поглядом дивився на прибулих. Воєводське місто Кам'янськ пограбоване. Винні не привезені зв'язані. Керівника серед приїжджних нема. Раптом Всеволод аж попелотнів:

– Невже Кость вбитий? Та ні, — відкинув він здогад – Мар'я Павлівна не у траурі. Погляди винуваті, але не приречені.

Флагман "Марена" під імператорським штандартом було йшов з візитом та на перемовини до запорожців і попутно зайшов у Каменське. Завезти губернатора Декілька пожарів у містечку занепокоїло та здивувало всіх на палубі, бо погода була досить кислою. Виянилось, що на містечко напали з суші, пограбували півдесятка купців, запалили чотири садиби та відійшли з награбованим. Всі однозначно стверджували, що це були січовики.

– Відчував же, що на занадто довгому ланцюзі цих звірів тримаю. Не встиг як слід озадачити, – журився про себе цар. І відразу послав парусник з вимогою до кошового негайно прибути у воєводство.

Нарада була у кубрику з звичайним візитом командирів "Марени".

– Замах на кошового. Посічений, але неглибоко. Заколот без вимоги скласти

клеїноди. – коротко доповів Гарбузенко.

– Збирались просто перебити старшину, – сказала Марія Павлівна. – Та мені молодички донесли.

– Мета заколоту?

– Вернути козаків на Фарану.

– Мета нападу на Каменське?

– Запастись усім потрібним для океанічного переходу.

– Де хто?

– Кошовий на своєму хуторі під надійною охороною. Генеральний суддя порядкує у залозі. Осаул з вірними козаками шукає, де награбоване і самі здобувачі.

Запала мовчанка. Всеволод дістав з полиці стос дебелих аркушів паперу з печатками та простягнув Марії Павлівні.

– Це іспанською. Розтовкмачте товариству.

Ознайомившись та роз'яснила:

– Козацькі чайки визнаються прикордонною охороною тихоокеанського узбережжя віце-королівства Перу та генерал-капітанства Чілі з правом конфіскувати контрабанду та виплатою у казну 20 відсотків конфіскованого та базування у будь-якому місці узбережжя. По суті – це каперські свідоцтва.

Основні призвідники повстання загинули при затриманні. Через пару місяців вся войовнича частина січовиків розсіялась на чайках від панамського перешийку до Вогненної землі. Уряд Гесиони зажадав права на викуп конфіскованих за контрабанду англійських и голландських кораблів. Після напружених переговорів сторони згодились, що уряд викупує їх за третину ринкової вартості.

1729. Одразу після Новорічних свят, 8 січня з Каменська вийшла дослідницька ескадра під орудою Кривоуста К.К., де на шлюпі "Петро Конашевич-Сагайдачний" молодшим лейтенантом пішов Данило Діброва, щойно "на відмінно" закінчивши морську навігаційну школу. Не відмінники отримали звання мічманів. Згідно інструкцій Всеволода вони обійшли Полінезію, а Данило перший раз побував на Таїті і побачив далеке Оаху.

1729. Всеволод Володимирович нарешті реалізував свою ідею дирижаблів. він не бажав робити їх у Європі, хоча там би мав до своїх послуг куди більш вправних виконавців, ніж той набір, що осів у майстернях імперського міста. Але йому не дуже імпонували, скажімо, війська Наполеона, що бомбардують армію Барклай-де-Толлі з повітря, перш ніж перейти Неман. Якщо вкрадуть технології, навіть якщо якусь неповну, щось доміркують і таке стане можливим. Тут, у недосяжній для промислової Європі далечі можна було робити все. Хоч проводити випробування ядерної бомби.

Дирижабль Ді-1 мав наступну конструкцію: три шари, наповнені воднем, два глухих, тобто ні з чим не з'єднаних, чия підйомна сила дорівнювала робочій вазі дирижабля, куди включалась вага корзини, снастей, інших обов'язкових речей, наприклад, трьох якорів.

Якби не було ніякої іншої підйомної сили то при низькому атмосферному тиску кулі

тримали б повітряний корабель десь у парі метрів над землею, а при високому — десь на п'ятнадцять метрів. Середня куля, дещо більша, була з'єднана з двома ніжними насосами, що стояли на верхній палубі так званої "корзини".

Всіх їх охоплювала овальна велика куля, наповнена гелієм. Гелій був дуже дорогим у видобутку навіть по простій і доступній шведській технології 2034 року, яку на старості років колись визубрив Всеволод Михайлович. А його потрібно було досить багато. Тому він був розбавлений аміаком, їдкий запах якого повинний був вказувати на непорядок у системі. Насоси-регулятори його об'єму стояли попереду. Вітрильність дирижабля була дуже велика, тому треба було при нарощуванні вітру негайно скидати якорі та починати інтенсивну викачку газів. Система була ненадійна, але імператор вирішив ризикувати життям своїх підданих. Вони й справді вже були "піддані", бо платили невелике подушне, не стільки задля поповнення казни, скільки для порядку, бо модель помістя з добропорядними і мудрими поміщиками на величезних просторах Гесиони не годилась.

По бокам гондоли стояли пропелери, орієнтовані вперед, на її ніс, по сорок з кожної сторони, які приводились у рух педалями з місць вздовж бортів. Це були як і робочі місця, так і місця для пасажирів, на яких вони повинні були жити весь час подорожі. Команда складалась із одинадцяти чоловік, які могли вести пустий корабель при штилі самотужки. Пасажирів-колоністів у першому польоті було двадцять сімей, серед них дев'ять дітей віком від десяти років. Ці подружжя мали ще дітей, але вони були передані у дитячий притулок і відправляться до батьків, коли ті благополучно осядуть над великою рікою у долині на сотні кілометрів шириною між двома гірськими країнами. Це взагалі повинне бути перше поселення у внутрішній Гесионі. Всі населені пункти українців, навіть внутрішні, поки були на берегах судноплавних річок, звідки безперешкодно можна було вийти у світовий океан.

Експедиція, яку раніше направив імператор для вивчення земель у західному напрямі, пройшла на чайці до найзахіднішого узбережжя великої і довгої затоки, на якій стояв Січеслав, потім пішла суходолом, наштовхнувшись на велику ріку з півночі та пішла по її лівому березі. При раптовому нападі з дерев зграї пум загинуло двоє дослідників. Потім вийшли у сухий степ, на зразок пампи, де благополучно відбилися від койотів і дійшли до лісів на горизонті, злякалися смілодонів, побудували два плоти та потихеньку пішли посередині річки. Але реву смілодонів, дуже шумних звірів, так і не почули до самого кінця експедиції. Зате вночі, прямо на їх плоті посеред річки напало сімейство ягуарів, що обійшлося ще в дві жертви. Вирішили, що пора вже вертатися, бо нікому буде донести отримані відомості до імператора. Ця, чергова внутріконтинентальна експедиція далі теж просто сплавилася на плотах до тієї місцевості, де ріка повертала направо, а їм потрібно було наліво. То спокійно дійшли до узбережжя Остужаючої, де їх забрала одна з шхун, що крейсирували саме з цією метою.

1729. У кожного справжнього потралянца повинна бути зброя – ідея-фікс. Той, хто дивився фільми після радянсько-німецької війни 1941-45 років, де під кінець

півторагодинної стрічки, мало хто лишався живим, мали міцно вбиті два стереотипи: гармату сорокоп'ятку, яку обов'язково викочували на пряму наводку і танки Т-34, які, вихоплюючись зліва, завершали стрічку перемогою. Ну танк здавався майбутньому потраплянцю надто складною конструкцією, а ось гармата... Всі роки на Гесионі, при відсутності нагальних справ, імператор починав займатись гарматою. Зернистий порох, снаряди, проблеми калібрування та нарізки гарматних стволів, і до того верстати, верстати.

Більше всього у нього випили крові дійсно талановиті майстри. Вони вперто хотіли виробляти унікальні речі, що демонстрували їх вміння, їх поточний настрій. А потрібні були індустріальні робітники, які масово і якісно і швидко робили певну деталь, що потім, склавшись з іншими, ставала виробом. Влітку, у самому кінці 1729 року він таки випробував гармату на резиновому ході, бо гевея у країні росла. Гармата була бронзова, стріляла на 3,5 кілометри і переміщалась двома кіньми. Затвердивши стандарти, цар заборонив відхилятися від них і оснастив новою зброєю поступово флот і сухопутні війська.

1730. На початку осені прибуло посольство Іспанії. Дон Педро був знятий королем Карлом третім із генерал — капітанства Філіппін, де був помічником генерал-губернатора дона Фернандо Вальдеса-і-Тамона та відправлений амбасадором в Січеслав, бо був жонатий на старшій дочці Марії Павлівни, жінки кошового. Це мало двоякі наслідки. У побутовому плані дочка не сприйняла дивне заміжжя матери із зміною релігії. То до виховання чотирьох дітей бабусі шлях був відрізаний. Зате вже через пару років козаки воювали на Філіппінах проти вічних заколотників — південних провінцій, населених мусульманами. Це була остання війна вже немолодого Гордієнка.

1732. Жінка та дочка Всеволода сиділи негліже у малому залі прийомів, дивилися на якісь великі, наче креслярські, аркуші, маючи кожна в руці олівець. Непорядок, гвардійці ж на всіх кутах. Імператор всерйоз подумав про жіночу охорону у палаці з дев'яти вечора до часу, коли ці безсоромниці гасають мало не у спідньому по залам.

— Що ви там марикуєте, — кисло спитав він.

— Ось прикидуємо архітектуру нового палацу, — підняла голову Ліза молодша.

— І як ви його назвете?

— Континентальний палац. Ідея, яка повинна бути втілена у каміні — краса і велич нашого помаранчевого континенту.

— А яка ідея цього, Гранітного палаці, де ми зараз?

— Ти його почав будувати ще без мене, — сказала Єлизавета. — Ідея його: "слухайтесь тих, хто тут знаходиться". Не дуже витончена, між іншим.

— Зате дуже потрібна державі.

— А загальна колористика Континентального?

— Терракот.

— Брунатний з коричневим відливом.

— Коричневий відтінок червоного.

— Знаєте, шановне жіноцтво, я про такий десь колись читав і саме в таких словах.

Тільки там цей відтінок називався "Колір блохи в пологовій гарячці"

- Тату! - завершала царівна. - Ось ми донесемо у ДОК і за безпідставне висміювання державних проектів Юхим Матвійович відправить тебе камінь тесати та бруківку класти. На площі Хортиці.

- Та там недовго, максимум 15 діб. Це ж порушення — адміністративна дрібнота. Камінь на площі кладуть темнуватий і сіруватий, не те. Лізи, однозначно не плануйте ніяких печених, смалених кольорів. Он через затоку відкрито родовище світло-сірих лабрадоритів чи щось інше.

Імператор раптом розговорився. - Я так і не бачив твій новий загородній палац у Атлантиді,— задумливо сказав він жінці. — Як його там?

— "Сезонний" або "Холодних дощів". Я з дівчатами туди тікала взимку. Я ще у грудні та на початку січня терпіла ляскання крапель об твердий асфальт, але потім зникла до передгір'я, щоб чути дощовий шерех палого листя.

- Дивна ти особа. Люди добрі тікають з грязюки до асфальту, а ти навпаки. - Відчуття безпричинної радості піднялось у душі самодержця. Він намагався збити його, згадавши якісь біди.

- Зовсім дивна, - охоче згодилась імператриця, - особливо тим, що приїхала у ці субтропічні печери.

Жінка і дочка вступились знов у аркуші. Він перестав боротися із стійким відчуттям талану. Мабуть він таки щасливий чоловік, батько, а може й свекор.

1730.

Коли стало відомо про самовільний набіг козаків на Полінезію, у порту Січеслава стояла тільки шхуна "Хортиця". Взявши охорону і взявши у Боривітра, що на Січі все під контролем, Всеволод рискнув і поплив прямо до козаків. Вони спустились з "Хортиці" десь о десятій ранку у бухті біля січової залоги, що поки будувалася, жоден із козак, що вже зрання тесливали, не повернув голову, хоча у постатях не було загрози.

Із зробленої з дебелих дощок, але на рештку, повітки світилась нескінчена низка чорних дівочих очей. Вони дивились насмішкувато і зухвало. Імператор раптом зрозумів, що іронія цих очей спрямована на Лізу. Та зупинилась, спрямилась і провела палаючим поглядом по довгій щілині між дошками. Під його тиском очі зникали, але коли вона довела погляд до кінця, на іншому краю вже світилися ті ж самі очі.

- Пішли, Єлизавета Олексіївна, - запропонував примирливо Кость, - бо ти зараз мені поглядом й повітку з полонянками підпалиш.

Всеволод, Єлизавета і Кость розбирались з походом козаків на Самоа. Була присутня Марія Павлівна, жінка Гордієнка.

За даними кошового, частина козаків, таємно підготувала все для морського походу, вийшла в океан, штормувала та досягла островів Самоа (так їх звуть місцеві жителі), після декількох битв взяла данину дівчатами та молодими удовами, а ще тканинами, харчами, достатніми для повернення.

Заговорила Марія Павлівна:

- Коли чайки підійшли, то я наказала зачинити дівчат у порожніх дровнях і

повітках. Чоловіка якраз не було. Взагалі-то я єдина жінка, що має доступ у Січ. Тому поставила вартових біля полонянок з тих козаків, які не були у набігу. Іншим наказала відпочивати з дальнього походу. Потім пішла до дівчат. Господи, у кірасі, і з козаками. Говорили всі довго, як порозумілися, мені самій не ясно. Але вони згодні стати "тейне чи ава" цим вусатим білим, але хай це буде по їх, самоанок, вибору. Згадувані тейне, ава це чи коханка, чи жінка. Тут примчав кошовий із своїми впольованими зайцями.

- Розібравшись, - пояснив наче з соромом старий козак, - я наказав вивести всю юрму дівчат на січовий майдан і вистроїти в шеренги всіх женихів.

Найхоробріша з самоанок двічі пройшла по рядах, потім вивела козака, який, неясно посміхаючись, тягнувся за нею. Потім перебір пішов швидше і швидше.

- І що, ніяку з цих самоанок, козаки не відкинули, як непотріб? - спитала, ще не замирена, Єлизавета?

- Ні, - відказав Оверко, призвідник і отаман набігу, то показуючи щире каяття, то нахабно блискаючи задоволеними очима. - Ми ж брали справжній генофонд.

- Що таке "генофонд", - підняла брови Імператриця.

Молодий козак, який теж був на обговоренні, означив:

- Генофонд - це красиві, статурні дівчата.

Всеволод посміхнувся такій дефініції біологічного терміну, але його турбувало інше.

- Ну і що, вдало погуляли? - спитав він того ж молодого козака.

- Наче гопака станцювали у кінських путах, - відповів той кисло. - Доми не пали, з жінками поводься чемно. Військо там ніяке, зброя куди до нашої. А ось брати там нічого. Тільки тканими гарні. Не вести ж ямс звідти, коли тут його повно. А потім, при перемир'ї, натовпи жінок з гірляндами квітів атакували наш військовий табір. Самий чудний ясир - наречені-добровольці. Ми б іще більше б їх, цих охочих полонянок привезли, та Лопоха заборонив перевантажувати чайки.

- У них там війни безперервні, то убуток чоловіків значний, - пояснив Лопоха.

- Ну добре, дівчата вибрали собі чоловіків, а що це за гюрзи очами світять з повітки? - спитала Ліза. Між іншим, гюрзи водились тоді на напівпустельному невисокому плоскогір'ї через протоку на ост.

- Це ті, кому ніхто не підійшов, - засміявшись, відповів кошовий.

- Ого-го! - теж пирснувши, вигукнув імператор. - Які наречені у нас перебірливі. Наче все було нормально, то він дозволив собі розслабитись.

- Ти чого так воював? - звернувся він до отамана походу.

У Оверка обличчя набуло лукавого, хитрого виразу.

- Хотів і справу зробити і звинувачення у жорстокості не отримати.

- Де військо? І хто ці насуплені козаки, що пораються біля фортечних споруд?

- Військо цілується десь на зелених просторах Вольностей Заокеанських та підшукує місця під станиці, де житимуть. А це ті, кого не обрали самоанки, а вони не хочуть бути самотніми. І серед них 70 чоловік, які були у поході. Кажуть, що їх несправедливо лишили частки в отриманому відкупі.

- Ну Кость, тряхни казною, там є щось від продажу хутра смілодонів і земель

попередньої Січі, та і я допоможу, треба їм таки заплатити. Золотом. Оверко, ти, як наказний отаман, візьми саме цих козаків та припливи до Січеслава, бо майхородів на Орхідеї біля озера Каттлея не вибито, хоч їх там, здається, і небагато. Надто близько від столиці. Візьміть свої залізні кибитки. Будемо переселяти звірюг. До смілдонів. Умови звичайні – 10% від закупочної ціни хутра у військову скарбницю.

– Слухаюсь, – виструнчився Лопоха.

– Ну і прихвостень ти імперський! – не витримав стрункий і юний січовик.

– З січовою владою погоджено, — терпляче пояснив Всеволод.

– А дівчат у місті – на будь-який смак, може й обкрутять ці відторгнені якусь, кожному у світі є пара, – припустила Марія Павлівна, не реагуючи на критичне зауваження. – Та ще маючи калиту з монетою.

– Хтось мені пояснить, чому саме цих вибракували? – спитала Єлизавета.

– Я, – підрядився молодий козак, – поки пани-товариші або гребли, або пиячили, або цьомалися, я не пив, сидів з своєю вахіне, цілувався і вчив самоанську мову, навіть коли махав веслом разом з усіма козаками. Там мова єдина для тих островів. А відмовились? Самоанки кажуть, що у цих очі нелюдські і будуть вже через рік бити смертним боєм.

– Завжди ти все знаєш, Гарбузенко, – ревниве висловився Лопоха.

– Ось що, – розпорядився імператор. – Дівчат ми негайно вивеземо. Оверко, скажи цим будівельникам про сплату частки золотом і про командировку під Січеслав. Це їх заспокоїть.

– Обіцянки – обіцянками, а як цей специфічний контингент побачить, що ясир вивозиться у них з під носа, хто знає, як зреагують. – обережно казала імператриця. – Оверку, чи можеш ти забрати їх кудись після об'яв, поки тепленькі?

– Можу посадити на вози та відправитись з ними робити букові хлисти та сплавляти їх по Славутичу до залоги. Люди не зморені, бо останні десять днів йшли на вітрилах.

Треба було підійти до козаків, що відправлялися, бо помаячити на віддали – і не підійти – верх нешаноби до лицарства. Митька, козака, який став найближче, імператор знав, відрізнув серед не дуже дружелюбних облич під час заворушення у Батурині. Потім його, здається, забрали на Січ, бо більш ніде не промайнув.

– Як хто, а я згоден отримати золотом. – негайно підтвердив той. – Там на Самоа цих дівок — Тихий океан. Раз ти нікого не покарав, то хитра лисиця Оверко все зробив правильно. Як наступний набіг – я перший кандидат. І що, Всеволоде, ти знайшов у самоанок, строката спідниця і дві голі цицки зверху?

– У кожного народу свій звичай. У нас же миється разом вся сім'я у бані.

– Ну, імператриця миється разом з усією сім'єю, вона ж московка. А твоя, Кость як? Іспанці ж гребують миттям разом? – спитав глузливо Оверко кошового.

Імператриця за півсекунди оцінила ситуацію. Марія Павлівна, з помертвілими губами, вже тримає кинджал під пелериною, руки імператора і кошового на ефесах шабель. Козаків також (За кого вони?). Вона розвертається, хапає за праві руки обох чоловіків і смикає їх вперед і вбік.

В цей момент від важкого тичка у висок на траву летить Митько, безвусий козачина ще й б'є того ногою у живіт. Між січовиками і керівниками виростає стіна сердюків. Формально нічого не сталося, ну побилися між собою козаки. То імператор вичавлює з себе якісь прощальні слова. Зарипіло десь два десятки мажар і козаки зашуміли, обговорюючи всі сьогоднішні події і поглядаючи на Митька, що, трохи зігнувшись, сидить на останній мажарі.

Той Митько потім пограбував двох слабосилих козаків, що щойно отримали компенсацію за невінчання, та сховався серед хутра, яке везла каракка у Європу на продаж і об'явився біля Вогненної землі. Капітан, у якого на очах тільки що змило моряка у ревучі води, скоріш зрадів його появі, бо пам'ятав Митька як звичайного матроса корсарської ескадри. Заборони на виїзд у імперії ніколи не було. Нічого не знаючи про кримінал, капітан довів злодюжку до Буенос-Айреса, де той взяв важкенький ручний сундучок і зник.

Завантажили дівчат і відійшли від залоги при пустій набережній. У сусідній долині, не дуже й близькій, як по європейським міркам, всі нежонаті хлопці та декілька вдівців Каменська збіглися до пристані, почувши з голубиної пошти, що везуть наречених. Дівчата тут були чомусь не такі вже перебірливі, як на Січі і чверть їх лишилась у центрі воеводства. На шхуні стало трохи просторніше.

У майбутнього кошового Гарбузенка у пам'яті лишилось, що самоанська кампанія пробігала так.

- Тут воїнів нема. Тільки бабусі та дівчата! [E leai ni fitafita iinei. Na'o tinamatutua ma teine!]

1731 Ранньої осені у березні, серед розмови пролунало

— І у мене є питання важливіше, чим ці поточні справи. - сказала Єлизавета Олексіївна Щось дійсно серйозне непокоїло керівника уряду. Імператор не став здогадуватися, а сказав:

- Я на всі питання готовий відповідати.

- Чому ми вилікували інфанта, який ніколи не досягне корони? Гуманізмом не пояснюй, тоді треба лікувати все людство. А якщо треба було б сказати, на кого менше всього схожий мій чоловік, я б сказонула, що на Прометея, з його загальнолюдськими цінностями. Чому ти підтримуєш ідею об'єднання Південноамериканських колоній Португалії у єдине віце-королівство Бразилію. Там же рядом володіння Ореста? Чому ти так проти намагань центральноамериканських провінцій дистанціюватись від Мехіко в рамках імперії?

- Лізо, колись американські колонії відділяться від жорстокої матері — Іспанії. Мені треба, щоб це були великі за розміром імперії: Мексиканська, Перуанська, Лаплатенська. І правила в них одна династія, до того - спадкових віце-королів.

- Нащо це тобі?

- Імператриця, Європа починає покриватись заводами і фабриками, це можна назвати промисловим переворотом.

- У чому його суть?

- Люди роблять машини вручну, а машини роблять товари.
 - І коли він скінчиться?
 - Коли й самі машини будуть виробляться машинами. Думаю, масово це буде не скоро. Справа в тому, що це негайно перевернеться у військову могутність.
 - Боїшся колоніальної війни? Та твоя Перуанська імперія буде тут утричі швидше, ніж щось з Європи.
 - Не буде. Поки вони подавлять всі регіональні заколоти, пройде не менш півстоліття. Думаю, що Гесиона теж не буде стояти на місці.
 - Нащо ця кров? Хай розбігаються, як їм зручніше.
 - За століття півсотні державних переворотів, більше тридцяти. громадянських воєн - ось що я пророкую для шматків — республік . Стільки крові не наллє ніякий кривавий диктатор. Але цей розумник Франклін...
 - Це редактор "Пенсільванської газети", яку переслала Олена?
 - Так, цей хитромудрий бостонець зробить людству республіканське щеплення. Всі монархи - нелюди за визначенням, за будь-якою їх дією - гарантовано мерзенний зміст, республіка, скільки людей не вб'є, не замучить — все одно краще всього. Хто хоч на мить у цьому засумнівається - не опонент, з яким треба дискутувати, а ворог, якого треба забити.
 - Ну, це ми залишимо у спокої, бо я чітко усвідомлюю, що імператор, який на хвилику піддався республіканізму, може лишитися голови. Заколоти починаються там, де монарх хоче бути трохи м'якше, трохи доступніше тощо, а не при таких дуболомах, як ти. Я ще раз продумаю ідею монархічної Америки, її користь і невігоди. Що абсолютно ясно, небажано, щоб наші три монархічних утворення були єдиним більмом на оці абсолютно республіканських обох Америк та Австралії.
1731. Погода на новий рік була сухою і жаркою. Красуню-ялинку з комлем привезли з ближніх гір і поставили у найпрохолоднішому приміщенні Континентального палацу. Освоєння материка йшло штатно. Тому істерика перших років змінилася колоністкою рутинною. У палаці було на диво багато дітей аристократії. По-перше, діти Данила, дві дівчинки, з насмішкуватими карими очима діда, найстарші серед усіх, потім двоє хлопчаків Уляни з Східної провінції, рослих для свого віку, і з поглядами спокійної сили, потім Петрусь і Павлусь Бондаренкові з Січі, присадкуваті (у матір) і явно не слабкі, з поглядом вовчат, який здається буде світитись у пільмі. Четверо хлопчиськ — німців, з графів, явно здружених між собою. Окрім того, Педро і Пабло, онуки (не сини) Марії Павлівни, діти зятя-амбасадора Іспанії, вже трохи чванькуваті.
- Всеволод моментально викликав начальника охорони палацу і наказав негайно організувати змагання із боротьби, кидання списа та каміння, бігу та інших хлоп'ячих забав.
- Треба, щоб вони зразу оцінили силу кожного у цивілізований спосіб. Бо якщо елементарно поб'ються, то це трошки катастрофа. Дитячі враження ніколи не стираються і буде майбутнім царям клопіт - особисті неприязні відносини серед вищого ешелону влади.

- Що таке "Ешелон", сір?

- Це ніби шабель драбини у державній ієрархії. "Вищий" — прошарок людей, що найближче стоять до імператора.

- Ще приєднайте хлопчаків із сімей гарнізону відповідного віку. Але всіх учасників – двадцять. І щоб гарнізонні ні в якому разі не грали у піддавки. Ніхто не здивується, якщо який майбутній офіцер гренадерів запустить каменяку набагато далі принца крові. Але шулерство в грі не скрасить державу.

А дівчата будуть глядачами і суддями, разом зі мною. Хай Імператриця подивиться, кого з ровесниць хлопчаків краще в судді.

- Чогось не вистачає.

- Так. Героїчної музики. Від кого аж пре патетикою і героїкою?

- Міла Райкович.

- Добре. І ансамбль "Косий Фронтір" під керівництвом цього...

- Григора Головатого, сір.

31 грудня прибули з іншої півкулі, з Крайньої Півночі, із древлянського міста Іскоростень, що під Києвом, Снігуронька та Дід Мороз. Вкрай здивовані місцевою новорічною погодою, вони дружно співали із дітьми:

У лісі, лісі темному
де ходить хитрий лис
росла собі ялинонька |
і зайчик з нею ріс.
(Іван Нехода)|

1732. Ще до Покрови вже минулого року ескадра Імперського океанічного флоту прийшла із восьмимісячного патрулювання тихоокеанського узбережжя володінь Іспанії. Чатувати на англійських піратів та ганяти контрабандні кораблі разом з береговою охороною колоній тепер відправився Флот Січового Товариства на чолі з славетним Костем Гордієнко. Експедиційний корпус козаків ще був і успішно воював на Міндао (Іспанські Філіппіни), але під орудою наказного отамана Гарбузенка. Гордієнко було зовсім розхворівся і вернувся на Кіш, але браво піднявся і відправився у патрулювання. Час великого воїна завершувався, то звалився знову і вже через пару місяців вернувся у свій зимівник.

Принц Данило, між іншим, віднині коммондор (перегнавши імператора, який після фарансько-бразильської війни був лише полковником) передавши ескадру віце-адміралу Кривоусту К.К., був у столиці, після Різдва збираючись відправитись у Західне воеводство, де був губернатором. Віце-губернаторка, що прибула у столицю під появу там Данила, заявила, що без чоловіка вона не тягне найбільш розвинене воеводство країни і просить не посилати через вісім місяців Данилу знов на патрулювання.

- Розглядати узбережжя через підзорну трубу та ховатись у бухту перед штормом може і барон Кривоуст. За патрулювання прогнали сім контрабандистів, затримали п'ять кораблів. Жодного пірата. А мільйон квадратних кілометрів воеводства тягни Олена Федорівна. Війна, чи що?

Уляна Всеволодівна, віцегубернаторка Східного воєводства, яка теж була на нараді, скривилась від ствердження про "найбільш розвинене воєводство". Імператору ж не подобалось відверте суперництво старшої дочки і старшої невістки, причому й не дуже доброзичливе. На біду їх воєводства мали дуже довгу спільну адміністративну межу. То причини для конфліктів були об'єктивні. При потребі зустрітися, молодиці їхали самі. Чоловіків у даному випадку не відпускали. На щастя, між територіями, приокеанічним напіванклавом були розташовані Січові Вольності.

У гостях у немолодої Марії Павлівни ці дві жінки, що ставили себе, щонайменше, шаблезубими тигрицями, раптом ставали добре вихованими вуркотливими кішечками з бантиками. А Костянтин Гордійович, прокрутивши ситуацію, зазвичай знаходив взаємоприйнятне рішення.

То потреби у рішучому втручанні не було. І обидва воєводства були дійсно найбільш економічно розвинені у державі. Вимальовувалася промислово розвинута північ та сировинний, аграрний південь. Ото вже як виходило.

1732. Згідно Привілею Філіпа 5-го, на верфях у Гуаякілі була побудована репліка (дублікат, строге повторення) корабля Сан-Фермін. Обійшовся у 82 450 песо. Назвали "Архістратиг Михаїл". У нього було 34 вари (27,4 м) кіля та 11,5 вари (9,5 м) від палуби до клотика. На ньому було встановлено 30 гармат з вагою ядра до 6 фунтів. Поповнив військово-морські сили імперії.

1732. Зранку морська охорона кордонів доповіла, що затримана делегація поляків-аристократів, знята з каракки "Поренут", які сіли на неї у Порт-Фарані, коли були розвантажені товари для графства, якихось вантажів у напрямку Січеслава не було, а пасажирами виявились лише вони.

Був переданий лист, писаний польською латиницею, а потім – українським герцогським шрифтом, на першокласному фаранському папері, з явно ідентичним змістом. Лист починався:

"Імператоре, ми, польська аристократія ... звертаємося до тебе, як до голови великого правлячого дому..."

Ми – це були пани: Браницький, Чапський, Пшездецький, Пулавський, Володкевич, Джевецький, Калиновський, Залеський, Осташевський. Суть була у тому, що будуть просити собі владаря.

Наскільки колись вчив потраплянець ще у нуль-світі, то були представники чисто польських родів, що осіли на Волині і в Галичині. Відправив секретаря до Лізи-молодшої, у міністерство зовнішніх справ та зовнішньої торгівлі з проханням прислати референта, що займається Північною Америкою, яку він давно викинув з голови з-за перевантаженості внутрішніми справами.

Виянилось, що на відміну від православних магнатів України, які таки продавали кріпаків на вивіз, але душею рішуче противилися цьому полячку — вискочці, який, щоб хоч десь і хоч з когось зліпити собі володіння, ставив себе українською месією, польське панство, прослідкувавши за декількома шляхтичами-сміливцями, було задоволено результатами. І, найнявши кораблі, взявши охорону та сім'ї чисто-

польських селян, заключив з ними договір про семирічне відпрацювання переїзду, направились у Луїзіану. Відчувши, що це якась альтернатива бідам Речі Посполитої та поле для діяльності, на Міссісіпі ринула маса дрібної шляхти, але за закликм Костьолу – сім'ями.

Цю відчутну польську лавину спричинив Орест декількома завозами недобровільних мігрантів, але його глава дому П'ястів нізачо не благословить піти кудись з Фарани. Затиснута між двома пихатими імперіями, Фарана може вижити і процвітати тільки при такій людині, як старший син.

Спробувавши змодельувати майбутнє США на цій планеті, Всеволод побачив через пару сотень років штати понад Міссісіпі повні старопольською шляхтою і поляків, що розбрелись по неозорих просторах США, а більше всього – у Нью-Йорку. Марк Твен своїх аристократів буде малювати, скоріш усього, з польських графів. Видовище було пристойним і імператор посміхнувся.

Але раз делегація забралась аж сюди, то це означає, що, трохи обжившись, шляхта вирішила зайнятися своєю улюбленою справою — розбратом. І мабуть вже є не менш трьох конфедерацій, готових зчепитися між собою. "Земля наша рясна, а порядку в ній немає". Десь для слов'ян універсально. Штати, картина, яку він собі намалював, здійсниться років через сто, а людність треба утихомирювати зараз.

Всеволод поплив з усім родичами у Помаранчі. Жіноча половина делегації була рада оновити верхній одяг. Були бурні дискусії, у яких приймали участь навіть Ганна та Настя Данилівни. Для останньої це була перша морська пригода, бо привізши крихітку через півтора океани у Січеслав, Гелена навідріз відмовилась переміщати її ще й довкола всієї країни, у воеводство чоловіка. Для душі їй було достатньо Ганнусі, а Настуся бачилась як резерв. Виростала остання у сім'ї діда.

Цей сімейний потоп у Памаранчі якось розтопив кригу, приїжджі аристократи вже не бачили маніяка, що схибнувся на непотрібній польському народу ідеї, а просто сім'ю, звідки треба взяти королівну, щоб заспокоїти свою людність. Казали що шляхта не сприймає заміжню за баптистом і відповідно, саму сектантку, Олену Всеволодівну як потенційну королеву. Пояснили, що є домовленість, що землі по Міссісіпі будуть Королівством Луїзіана, будуть викуплені і стануть васалом Франції на тих же умовах, що й Атлантида. Для цього будуть заставлені маєтки на Правобережній Україні, Волині та Подолі. Буде чотири воеводства: Луїзіана, Міссісіпі, Арканзас та Міссурі.

Вирішили, що поїде Єлизавета Всеволодівна. Та згодилась, що буде питати у Сейму дозволу на своє одруження і що її чоловіком буде лише католик. Але батько настояв, щоб було добавлено "будь-якого майнового стану".

Визвали флагман "Марену", батько завантажив на нього половину золота, отриманого з Австралії у цьому році. Ліза не взяла жодного чоловіка. Тільки дівчат – розумниць з міністерства, яким керувала. В історії це відомо як "дівочій десант", або "одинадцять амазонок". Конвоем було відправлено два бригаи. Аристократи, задоволені попутною компанією, направились у далеку Луїзіану.

1733. Дірк ван Клоон народився в Батавії в 1684 році. Для отримання освіти та

навчання він поїхав в Нідерланди. Захистив докторську дисертацію в галузі права в Лейденському університеті у 1707 року. У 1723 році він став губернатором Короманделі (в сучасній Індії). У 1724 році повернувся в Батавію, де став екстраординарним радником, а в 1730 році став радником Вест-Індії.

Жуан п'ятий, Великодушний призначив його генерал-губернатором останньої, і на цій посаді він змінив Дідерика Дурвеназ 28 травня 1732 року. Вже 20 грудня 1733 року він подав заяву про відставку через хворобу (малярія).

Але саме у цьому коротенькому періоді встиг відправити експедицію з двох кораблів до так званих "островів П'ястів", про які неодноразово повідомляли таємні агенти з Філіппін та шуміла Європа. Ці острови наче швидко населялись якимось слов'янським народом. Взявши на борт сукна, парусного полотна, шовку, плюшу, оксамиту і лляних тканин та інші товари, що представляють інтерес для більш-менш цивілізованої землеробської колонії, кораблі вирушили у дорогу.

Як і говорилося у повідомленні, повернувши на південь ще за п'ятсот кілометрів від острова Пасхи, кораблі натрапили на два островки, на яких раптом піднялись густі клуби диму та здаля, явно реагуючи на сигнал, показала велика шлюпка, чимось схожа на драккар вікінгів, озброєна фальконетами.

Доброю кастильською мовою, яку традиційно розуміли у Нідерландах, її капітан попросив одразу дійти до столиці провінції, Каменська і пояснивши, що тут дуже небезпечний берег, по причині лютих звірів. На островці були рибалки, які і запалили сигнал тривоги. Рибалки зажадали щось купити, а капітан корабля звернувся до командира чайки за роз'ясненням. Той впевнено повідомив, що ніякі іноземні торговельні кораблі у води імперії не приходили, то ніякі мита чи збори не передбачені. А все, що не заборонено є дозволеним. Повіривши, капітани здивувалися такому лібералізму правлячого імператора з важким для вимови ім'ям Всеволод. Почувши це отаман пояснив, що германські народи можуть звати імператора цісар Вісвальд (Wissewald), навіть указ був.

На розчарування голландців перші покупці платили повновісними французькими золотими монетам. Це хоч і було непогано, але знімало питання про місцеве золото. Нема. У Каменську лише через два дні показався генерал-губернатор провінції. Він категорично відкинув саму можливість плавання голландців до головного острова держави. Боривітер повідомив, що Сенат вважає абсолютно правильною політику ізоляціонізму Японії і вона буде повномірне використана у Гесионі. То Каменськ і буде єдиним портом, куди можна припливати коли завгодно іноземним кораблям, але на рейді повинно бути не більше двох кораблів однієї іноземної держави. Ніякої монополії Голландії або будь кому надано не буде, хай хоч з Курляндії припливають.

Торгівля у цьому містечку йшла абияк, скуплялись якісь рибалки, козаки з охорони кордонів, нечисленні жителі, все – роздріб, припливли хазяї невеличких крамниць, чий дрібний гурт був покупками, які небагато відрізнялись від закупок деяких звичайних козаків. Аж раптом з цілим караваном чайок з'явився власник компанії "Хаїм Райцин та сини" і закупив після довгих, що розтягнулись на три дні, торгів, все, що привезли

кораблі. Голландці закупили у нього ж хутра ведмежі, котикові та інші, спустивши половину отриманої золоті монети. Полювання на майхородів і смілдонів, про яких добре знали голландці, тоді вже було припинено. З таким товаром капітан вирішив йти одразу в Кантон, де на шкури були пристойні ціни.

1733. Восени, 15 травня 1733 року на своєму зимівнику від зупинки серця раптово помер Кость Гордієнко, Сенатор Імперії, незмінний кошовий Війська запорізького низового (на Дніпрі), Заокеанського козацького війська (На Фарані та Утугваї) та Заокеанського імперського козацького війська (на Славутичі).

Два підпарубки, Петро і Павло, привезені з бурси у Каменську, де півтора місяці тому почали навчатися, тихо стояли біля труни батька, дивлячись, як побивається, за слов'янським звичаєм, сива і простоволоса мати їх, Марія Павлівна над померлим, не помічаючи, як прогинається челядь під їх вже важким і суворим, батьківським поглядом, як теплішають очі козаків, зупиняючись на раптом затверділих рисах їх юних облич, на потужних руках, що м'яли головні убори.

Схоронили Костя на скальному високому березі Славутича, вдовбавши кайлами та ломами могилу, засипали жовтим піском у пам'ять його безкінечних морських походів, накрили гранітною же сірою плитою, поставили камінний хрест і на таблиці написали: "Тут поховано кошового отамана Кам'янської, Олешківської, Ла-Платської та Славутської Січі Костянтина Гордієнка".

* * *

Гапка Овсієнкова порядкувала у палаці барона. Давненько, коли запорожці останній раз відмічали Проводи на Південноамериканському континенті, то тоді вона з чоловіком спеціально добралась на Січ. Добродушний жид, якому вони чесно сказали, що побирушки і приїхали на попутних підводах пожебракувати на свята, безоплатно пустив їх у корівник, звідки було щойно продано три бички на християнські Гробки. Домівка Самуїла була розташована неподалік від цвинтаря, з-за чого прочани до нього й попросилися.

Торбарів на кладовищі майже не було, то Гапка три рази виваливши свої торби на солом'яну підстилку під здивованим фіолетовим оком найближчої корови, що ремигала силос, з'їдений годину тому, сипала на чисту солом'яну підстилку та побігла вже четвертий раз. Її чоловік, від могилки до могилки, набрався оковитої через край. Не витримало серце, а може й стравохідна система і Гапка найшла його, вже задубілого, у канаві, що за вимогою лікарів, оконтурювала погост. У Самуїла знайшлась якась деревина, то він її пожертвував на хрест своєму недовгому постояльцю, у нього ж добряче підпили запорожці взяли лопати. Напружив пам'ять, Гапка згадала повне ім'я свого вінчаного чоловіка. Запорожець вирізав на хресті – Терентій Овсієнко. Відпала суха гилка славного землеробського роду Овсієнків.

Гапка сіла на найперший корабель, що віз переселенців з Фарани до Гесиони. Там хоч підйомні буде отримувати. Жилось спочатку непогано, але потім дуже скрутно. Тому вона пішла по об'яві по найму служниці на виїзд. Баронеса, з датчан, дуже порадувалась Гапки, бо до них йшли у покоївки, як добрані, крутогруді, писані дівчата,

що скучили по пригодам за батьківськими спинами, красотулі, біля яких барона й на годину не залишиш.

Хто б впізнав у цьому аристократі пірата, який мав глузд і терпіння не пропити-прогуляти чималенькі кошти, що йшли через руки корсарів, перейти у імперський флот, одночасно будуючи маєток, отримати на відставку барона, та, ще флотським офіцером, вигідно женитись.

На четвертий день барон із новою служницею пішли за чимось у льох. Відчуваючи дихання барона позаду, Гапка побачила цементовану, трохи вогку підлогу. Мерзлякувато двинула плечима і зробила широкий крок до купи лантухів, що лежали неподалік. Хазяїн різко розвернув її до себе і штовхнув за плечі на цемент. Трохи відкоригувавши напрямок падіння, служниця опустила на мішки. Лежала, ні про що особливо не думаючи. Коли хазяїн піднявся, вона теж піднялась, обтрусилась и почала складати лантухи до стінки стопочкою. По погляду зрозуміла, що барон вдовольнив свою чоловічу цікавість і ніколи до неоковирної прислуги приставати більше не буде.

Спокійна безвідмовність Гапки підняла її статус в очах барона, а значить — у фільварку. Її стали звати Агафією. Вона була ключницею, стежила за годуванням наймитів, мала за подругу гувернантку. Коли наймити збирались на полі на обід "до паю", то у маєтку барона кормили краще всіх у цій провінції. Бо зголодала по життю за п'яничкою — оббирателем Гапка мала терпіння кожного разу стирчати біля казанів, коли туди закладали м'ясопродукти, не даючи їх розікрасти на найнижчому рівні. Вона слізно вмовляла баронесу не від'їжджати до батьків і не розводитись, коли та, з подачі добрих людей, при надії, побачила, як перекидається на сіні з фігуристою наймичкою, її чоловік. Барон, наляканий перспективою втрати дітей, яких поважав, бо ж пійманий на гарячому, різко стішився, про що, одна за одною повідомили баронесу язикаті наймички. Авторитет Агафії зріс до небес.

1734. У робочий кабінет Всеволода заглянула менша з внучок. Була у срібних сережках – маківках із карміновим камінцем, завітчана, тільки з поля, чи що, з вінком-шнуром білих і жовтогарячих квітів на голові, у шарафані (не сарафані) з плечиками, кофті із строго гаптованими волошковою ниткою рукавами та комірцем. Сандали та низка перлів.

– Діду! – Той відклав рапорти геологічних експедицій.

– А мати кажуть, що так відповідати неґречно.

Всеволод скривився, наче вкусив лимона. Тюрингська принцеса у якості пуристки української мови.

– Ти намалювалася олійними фарбами, щоб мені це повідомити?

– Та ні. Мати кажуть, що дід буває нестерпно прямолінійний.

– Алаверди. Ну поважає невістка тестя далі нікуди. Давай швидше те, нащо тобі тупа дідова прямолінійність.

– Діду, що означає "Щедро обдарована Живою"? Тільки кажи більше двох слів.

– Ти знаєш, що це за поганська богиня? Це Іліфія слов'янського поганського пантеону.

- Знаю. Тільки з хлопцями про неї не можна говорити.

- Так от. Коли всемогутній створив жінку, то він діяв вкрай раціонально. Нащо жінці носити лишній вантаж? Коли жінка починала чекати дитину, то паралельно у неї збільшувались груди, а коли закінчувався лактаційний період, то вони доволі швидко ставали такі, як у чоловіків. Після того, як Господь наказав бути голими, жінки звернулись до нього:

- Після того, як ти заборонив блимати трикутником, чоловіки зовсім перестали звертати на нас увагу. Ні бесіди, ні дітей, ні потрібних жінці речей не дочекаєшся. Чоловік любить очима, а на нас одягнених, нема нічого, що варто спеціальної уваги.

- Це якась чисто жіноча логіка, - відповів Господь. - Будьте розумницями, будьте охайними, будьте терплячими - і вас помітять.

Почула це богиня Жива і докинула:

- Господь - чоловік. І хай він буде тричі всемогутнім, все одно не зрозуміє до кінця жіночі потреби. То я трохи підправлю ваші фігурки і чоловіки будуть на вас заглядатись.

І зробила так, щоб у дорослої жінці стали більші сідниці і весь час значні груди. Прості жінки почали після цього іменувати Живу Цицею, а попереднє ім'я використовували лише жерці.

- Тобто мені сказали, що маю не по рокам фігурні цицьки.

Діду! А правда, що ти, якимось приїхав з Європи в Атлантиду, а у наших бабусь від безперервного годування трохи провисли бюсти і ти з бабусями зробили викрійки ліфчиків, роздали і наказали всім жінкам шити і носити під платтям.

- Що зробив - так. А ось наказати? Священник з амвону заявив, що стрункістю вони викажуть повагу своїм половинкам. І взагалі геть! Ти мені зриваєш запитаннями, одне дурніше другого, робочий день.

1734. Священнослужитель стояв на паперті церкви. Храм розташувався на височині, що панувала над містом. Дім Божий був поганенький, власне кам'яний сарай, незграбний мішок без усяких вишукувань. І це головна православна будівля Південно-Західного воєводства! Саме воєводське містечко навіть здаля виглядало таким же зачуханим, як і храм. То мова про скнарість населення явно не йшла. Бо по оселям було видно загальну незаможність народу.

Ієрарх був генералом без війська, позаяк пару-трійку молодих священників обіцяли прислати тільки у кінці літа, з випуску духовного училища. А чотири наявних каноніка, об'їжджаючи по крайньому півдню, понад хребтами Косого Фронтиру, велетенську парафію по складних маршрутах, здійснювали у кожному сільці в основному хрещення та сповідували, дуже зрідка — вінчали чи читали над могилами. То вони будуть вдома тільки восени, коли бездоріжжя накриє Велику рівнину.

Скоріше всього - сплавившись по могутній водній артерії, що починається між білими вершинами Косого Фронтиру, йде через Серединну Велику рівнину і впадає у затоку принцеси Гелени. Зрозуміло, що біля гирла Осоти і стоїть воєводське містечко. Зима, з холодними дощами на півночі території і глибокими снігами на півдні, з

постійним переходом температур через нуль, із скляними ожеледицями – час для роботи духовенства у центрі воєводства. Навесні, коли трохи протряхають приміські дороги, священники виїжджають на служіння у відносно недалеко, північні хутори. Такий річний оборот турбот знайшов у єпархії ново назначений єпископ.

У єпископи Онисифор попав завдяки випадку. Його благовірна, уроджена Онися Скирденко, родом з-під Богодухів, мала настирливий характер і єдину ваду – любила купатись у океані. От і доплескалась. Саргасове море – не тиха Мерла, річка її дівочтва, з'їла якось попадю акула. Лишився Дігтяренко з четвіркою підрослих дітей та й пішов до Всеволода. Молодий герцог із задоволенням профінансував переїзд Левка з дітьми у Гесиону, бо чомусь не сприймав його, як духовного наставника. Може тому, що попивав Левко оковиту, явно не вписуючись у коло залізних укрів.

У Січеславі якраз був траур у екзархаті – ведмеді з'їли єпископа у самому прямому розумінні у самому відсталому воєводстві. Ця виключна подія заставила вище керівництво церкви і держави звернути увагу на цей ведмежий кут. Але кого ставити? Всі священники були молоді, жонаті і з дітьми мал мала менше. То вдовий Онисифор акурат згодився.

Щодо фінансування, то мідні гроші, що надходили на континент із Австралії, тепер усі пішли на фінансування цієї місцевості, причому на це згодилась навіть Геля.

– Нехай ідуть гроші і на цей Богом забутий край. Бо доплигаємось до того, що люди помчать через протоку до мене. Абсолютно оголимо велетенську територію, припрутяться які-небудь маорі, виведи потім, спробуй.

Натхненний посадою, про яку і не мріяв, Дегтяренко, як простий подорожуючий, перший проїхав від початку до кінця маршруту з дітьми-підлітками по південному відгалуженні Транспроточного тракту, що йшов через головне місто Серединного воєводства. Путівець, там-сям оснащений мостами і так-сяк очищений від всіх видів флори, мав надзвичайне економічне і політичне значення, бо дозволяв переміщати людей і вантажі на західне узбережжя суходолом без обходу по океану всього континенту. Це була перша ластівка внутрішньо континентальної єдності імперії. Чисельні польоти дирижаблів, роботи картографів дозволили прокласти цю важливу стежку так, що ніде не треба було переправлятися через потужні водні артерії, чи непрохідні місцевості. Але бажали як краще, а вийшло як завжди. То простояли з возами неділю, по ту сторону дельти Осоти, поки не прийшла бригантина і не забрала тих, хто приїхав, у воєводське містечко. Осота, хоча і наштовхує своє назвою на річечку, порослу осокою — могутня рівнинна ріка і її дельта ніяк не менша гирла Нилу.

Південно-західне воєводство, попри вирішення проблеми з єпископом, продовжувало міцно знаходитись у печінках керівництва держави.

Глава держави з жінкою відкрили бал у стриманому полонезі. Чистий і рівний, крихкий, кришталевий голос Міли Райкович і привітний чоловічий баритон Олега Осадчого звали у якесь крижане царство, за південний край Косого Фротіру, чи що... Помпезна танцювальна зала Трицарства у палаці Укрів, наче слухаючись співаків, відкритими вікнами вловила подих субтропічної надвечірньої прохолоди ранньої осені,

як щастя вільного і повного дихання легенів після літнього безкінечного їх висушування. Легкий вітерець потривожив танцюючих.

Повернення температури у зону комфорту сприйнялось Севою і Лізою не менш, як цивілізаційний ренесанс. Відродження.

- Де ж вихід? - сказала партнерка.

- Там, де вхід, - на автоматі зреагував Всеволод. - Людей у нас не мільйони, то треба десь змінити вимоги. Може ми занадто патріархальні?

- Добре, а кого з жінок ти би порекомендував у генерал-губернатори? - зацікавилась Ліза.

- Ну тут непочатий край можливостей, - відповів імператор, сам здивований спонтанним поворотом пошуків. - А віце-губернатором при ній може бути кожний третій чоловік.

- Ти пам'ятаєш старшу дитинку коваля Бондаренка у Атлантиді?

- Так, тихенька така, витримана з найніжнішого дитинства, чогось зачепилась у пам'яті.

- Вона десять років керувала округом у Ореста. Зараз приїхала у Гесиону.

- Чому?

- Чоловік у неї - знаменитий іхтіолог. А Фарана як була сухопутною, так і лишається. Допекло хлопця, вмовив благовірну перебратись у імперію.

- Ох і будуть лаятись тітки через затоку принцеси Гелі.

- Нічого, наша невістка від сімох собак відгавкається. А Олександра стримана і спокійна. Але підлеглі безумовно слухатись будуть. Я сама вже під враженням.

- Ну і добре. Треба не забути ввести її чоловіка в АН. Як їх прізвище?

- Коваленки вони. Оженились зовсім молоденькими. Вона настояла.

- Ну про іхтіолога Коваленка я десь чув.

1735. Указом імператора був створений Січеславський Імперський університет. Всім, хто його успішно закінчить, було обіцяне звання чиновника 12, а хто на відмінно - 11 рангу.

У промові монарх поставив наступні завдання перед вченими університету:

- Розробити технологію варення цукру з буряка;

- Вивчити набутий для бібліотеки університету "Каталог зірок Південної півкулі" Едмонда Галлея, співнести його з практикою штурманів флоту, і взагалі, розібратись з річним рухом зірок, які бачаться над Гесионою неозброєним оком.

- По можливості українізувати зорі над країною, опитавши моряків, чабанів, купців щодо побутових назв небесних світил.

- Створити географічний та інші атласи континенту.

Виступ на сесії АН Гесиони нагадав інші подібні речі. Під приводом інспектування північного кордону він подався на Січ. У Марії Павлівни на зимівнику мили, білили, фарбували, смикали траву та рясно поливали квіти. Останнє у приєкваторіальних землях мабуть було зайвим. Сама господиня у татарському строї коптила річковий минь та оксамитових сомів. Ці соми прагнуть триматися чистих, стрімких, прозорих

річок, то явно були з Славутича. Доручивши комусь цю справу, господиня підійшла до гостя.

- Вирішили відвідати невтішну вдову? - спитала вона без гіркоти. - Ось жду синів з бурси, живу от приїзду до приїзду.

- Та ні, у мене не благодійна поїздка. Ділова.

- Вчора був молодий кошовий з своєю самоанкою. Так що влада мене не забуває.

- Марія Павлівна, у вас лишилися якісь папері Костя?

- Аякже, є спогади, сторінок п'ятсот — шістсот рукопису. Чому це так серйозно, що чоловік зарані знав про Вашу зацікавленість?

- Кожні спогади - це як заявка золотошукача - ми тут давно і земля це наша. Коли надрукуємо - пришлю пару екземплярів.

Рукопис був оформлений князівкою, твердим розбірливим почерком. На першій сторінці стояло "К.Г. Гордієнко Одне море і два океани козацьких вольностей. Спогади".

Весною, у другій половині року прийшло два кораблі з Атлантиди з дівчатами-переселенками. Загалом емігрантки з герцогства появлялись, хоча і потроху, але регулярно. Але зазвичай пливли чим прийдеться до Буенос-Айреса, там з найближчим караваном до Сант-Яго, а там кораблем до Січеслава.

На аудієнції командуючий ескадрою передав листа від герцога Всеволода другого.

Секретність знята 14.05.1811р.

ЛИСТ

герцога Всеволода Другого батькам.

м. Атлант-сіті 14 травня 1735 року

Доброго здоров'я тобі, тату та Вам мамо!

Сьогодні виповнюється десять років від того як, не досягнувши вісімнадцяти років, я опинився на каобовому троні батьків. По вашій рекомендації, мамо, до дня народження і повноліття я не підписував ніяких указів, офіційно - знайомився з справами, що й дійсно було так. Нагальні проблеми вирішувались профільними міністрами.

Списання на берег значної кількості кваліфікованих моряків та повернення частини корабельного командного складу з Гесиони поставило переді мною дві проблеми: чим зайняти спеціалістів і як не втратити фрахти, що традиційно виконувались національними перевізниками.

Паліативним рішенням першого питання був цвинтар запорізьких чаєк, які були витягнуті на берег і складовані, переглядались раз на рік і ремонтувались портовими теслярами. Ваша бережливість, мамо, дозволила вернути на воду третину човнів.

Одночасно мною була заснована акціонерна компанія "Саргастрозит". Її особливість у способі видачі дивідендів. Якщо корабель набрав дві третини вантажопідйомності для транспортування у певний пункт, а більше заявок немає, то через певний час кур'єром акціонерам повідомляють про можливість безплатного перевезення їх вантажів у рахунок дивідендів. Зібрали кошти на чотири кораблі, три

побудували у Гамбурзі, один - у Бостоні. Більшість акціонерів таки довантажують своїм товаром кораблі, але багато хто просто продає таку можливість.

Рік тому сталося перше вбивство з часів заснування Атлантиди. В результаті сильного хвилювання, що раптово виникло на ґрунті краху очікувань. На побаченні дівчина рішуче відклала на рік дату весілля. Хлопець вліпив їй ляпасу, вона, відступаючи, перечепилася та вдарила головою об штир невисокого кованого забору. Ще настільки потрясло суспільство, що добалакались до зміни форми правління. Особи, що були пов'язані з торгівлею з 13-ма колоніями, почали розказувати, який взірцевий порядок у республіканських штатах, хоча я твердо знаю, що там спочатку стріляють, а потім розбираються.

Декілька років тому я імплементував Карний кодекс Фарани, бо у нас ця галузь права майже не розвивалась.

Керуючись церковним постулатом, що "один Господь без гріха" та твоїм зауваженням, батьку (яке ти чомусь ніколи не використовував на практиці) "була б людина, а стаття Карного кодексу знайдеться", спецслужба нашкребла для призвідників непокори по парі років абсолютно справедливого ув'язнення за торгові махінації. Це визнав суд присяжних і це різко послабило силу вуличних протестів.

Далі я не спішив, даючи людям викричатись, висказати все, що наболіло, намуляло і є в самому забезпеченому, самому спокійному житті-бутті. Нарешті Верховний суд підвів хлопця під статтю "Вбивства на ґрунті расової, класової, статевої неприязні з метою залякування" розділу "Злочини проти людяності". По цьому розділу та ще розділу "Злочини проти держави" Орест не передбачив колегії присяжних. Господи, я підписав. Довічне ув'язнення.

Охлократія. Тільки що подивився у дзеркало. Вилитий Понтій Пілат, що піддався крику юрби "Розіпни його, розіпни!". Якщо буде тихо після того, як відсидять своє торговці, то передамо вбивцю по необережності чи що для відбування покарання у Фарану (де його батько і мати), а там граф, у порядку нагляду, витребує справу, її переглянуть і дадуть строк по вині його.

Принц росте здоровим і відповідальним. Навіть скрупульозним. Жінка все з більшою настирливістю вимагає появи нових ляльок. Сьогодні зранку Софія Крістіна Луїза сформулювала цілу низку причин, по яким треба трудитись саме для народження дитини.

По-перше, вона хоче дочку, щоб плести кіски чи підрізати каре, а потім розмовляти про зачіски, пудру і помаду. Тарасик, якого стрижуть під макітру, їй не влаштовує.

По друге, жіноче товариство не сприймає зовнішній вид герцогині. Вона краєм вуха навіть почула як її обізвали "вічно стрункою і з осиною талією".

По-третє, поважні матрони, яких вона цінує і трохи боїться, вже заявили, що вона наводить якісь, мабуть європейські порядки, рішуче вводячи ідею малодітності. А молодицям тільки покажи, що можна байдикувати, вони до двадцяти одного року жодної дитини не заведуть. І що курс її згубний і антинаціональний. По-четверте, заміжніх, що мають менше трьох дітей, всі називають "дівчатками", а її смикає від

такого титулування.

По-п'яте, їде поговорі, що вона нездатна більше мати дітей, мало не натякають, що непогано б звернутись до єпископа, аби герцог поміняв дружину.

Софі передихнула і зібралась продовжувати. Тим часом я, заткнувши вуха, втік у стайню, де якраз йшла розкрючківка, тобто чистили копита коней.

Дрібне чоловіче фуліганство, як це прийнято у нашій практично ангельській сімейці, по відношенню до милої, простосердечної Софійки, вдалось на славу. Але все ж чекайте ще на онуків.

Бажаю здоров'я і тиші у державі.

Всеволод — молодший

(ЦНАУУ Гесиони. Ф.16. - Оп.44. - Спр.28. - Арк.14-16.)

Автор досить швидко розібрався у нащадках Всеволода другого. По-перше — ще була жива Дарина - реінкарнація старослов'янської богині Цици. Часто, не маючи ніяких власних глобальних ідей, вона в своїй сфері просто виконувала людські бажання. Треба Єлизаветі Олексіївни шестірку - будь ласка, треба Марії Павлівні пару хлопчаків - маєте. То Софія Христина народила трійню, а через одинадцять місяців - двійню і тому, буквально через пару років, мала дійсно пристойне сімейство.

Але не варто зображати богиню зовсім беззубою. Вона чітко бачила ворожість всьому українському з боку Гелі. Тому допустила народження тою лише двох дівчаток. На тлі жорсткої прочоловічої регламентації наслідування престолу з боку Всеволода, це виглядало як пряма неможливість для нащадків тюрингської принцеси законно коронуватись

Як це не дивно, але Гелену це влаштовувало. Вона збиралась захопити владу, добряче покалічивши, але лишивши живим царя Данила, тримати у полоні і потім завести від нього хлопців (отаке кохання, трясця її матери), звабивши, із зв'язаним чи якось інакше. Тільки не відразу, десь у віці, коли Марія Павлівна завагітніла від Костя. Це треба було, щоб не мішав дорослий принц управляти до старості. Геля мала надію, що поганська богиня, ровесниця Єлизавети, до того часу помре. Виконати все накручене до кінця їй не вдалося, бо не мала, здається, і божого попущення чи, тим більш, благословення.

1735. Глава уряду заявила про параліч транспортної системи держави. В центрах воєводств накопичились сотні тонн вантажів, а у Порт-Січеславі взагалі тисячі тон. Особливо погані справи були у західних та південних воєводствах.

Молодий корабельний майстер, Степан Хмельниченко на нараді спитав імператора:

- Нам казали по світовій історії, що Петро Московський сам будував кораблі. Можна б взяти з нього приклад?

- Корабельний тесля гарний, а дипломат ніякий, - подумав імператор. - Не в батька.

- Так, будемо брати приклад. Як не треба робити. Жодного корабля, побудованого за кресленнями цього "великого корабельного майстра" уже давно нема на ходу, вони прослужили трохи більше п'яти років. Погнили. Так що я у тебе хліб відбирати не

збираюся, Степане Тимофійовичу, напрацьовуй свої секрети. І підключай Академію наук. Хай передивляться всі наявні кораблі закордонної будови і вияснять, чим іноземці просочували деревину кораблів. Бо вони ровесники петрових гнилушок, а ще бігають. Після всіх обговорень було вирішено:

- зняти гарматне озброєння з більшості кораблів Океанічного імперського флоту Гесиони і пристосувати їх для дальніх транспортних перевезень;

- замовити січовим майстрам значну кількість парусних чаек. Адміралтейству організувати випуск однощоглових вітрильних кораблів та використовувати для дальніх річкових перевезень або ближнього каботажу;

- за рік-два створити у Західному воєводстві Адміралтейство легких вітрильників, це 2-1 мачти;

- розширити Адміралтейство у Січеславі з націленістю на виготовлення багатомачтових кораблів.

- покласти достатню кількість корабельної деревини в обох Адміралтействах на довготривалу просушку.

- дозволити використовувати сушену деревину з чотирьох старих складів на будівництво одномачтових вітрильників для каботажу.

Здається, наладити технологію національного кораблебудування допоміг промисловий шпіонаж. Є натяки, що інформацію здобували у Голландії та Гамбурзі через німецькі підприємства по випуску ткацьких та прядильних верстатів, у Бостоні через оточення Олени і на Мисисіпі через двір королеви Елжбіети (це Лізу-молодшу так перехрестили у католичку).

Втім, це можуть бути пусті домисли автора, який перечитав більше, ніж потрібно, архівних документів Гесиони.

1737. Залізо знайшов на Надпроливному пісочному плато джура, молодий козачок, взятий у експедицію як рисувальник. Більше того, коли недолугий начальник експедиції не зволив навіть глянути на дитячі забавки хлопця, той, користуючись ім'ям покійного батька, прорвався на прийом до імператора. Впевнившись, що це бурий залізник, який, судячи з слів Петра, можна видобувати відкритим способом, імператор негайно назначив того начальником копальні.

У копальні іде робити достатньо крутий, пропитий і проганий, народ, але два сердюки з Січі, влаштувавшись охоронцями, з квадратними плечима і залізними кулаками пояснили, що треба безвідмовно слухатись повного сирітку, їх хресника. Те, що кума Марія тихо переставилась уві сні рік тому, лишивши хлопців сиротами, не означає їх беззахисності. Дві ставні козачки, дочки одного з сердюків, налагодили побут директора. А враховуючі міцну фігуру самого хлопця, яка на очах наливалась неабиякою силою, та його розсудливість, проблема керованості була вирішена і об'єкт почав давати руду у промислових об'ємах.

1739. Джура Андрійко Обідовський в дитинстві дуже любив казки своєї бабусі, Кочубей. У теплу пору року, загнавши гуси та качки у пташник, біг побитись на дерев'яних шаблях з хлопцями, а коли стемніє мчав до бабусі – за казками. Слухали

вдвох з меншим на рік Миколкою і десь між казкою про Івасика-телесика, козу-дерезу та про Котигорошка, почули вони легенди про Атландиду, Фарану та про Гесиону, що ходили по Україні. Легенди були сприйняті, як міфи, тобто як казки про спеціальний вирій для малоросів. Особливо дивним малому Андрійкові те, що у Гесионі влітку зима, а зимою — літо.

– Та як же це, бабуню, – дивувався він. – Нащо це?

Ганна, яка і собі смутно уявляла цю ситуацію, відказувала:

– Та мабуть це Господь зробив, щоб не так нудно було на Землі.

У 1731— 1734 роках Обідовський вчився у Чернігівському колегіумі. Одного разу, коли він намагався щось пояснити замість латини звичайною малороскою говіркою, вчитель вибухнув:

– Це тобі не Гесиона, відповідай вченою мовою.

Завжди обережний, Андрійко зрозумів, що питати наставника про Гесиону, яку той вже вилаяв, тут не потрібно. То побачивши перфекта колегіуму, він спитав:

– Пане префекте, у мене є питання не зовсім про навчання. Поясніть, будь ласка, а якщо це зовсім непотріб, то вибачте великодушно.

– Кажи.

– Що таке Гесиона?

– Хлопче, це дуже необережне запитання. Але ти з такого роду, що я повинен тобі пояснити.

Андрійко не знав, що таємний прибічник Мазепи, перфект зібрав і мав найбільш повні дані, як для України, про Гесиону. Найбільш запали у пам'ять слова вчителя:

– Схопили по жадібності там малороси величезний шматок землі, не вправляться, відберуть. – Він і повідав їх серед іншого уважному слухачеві.

Тому Андрійко вирішив, що набере хлопців та поїде допомагати відстоювати далеку малоросійську землю, де нема ні ляхів, ні московитів.

Поділився таємницею з старою Ганною. Та вже бачила до якої зневаги всього русинського привела політика її батька. То вона всерйоз сприйняла бажання онука. Поїхала у колегіум, розпитала. Невістці втулила, що острів Гесиона так далеко, що ні з ким і ніколи не воює, то бути Андрійкові там просто хуторянином. Батька у Андрійка не було, згинув, як і дід у московських походах. Батьків менший брат, Іван Іванович Обідовський всерйоз вирішив допомогти далекій країні. Обговорюючи експедицію, у розмовах всі ніколи і ніяк не згадували ні Росію, ні Річ Посполиту, тому мабуть обійшлося без доносів. Офіційно Андрій поїхав з Ніжинського полку у Вроцлав повчитися.

Осіною у імперію прибули своєкошtnі нежонаті шляхтичі Артем Терещенко, Федір Чернявський, Леонід Волянський, Микита Дмитренко, Ілля Жеребко, Анатолій Кішко, Андрій Обідовський, Григорій Рашевський із селянами. Кожний привіз за свої кошти по сім молодих сімей, хоча половина молодниць явно доходжувала останні дні перед пологами. Привезли вівці, ярочки — молодняк, яких явно взяли від вівці, як тільки ті навчились самотійно їсти. Єлизавета спеціально послала на карантинний острів

вчителя, аби адаптувати їх швидше. Здивовані, вони всі отримали підйомні та компенсацію за те, що вони приїхали вільною волею і їх не треба ні викуповувати, ні везти. Як вияснилось, у Речі Посполитій з ними ще й попрацював один з Всеволодових вербувальних агентів, та і взяв за інформацію гроші.

По Південній Америці вони йшли "дорогою життя", від Буенос-Айресу до Вальпараїсо, пилюка, важко, але без смертельної небезпеки приполярного плавання. Абсолютне везіння скінчилося і Гесиона вже втратила там на переходах декілька кораблів.

Вівці їй визначили долю прибулих. Якраз була складена більш-менш достовірна карта воеводств, та по карті вони були поділені на сім провінцій кожне. То шляхтичі були відправлені керувати землями у засушливих частинах степів Великих Південно-Західних Рівнин. Вісім викладачок початкової школи, відібрані рямом з педагогічних курсів, поїхали з ними, та їй не повернулись до Січеслава. Вчили то одні, то других. Осіли, заміжжя бувших козачок, як "сиромелених", але коханих шляхтянок, діти.

1739. Завантаживши весь торговий флот зерном нового врожаю, Данило, взявши обох дочок, пішов до Порт-Фарани, де до нього приєднався торговий флот графства на чолі з принцом Володимиром, теж навантажений пшеницею. Фарана як була так і лишалась скотарсько - землеробською з вкрапленням промислових підприємств. То кораблі в основному були зафрахтовані у Атлантиді. Але вже було загружено і три власних флейта. Коли на початку травня вони увійшли в атлантичні порти Франції, у державі панував так званий "зелений голод", коли поля засіяні, все росте, а їсти нема чого. Кораблі, завантажені, мало не під клотик, розпродали зернові по нечуваним цінам, завантажили дві тисячі переселенців - чистих українців і українців, обладнання для підприємств, товари та пішли додому. Дорогою втратили у штормах два кораблі з товаром, але один, пошкоджений, прийшов потім.

Оборудка різко підняла значення воеводства, де генерал-губернатором був Данило, бо ж це на Великій Північно-Західній рівнині росла та експортна пшениця. Поки манджували у Європі, побачили, що і новий врожай Франції буде поганеньким, то по приходу замовили фермерам посіяти ще більше зернових. Друга флотилія з зерном пішла вчасно і повернулася благополучно. Це мало не тільки значний вплив на економічну історію Західного краю, де поступово почала розгортатися індустріалізація, а й на геополітичне становище імперії. Вона була визнана як рівний Франції суб'єкт міжнародного права з законною династією. З'явилося у Січеславі друге посольство. А графство Фарана було підвищено до королівства. Інші держави добивались такого хіба що серією переможних воєн. Продовольство як фактор міжнародної політики виявило себе тут у всій красі.

Але висвітившись, імперії через рік або два треба було чекати удару по вискочкам. Тому Всеволод почав помалу готувати флот і армію до війни та у 1742 році тимчасово забрав Данила у командує флотом. У воеводстві поралась його дружина, вже повноцінна губернаторка. Торговий флот став каботажним і не відривався від материка.

1739. Стенограма

наради силових структур держави

від 14.01.1739. (вибране)

Імператор. Після того, як ми позбирали попід тинами у Україні все, що там опочивало, та привезли сюди, громадянський порядок у столиці різко погіршав. Дійшло до того, що прийшлося посилити охорону Монетного двору та Державної скарбниці. Треба якось прорідити потенційний, а краще — наявний злочинний контингент.

Воевода південно-західного воєводства У нашому регіоні якогось підйому злочинності не фіксуємо. Більш того, розмовляв з людьми з інших воєводств. Теж як звичайно.

Глава уряду. Чим пояснюєш?

Воевода. У центри воєводств далеко із столиці, тому відправляють людей тільки з певним фахом. А потенційні злочинці часто його не мають. У ординарні хутори треба бути жонатому і ще при формуванні колонізаційного осередку явного злодюжку селищний отаман не візьме. Серйозний же кримінальник сам не поїде, Єлизавето Олексіївна, бо там розмаху немає.

Керівник департаменту виконання покарань МВД. Справді подавляюча кількість засуджених – із столиці. В'язниця на острові Забуття переповнена. Каторга на соляних копальнях з-за скупченості різко підвищила рівень смертності.

Головний редактор урядової газети. Вартувало везти хлопця від полюса до полюса і через два океани, щоб прикінчити каторгою. Може прямо там, у Європі відправляти у вирій чи пекло. Дешевше обійдеться.

Керівник департаменту охорони корони. Злочинів по антидержавним статтям майже нема. Рідко-рідко кого викликаємо на співбесіду у ДОК. Поки тим і обмежуємося.

Глава уряду. Виходить, прав і свобод людям достатньо. Чиста побутовість. Живемо бідненько, хіба що їжа у Січеславі достатньо дешева, а люди їхали за добробутом. Ось і намагаються перерозподілити запасну сорочку та й штани.

Міністр промисловості, транспорту та зв'язку. Держава фінансує тільки те, що має відношення до завезення мігрантів. Ще управління і оборону. У економіку ідуть тільки ті гроші, на які не вдалося залучити переселенців. Звідки і нестача мануфактурних предметів споживання.

Імператор. Найбільш дефіцитний і дорогий ресурс імперії – це люди. Ми не Китай чи Індія. А цей ресурс краде у магазинчиках, займається гоп-стопом та іншими лиходійствами. Часто жебракує. І категорично не хоче вчитись на щось корисне.

Постійний представник козацького війська. То віддайте їх нам. Хоч відносно пристойних. Менше охоронців треба буде.

Міністр оборони. Туди і так наша шантрапа біжить. Велелюдна Січ – пряма загроза столиці.

Постійний представник. А ми вам теж передамо населення. Десь чотириста сімей. Хлібороби. Не хочуть бути воїнами-козаками, не хочуть бути підсусідками, підпомічниками, бо треба платити десятину. А у вас податків немає. Гарбузенко

наказав обміняти на охочих у козаки з ваших в'язниць. Тільки і по нашому вибору.

Керівник департаменту податків і зборів. Не оподатковуються лише жителі сіл, де менше вісімдесяти дорослих жителів і не більше сорока осель та не ближче сорока кілометрів до інших постійних поселень.

Міністр сільського, лісного та водного господарств. Козаки із Славути — це ж десять повноцінних хуторів. І землероби перевірені. У південні воєводства їх.

Керівник департаменту охорони корони. Правильно. Нічого їм робити на підзолі, кам'янистих землях столичної округи. Подалі, на чорнозем їх. Там кожна пшенична соломину як очеретина росте, а зернини у колосі – як у виноградному гроні.

Імператор. Я тебе, Юхиме Матвійовичу, керувати культурою та мистецтвом переведу, невизнаний наш ти поет.

Керівник департаменту охорони корони. Красне письменство – найперший ворог будь-якої влади, здатний наробити біди у головах людей. Республіці припишуть хаос, ніби там у наявності – бедлам, безвладдя, монархії – тиранію, поправлення прав і свобод людини. То я невпинно насторожі, читаю все і мабуть перехопив щось із белетристичних прийомів. Поки нема приводу мати цензора, то приходиться самому. Вибачте, государ.

Постійний представник. Тільки щодо керівників. Ці поселенці волелюбні, хоч і будуть офіційно розказачені.

Імператор. Ми їх відправимо у південно-східне воєводство, там розпоряджається Петро Гордієнко. Так що проблем з визнанням розказаченими керівництва мабуть не буде. Поставимо хутори у долинах, відносно близько до рудників. Поки хоч і платимо на залізній руді шахтарям пристойні гроші, а соціального ефекту ніякого. Нема на що їм навіть звести садиби, бо продовольство дуже дороге, везуть здалека.

Міністр оборони. А Павлик як раніше — курінний?

Січовик. Ні, Генеральний суддя.

Глава уряду. Пацана – суддею? Січ там з глузду не з'їхала?

Січовик. Не більше, чим імперія. Хто назначив Петька Гордієнка у 15 років директором потужної копальні? А зараз, як я почув, він вже й воєвода?

Керівниця січового департаменту МЗС. Сір. Щось все таки недобре в цьому обміні. У козаків є смертна кара, за злочин на війні – розстріл, за мирного часу — повішення. За підготовлене вбивство – закопують з труною вбитого.

Керівник департаменту виконання покарань. Ми ж обмінюємо населення, а не відправляємо на суд до Павла Костянтиновича. Військо не визнає прибулих винними у чому б не було за межами його вольностей. Їх там навіть записують у реєстр під довільними іменами. Та й їдуть за власним бажанням.

(ЦНАУУ Гесиони. Ф.11. – Оп.24. – Спр.63. – Арк.72-73.)

Непохитно притримуючись принципу "рівномірності поселень" сільця "розказачених" хліборобів поставили від сорока та мало не за сто кілометрів від копалень. Але це було раз у десять-дванадцять ближче старих постачальників і коли ціни на продовольство у рудному містечку провалились і стали як у інших містах, деякі

умовно звільнені та вільно найняті виписали своїх жінок з дітьми. Були й весілля з приїхавшими нареченими. Жінки зайнялися присадибним господарством, особливо коли сім'ї перебирались у власні землянки з кімнаток у бараках. Це освіжило і урізноманітнило раціон робочих. До садиб майстрів та офіцерів охорони поступово почали добавляться і доми простих рудокопів.

Рецидиви злочинності стали лише вдвічі більші, чим у середньому по імперії.

Наявність власного металу, при всій примітивності технології його плавлення різко відбилась на всіх сферах діяльності імперії, а знаходження галеніту на нагір'ї Смілодони дозволило мати власний свинець і як домішок – срібно-мідний сплав, з якого Монетний двір почав лити розмінну монету до французького лівра, який все ще був офіційною валютою імперії. Не виходила з обороту і мідна монета, як ми знаємо – з Австралії.

Йшла рання весна, але перевал Бермехо, який пролягав через Анди, не був відкритий. Хоча луки довкола Мендоси вже всерйоз зеленіли, просохли не тільки биті дороги, а й путівники, але низько насунуті сніжні шапки на горах ясно говорили, що гірська дорога ще не розмерзлася. Однак це не заважало купцям, що зимували у Мендосі, старанно готуватись до останнього кидка до Сантьяго-де-Чилі, заандійської столиці Генерал-капітанства або аж до тихоокеанського порту Вальпараїсо.

Ланцюг гір на заході ось-ось повинен був прорізатись вервечками обозів, навантажених лам і вершників. Але зараз тільки два кондори у височині проглядались у тому напрямі. В цей час з протилежного горам боку на дорозі показалася валка возів. І як вони повзли по зовсім недавній непролазній грязюці? Битим оком городян обоз був сприйнятий як переселенський.

Два десятка вершників у однаковому строї – надана охорона, вози йдуть чітко по два — критий фургон – явно житло сім'ї і за ним — віз з її пожитками. Посередині валки – десятка два корівок та бичків славної сірої степової породи, знаної як майбутні круторогі, потужні і флегматичні волики. В цей час вони відомі як черкаська порода. Ідуть весело, хвищаючи та буцаючи сусідів. В кінці – декілька возів, де мабуть майно керівників або охорони – наїзників.

Попереду плелось троє вершників, поважність їх рухів вказувала на те, що це керівники валки.

— Ось і Мендоса, — констатував один вершник. – Граф вам наказав супроводжувати караван до цього міста.

Його циганкувате, та ще й засмагле обличчя, помережане шабельними чи іншими ударами, прикрашене довгими, сивими вусами, мало вигляд суворий і оригінальний. Круглі, старі яструбині очі дивилися швидко і хитро; іноді погляд їх промайне як блискавка і негайно сховається в глибині душі. (Опис даний автором на основі документів).

Молодий командир кіннотників, сіроокий і білявий, з виразом простодушної молоді сили на обличчі, радісно посміхнувся і сказав:

– Діло без кінця, як кобила без хвоста. Ми зачекаємо у Медосі, повинні йти валки

купців з Гесиони до Буенос-Айреса, або і у Фарану.

- Наше діло буде завершено, коли осядемо десь на Гесионі - відказав циганкуватий.
- А це не близько, навіть через шматок Тихого океану треба плисти. - Вантажі через перевал понесуть лами. Наймемо. Спробуємо перегнати й вози. Якщо якийсь втратимо - грець з ним.

- Як хочете, пане Матвію, - обізвався молодий командир до другого підстаркуватого комонника, - а якщо на звороті знов покажуться ці мапуче, то я їм не дозволю цілу неділю йти за караваном назирці. Трохи поганяю по пампі.

- А потім вернетесь до розграбованої валки, - розважливо сказав Варлан, бувший ватажок повстання в Україні, а нині переселенський отаман, до якого було перше звернення.

Майже два роки раніш від даної розмови отаман гайдамаків, бувший полковник надвірної міліції князя Любомирського в Шаргороді, Верлан, розгромлений об'єднаними діями царських військ та шляхти, відійшов з велетенським обозом награбованого у Молдавію. Розпродавши третину майна купцям - скупникам краденого, під напором урядових військ князівства мало не втратив те, що лишилось. А лишалось ще дуже багато. Аж тут появився з України Матвій Грива і, кинувши десь десяту частину переслідувачам, інше ними разом вдалось перевезти в надійне місце. Тут, біля Липкан і знайшов їх Кіндрат, найкращій агент Гесиони у Європі.

Незважаючи на батькове прізвище, деталі обличчя та риси характеру, Верлан по життю та по материнському вихованню був українцем, то й вирішив податися на край світу за справжньою Україною.

З цією метою вони з Матвієм перебрали всіх побратимів, деяких підходящих під вимоги агента гайдамаків-майбутніх переселенців повінчали практично у наказовому порядку, бо агент той сказав, що війн на Гесионі нема, а жінки ж мруть від пологів, то гарно побратися там - недосяжна мрія. Після того, як обидва теж оженились на молодих вдовах закатованих гайдамаків, яких чимало втекло з обозом у Молдавію, розплатившись майном з тими побратимами, з якими стало не по дорозі, купили султанський дозвіл на мандрівку з поселенцями до республіки Рагуза, у Дубровник.

Там зафрахтували португальський корабель, що підвернувся, і допливли до Фарани. У Батурині - столиці графства (по інерції, офіційно — королівства) Грива і Верлан впевнились, що ця країна - не їх ідеал. Правда все було українською, від вуличного гомону до законів, але графство трохи залежало від Ріо-де-Жанейро, трохи від Буенос-Айресу. Життя людей, при всьому степовому роздоллі, було обережне і сите. Вирій для тих, у кого хата скраю. Гайдамаки внутрішньо збунтувались, відчуваючи ледь вловиму, але існуючу другорядність цієї держави і одностайно вирішили добиратись до Гесиони.

На той час половина сімей вже обзавелась дитинкою, інші ще роздумували, не вважаючи Фарану постійним місцем проживання. Тому, посадивши сім'ї з дитинкою на корабель, що йшов довкола мису Горн, гайдамаки пішли сушею, дозволеним коридором Буенос-Айрес — Вальпараїсо.

1739. Від Карантинного острова до Січеслава йшла поки єдина нитка геліографів.

При тихій погоді підіймались в небо повітряні кулі та за допомогою ліхтарів передавали повідомлення. Коли рейсовим бригом з Вальпараїсо прибуло, оминаючи Каменське , півсотні гайдамаків з жінками (ще не всіма), вже наступного ранку з їх приводу засідав Імперський Комітет по імміграції, розселенню та інтеграції переселенців. Емоції кипіли.

- До молодого Гарбузенка їх, нехай вчать молодь!
- Гайдамаки – ті ж бандити. Навчать козаків, що Перу запалає і з головним союзником – Іспанією – війна почнеться.
- Всередину континенту їх. Там швидко навоюються із звірами та негараздами і будуть мирно жити.
- Сюди їх, у столицю. Тут не таких здорових бачили.
- В столицю і так набіжать. Он з паланок всі дівки тут.
- Поки тепленькі, відправити на освоєння найдальших куточків.
- Якщо самі зорганізувались, мають внутрішню дисципліну, то достойні бути ядром якогось адміністративного утворення.
- Утворять і натворять.
- Будуть сидіти на місці та будуватись. У повідомленні сказано, що більшість їх жінок, що ще пливуть, – непраздні.
- Ну побудують, та й підуть за зипунами.
- Не підуть. В Україні козак на час набігу звичайно лишає жінку з дитинкою на матір, на тещу, на всіх, хто є у двох родах. А тут?

Нарешті вирішили дати під гайдамаки дві провінції у Південно-Східному воєводстві, хай засновують перші поселення. До цього рішення привело два випадкових фактори:

По-перше, з головним містом цього воєводства був налагоджений напрочуд гарний голубиний поштовий зв'язок. І воєвода вчасно підготує все для заснування провінційних центрів. По-друге, обидві провінції у лісостепу, не прибережні, не високогірні. То й не потребують спеціальних навичок. Нарешті, це останні незайняті провінції воєводства. Адміністративна вертикаль буде повністю. Можна переключитись на інші регіони.

Очманівши від ударної дози україністики, а особливо від системи мір та вагів Атлантиди, гайдамаки прибули після сорокаденного карантину до столиці воєводства, де їм оголосили повеління імператора.

Воєвода передав їм по карті-схеми відповідної волості і Верлан, використовуючи на карантині отримані картографічні знання, подивився на легенду, прикинув масштаб і, не повіривши, сказав:

- Це більше, чим я захопив у самому розпалі повстання!
- І у моєї стільки ж, – добавив Матвій.
- Ну і хазяйнуйте на здоров'я, — терпляче сказав воєвода. – Давайте поверхнево обговоримо, де ставити містечки. Для обох ми маємо по три варіанти. Але спочатку поїдете кудись в одну точку. Потім можете давати свої пропозиції. Тільки не збудуйте населений пункт на краю волосних земель.

Так виникли Журавка і Клинці.

1742. 11 жовтня принц Володимир, міністр шляхів сполучення та транспорту у уряді графині Шарлотти виїхав на огляд головної дороги Фарани на Тукарембо – Чар-бухта. Погода була середньої вдалості. Сила вітру – балів шість, бо хитались великі гилки, барометр і небо обіцяли змінну хмарність без дощу. Термометр повідомляв про 13 стандартних градусів тепла. Угу, на тобі! У графа відпало бажання кінної весняної вилазки. Рання весна обіцяла показати свій норів. Вилаяв за такий же весняний оптимізм двох геодезистів і одного інженера по дорожнім спорудам. Ординарець відвів верхових коней. Військовий топограф явився одягнений як у люту зиму, то він його поставив за приклад. Взяв дві карети і відмовився від кінного супроводження, вирішивши, що по такій окаянній погоді вісім стволів достатньо для якої-небудь дорожньої розмови. Треба було проревізувати дорогу довжиною у чотириста кілометрів. Наново провести всі числення і прикинути кількість необхідних і можливих спрямлень та виграш у довжині траси, насипів, поглиблень та кубатуру ґрунту, що потрібно перемістити.

Виїхали у шість годин ранку за місцевим часом, сонце тільки показалось на горизонті. Фіксували довжину відрізків шляху, які можна умовно назвати абсолютно прямими, кут повороту и все інше, про що сказано. Пеони відділялись від стад корів, здивовані безкінечними зупинками карет, підскакували поближче, але гарно озброєні військові при відсутності найменших ознак розкоші не надихали ні на які ідеї. Основною бідою траси було те, що геодезист назвав "тремор", тобто об'їзд кожної більш-менш значної калюжі чи трохи суттєвого пагорба. Однак генеральний напрямок дорога зберігала непогано.

Перший ручай – Кажанів – мав цілком пристойний для путівця піщаний переказ – вода була трохи нижче чеки колеса. Але траса означала "сухі колеса", то прикинули витрати на міст з двостороннім рухом. Отак і повзли. Мінялась тільки погода. На наступний день було хмарно, вітриган десь стихився, сильний помінявся на свіжий, далі пішов рясний весняний дощ з громовицею. На десятий день відчули приближення до найбільшого міста країни і порту – вози, екіпажі, кавалеристи. Якщо політичне життя кипіло у Батурині, то більш потужне, господарське акумулювалося у Порт-Січі.

Відлежавшись за три дні, Володя пішов у дворянське зібрання, домовився з предводителем, що внесе звичайні гроші, він, за дурним звичаєм свого сімейства, практично непитущий, але танцювати любить до знемоги.

– Які танці ви любите танцювати? – зацікавився розпорядник, який якраз нагодився.

– Гавот, менует, бурре, ригодон, паспье.

– О, джентльменський набір, – пожвавішав розпорядник. – Ваша високість, як ви відноситеся до танців з дочками купців першої та другої гільдії. Дворянок і у графстві, і у місті взагалі небагато.

Раптом у предводителя засвітились очі.

– Володимире Орестовичу, може під добру руку попросите батечка, щоб сипонув

дворянством. Люди будуть йому дуже вдячні та й мені буде ким керувати.

- Безнадійно. Весь як дід Сева. Каже, що керівників треба не так багато, а паразитам давати надію ні до чого. Чиновників шостого розряду у нас двоє: граф, і то батькові його мати в Атлантиді присвоїла капітана першого рангу, бо корсари сплатили податки кораблями, а дід не бажав чути ні про який флот Атлантиди, бо відрікся від трону, готував спорядження та шукав потоплене іспанське золото на Карибах, щоб фінансувати заселення Фарани.. Так що одна баба Ліда, голова Ради міністрів Фарани. Я звичайно, спадковий дворянин, але штабс-капітан по службі, тобто самостійно вислужив поки лише особисте дворянство.

Володимир, що показався на танці тим же вечором, сподобались дві речі: незатоптаність паркету Зібрання і помірна алкоголізація контингенту. Що не сподобалось - аргю, на якому спілкувались аристократи. Це був дикий узвар з іспанської, англійської, української, французької. А "папіроса", якою іменували звичайну курву, наскільки розбирався принц, прибула з такої далечини, що не почув би - не повірив. Портеньо, - назвали вони цей суржик. Йому пояснили, що ця диявольська музика ідентична тому, як говорять у розташованому напроти порту Буенос-Айрес.

Дівчата і вміли танцювати, і говорили куди більш літературно хлопців, але були налаштовані надто матримонально. Зрозумівши, що розбиває надії і серця, Володимир після трьох вечорів зачинився у палаці, який подарував мамі дід на весілля і тихо радувався що жіноча половина нечисленної обслуги була вся заміжня. Сидів і вчив древньогрецьку.

Принц у своїй династії не був оригінальний у мовному питанні, ригористичний до крайності, він одразу подався у магістрат і попросив його голову нанести візит алькальду сусідів. Барон Свіриденко Степан Степанович, якого від знав з дитинства, як селищного отамана та начальника порту "Дебаркадер" на східному узбережжі, радо прийняв Володимира, сказав, що питань і навіть непорозумінь між портами понад голову, то поїхати давно треба, але поточна робота заїдає, то якщо Володимир, як наслідний принц та міністр комунікацій, транспорту та зв'язку сформує делегацію, то він з задоволенням поїде заступником і дасть список питань у програму візиту.

Гроші на поїздку в бюджеті міста є, але рахуються неосвоєні у держбанку.

- Головною непоточною проблемою є потрапити з міста в місто без нічого, як кажуть, з короткостроковим візитом. Всього 200 кілометрів, а наче у порт-Атлантиду зібрався Бігай по причалам, шукай, який вітрильник саме везе щось сьогодні у Буенос-Айрес, виясний настрій капітана щодо пасажирів, неясно коли відчалить посудина тощо.

1743. Почато осені, березень. Імператор приміряв новий мундир полковника. Знаки розрізнення військових і у Фарані, і у Гесионі були ті, що були введені герцогинею у Атлантиді у 1721 році. Син, що пішов з воєнно-морськими силами на північне узбережжя, мав до того боекіткнення в океанах, а він, згадавши заворушення при заснуванні Фарани і осаду Батурина, повинен керувати сухопутними операціями. У дверях показали цікаві носи внучок. Цілком дорослі. Коли вирости? То він гасає по державі, то вони сидять у батька в воеводстві. Після війни - негайно заміж!

— Ну заходьте, разом будемо коментувати мундир! – сказав він дверям. Ті широко розчахнулись та з дзвінким ляпасом зачинились. Дві цілком дорослі дівчини з перебільшеною серйозністю вступили у дзеркало. Та, що була у латунній спідниці та яскраво-зеленій кофті, миттєво і безапеляційно заявила:

— Штани як штани (Галіфе, – вставив полковник). У кітелі треба негайно перешити гудзики крапельку вліво, бо так, діду, трошки не проглядає твоя стрункість.

Інша, у яскраво-рожевій шовковій сукні (пожежа з головою і непоганими ніжками), порекомендувала:

— Треба трохи вкоротити рукава, бо як будеш рубати китайців, прийдеться їх засукувати.

— Кого засукувати, китайців? — з підозрілою чемністю спитала латунно-зелена. Обидві зареготали дзвінким відкритим сміхом здорових людей.

І справді віддавши мундир трошки підігнати, бо дівчата були гострозорі, навчені бабусею, модистки, імператор повернувся до думок про війну. Сім днів назад йому повідомили, що на півночі палають сигнали початку війни. Почали приготування, хоча було незрозуміло: з ким, які сили?

Потім примчала естафета з Січі, де Гарбузенко повідомляв про атаку піратських китайських джонок по значній частині узбережжя Західного воєводства, про вихід чайок козаків у море. Потім прийшло повідомлення про падіння Каменська, про відхід частини гарнізону і населення.

Флот пішов довкола континенту із завданням вичистити океан від ворога, але не вв'язуватись у сухопутні операції. Взявши наявні військові підрозділи, посадивши піхоту на вози і наказавши готувати резерви, поки що із добровольців, полковник рушив на північ по обом берегам Орхідеї, а потім, коли вона повернула направо в гори, по водороздільним височинам. Вже зліва з гір збігає Славутич, а ні ворога, ні відходячих військ – анікого. Навіть гінця з донесенням імператору. У голові полковника:

"Ні ворожої ж то сили,

Ні побою, ні могили

В далині не вирина."

(А.С.П.)

Цар ненавидів верховну їзду, хоча, при виступі війська, як закоханий хлопчик, чортом, в кар'єрі прохопився на своєму, каракової масті в білих панчохах, жеребці мимо здивованої Єлизавети та жінок царського двору, заслуживши оплески тих. Так і їхав цар попереду колони, по канонам казок, одразу після особистого штандарту імператора, сніжно-золотистого та на тлі маруна. Це було трохи помпезно, але не надто необережно-хвалькувато, бо чисельні кінні дозори промацували місцевість далеко в сторони та вперед.

Перші ж хутори крайньої паланки Січі висвітлюють обстановку. Стало ясно, що:

— Це китайські пірати, нацьковані європейцями. Регулярних військ Китаю серед них немає;

- крім джонок, є декілька чи то португальських, чи то англійських кораблів.
- джонки з океану ще підходять;
- Січковий гарнізон в облозі, але ще захищається.

Малиновий стяг віяв над загостреним частоколом фортеці. Блакить неба і океану підсилювали синій його відтінок.

Оточення Січі зняли легко, там було відносно небагато осадників. При капітуляції частини китайців стало ясно, що глава держави відомий нападникам, як "цісар Вісвальд" слід на — Голландську Ост-Індійську компанію, куди інформація явно потрапила від експедиції Дірка ван Клоона. Поступово змалювалась ситуація, бо декілька китайців володіли португальською, а інші полонені їх підказали. Джонки широким фронтом вийшли на місця, де знов розплодилися смілодони та прижилися переміщені майхороди. То ці звірі й нанесли першу поразку агресорам. Почувши це, імператор твердо вирішив, що на петлицях солдатів і на державному гербі буде смілодон.

Потім, судячи з показань, джонки відійшли до дрібних острівців. Аж тут прийшла до основного скупчення джонка з повідомленням, що на схід – звичайне узбережжя явно без звірів і з поселеннями білих. Флот джонок подався туди.

Відбивши у ворога Каменськ, війська Всеволода вияснили, що головні сили ворога, випитавши, де столиця, пішли довкола мису Гулькин Ніс. Ворог був впевнений, що, крім чаек, у флоті цієї землі немає ніяких інших суден. У віршах Гесионських поетів, у героїчних драмах показано, як, вмираючи від тортур, герої війни проти китайських піратів дезінформують супротивника. Командуючий експедиційним корпусом же вважав, що виснажені люди просто казали це тому, що їх мучителі дуже хотіли, щоб було саме так. І менше катували того, хто казав, що крім чаек у Імперії нема інших кораблів. Загалом, це означало, що на сході буде жорсткий морський бій.

Як потім вияснилося, він і почався в день визволення сухопутним військом Каменська. Данило, сховавши кораблі з далекобійними гарматами, за дрібнішими суднами, втопив дві шхуни явно європейського походження, а потім методичне розстрілював джонки. Гармати палили на чотири кілометри, то хмаринки шрапнелі спочатку кожна знаходила свою ціль, бо пірати мали дурість атакувати у тісному строї. Рятуючи втопаючих, пірати возили їх на недалекий берег. Прикинувши, скільки на березі ворога, контр-адмірал відтягнув битву мористіше.

Звичайно морські битви швидкоплинні, але ця розтягнулась на три дні, за цей час флот відійшов від місця початку битви на сто миль, бо адмірал, боячись втратити переваги далекобійності та наваритися на нічний масовий абордаж, не соромився задкувати. Після нічної атаки джонок, піратами було захоплено дві шхуни, екіпажі вирізано. На світанку обидві були потоплені українцями. На наступну ніч було захоплено ще дві шхуни, два брига відбили абордажі. Стала зрозуміла головна помилка – сигнальні ракети вночі потрібні ще як освітлювальні, для підсвітки поля бою. А їх невеликий запас попалили за першу ніч. Ще б три дні, і, відійшовши, ще на сто миль, флот таки перебив би ворога. Хоча снаряди почали й вичерпуватись.

Коли з відкритого моря прийшов кошовий з січовим флотом та кипою полонених, то полковник наказав іти на схід, де мабуть вирішується доля імперії. Побачивши ворога ще й з тилу, джонки повернули до берега і почали висаджувати екіпажі на берег. Повна перемога на морі не означала кінець війни. Коли січовики там же висадились на берег, вони були відкинуті назад, у чайки.

Частина кораблів Гесиони патрулювала берег, пошкоджені пішли на ремонт, у Каменськ, під прикриття експедиційного корпусу, чайки, під захистом гарматного вогню, взяли на буксир спустіли джонки і потягнули їх на Січ. Оцінивши ситуацію, Всеволод вирішив, що у ворога або й не було, або не стало об'єднаного командування. Тому пірати на березі будуть розсипатись у різні сторони, тобто ніяких генеральних битв, бойові зіткнення будуть між невеликими партіями. Розбивши на партії всіх бажаних, та посадивши їх на чайки, відправив на Гулькин, той великий, досить гористий півострів, куди висадились китайці. Сам на частині кораблів підвіз солдат та перекрив досить вузький перешийок, що з'єднував півострів з материком. Нарешті прийшли повідомлення, що ніде більше по Гесионі ворог наче не показувався.

Китайці працювали на відбудові Січі і порушеного Каменська. Все робилось наново і набагато краще. Віце-губернаторка Уляна таки добила, що собор Різдва Пресвятої Богородиці мав 80 метрів висоти проти 76 метрів Собору Рівноапостольної княгині Ольги у Західному воеводстві, при однаковій висот дзвіниць. Ті скупчення прекрасних особняків, що мають назву "китайських кварталів", так названі не тому, що належали колись китайцям, бо вони побудовані у цілком європейському стилі, а тому, що їх будували китайські полонені.

Ще продовжувалось очищення Гулькіна від окремих груп китайських піратів коли Імператор викликав на прийом т.в.о. губернатора Західного воеводства Олену Федорівну, командуючого ВМС Великого князя Данила та міністра закордонних справ і міжнародної торгівлі.

- І як справи із врожаєм зернових? - спитав він велику княгиню Гелену.

- Ваша величність, — казала та, нервово покусуючи нижню губу. — Це мабуть риторичне запитання, бо у позавчорашньому номері "Голосу Гесиони" надрукована величезна передовиця "Перевиробництво зернових у Західному воеводстві - куди дівати новий врожай?" — Може знімете ембарго на вивіз пшениці у Європу?

- Данило - звернувся Всеволод до сина - твій флот витримає бій з англійськими ВМС?

- Ні, - відповів той. - Флот у неналежному стані і потребує поточного чи капітального ремонту третини кораблів.

- Зате торговий флот уже здурів, крутячись без серйозного фрахту у каботажі довкола Гесиони - пробурчала Гелена.

- Як оцінюють ситуацію наші закордонники?

Міністерка, з участю глянувши на Олену, твердо відповіла:

- Якщо і покажемо цього року із зерном у Європі, то наступного знімати врожай припливуть ескадри не менш двох тамтешніх країн.

- І яке ваше рішення, государ - пришвидшуючи справу, спитав Данило.

- Держава викупить весь врожай, — але на принципі бартеру на продукцію державних підприємств. Ті винні державі суттєву кількість податків от нехай віддають своєю продукцією. А зерно повеземо у Індію перенаселену країну вічного голоду та обмінємо на дівчаток.

- Військо запорізьке радесеньке буде, — посміхнулась Гелена. Молоді, не заміжні козаки, напругу у Січеслав повтікали. Та й для тропіків і субтропіків запас невісток буде. Тільки чверть зерна нехай воєводство саме у Індії продає, добре?

Імператор ствердно хитнув головою.

- Не дражнимо британського лева перед мордою, зате наступаємо на хвіст, — незадоволено прохопилась міністерка.

- Ти надто взяла у голову мої прогнози - зреагував Всеволод. З європейських держав зараз на субконтиненті домінує наш союзник - Франція.

- То здивуються та образяться. А чому правді не в Китай? - спитав Данило. - З очей подалі.

Імператор сидів непорушно.

- Розглядали, - пояснила Єлизавета. - Надто в'їдлива там монополія зовнішньої торгівлі. І раса не та. Всі дівчатка - калічки. Їм ноги бинтують, щоб зовсім мініатюрні були. Ще й якісь рахунки.

- По змозі нашій будемо відправляти невеликі флотилії в Індію, які там будуть розходитися по два кораблі і у різні точки узбережжя. А негайно відправимо один корабель по східному, інший - по західному узбережжю Індостану. Розібратись з можливостями покупки дівчат, кон'юнктури на зерно та стан з голодом у регіонах.

У цьому 1743 році вийшли заміж обидві онучки царя, діти Гелі. Ганна — за П.І. Деркача, князя Австралійського, Настя — за П. К. Гордієнка, губернатора Східного воєводства.

З старшим сином покійного Костя все було традиційно і добротно. Вінчались у Січеславі, весілля було у Помаранчах, весільна подорож - у Мехіко, дивитись на ацтекські старовини та до двоюрідної сестрички Христини Орестовни.

Із старшою внучкою все було не так просто. По-перше, в столицю приїхав з Австралії Павло Деркач. Там, по даним спецслужб, він мав трьох жінок — аборигенок та три десятки нащадків. Жодного разу не вінчався. Тамошній священник давно відлучив його від церкви. Мав на момент приїзду 45 років. Раптом заговорили, що прийде до Данила свататись до 23-річної Ганни. Ошелешений імператор визвав батька дівчини, саму внучку, екзарха та Юхима Матвійовича.

- Ану кайтесь, Ганно Данилівна, на біса вам треба цей велелюбний перестарок? Тільки викиньте з аргументації будь яку згадку про кохання?

- А якщо це так?

- Не вірю і давай інше обґрунтування. Ти ж його не бачила зроду. Що у тебе, Даниле?

- Бачила. Років десять тому він був півроку у Західному воєводстві. Така любов була

з Ганною, тоді підлітком, що Геля не пожаліла новенький модерний кеч і відправила ним дядька Павлика в Австралію.

- Виходить це кеч "Магдалена Августа Ангальт-Цербстська". Значить Магдалена потонула не в каботажі?

- Ні, при поверненні з Австралії, у відкритому морі.

- Так, я пам'ятаю, що здивувався, як довго їх носило по океану, якщо катастрофа сталась недалеко берега. Чому він саме зараз примчав свататись, я сам можу поділитись здогадками. Вже п'ять років, як падає продуктивність золотих копалень. Нових нема. Рай поступово стає просто фруктовим садом і пора опертись на імперію. Ганно, твоє рішення не змінилось?

- Ваша величність, ви вимагали від мене точних відповідей. То, взаємно, яке ваше враження від моєї мами, тільки не прикидайтесь, не повіримо.

- М..м. Тю... Добре. Каскавела, смертельно отруйна змія, тільки і змія любить своїх діток. Вибач Данило, я знаю, що у сім'ї, по відношенню до чоловіка і дочок, вона - ласкавим вужиком.

- Ваше високопреосвященство, слухаємо.

- Хто їй випадково став у воєводстві поперек дороги, без пам'яті тікають через протоку, у Південно-Західне воєводство, а там жаліються на сповіді отцю Силуану.

- Слухаємо, полковнику.

- У воєводстві задокументовані декілька дивних нещасних випадків. Після фіаско детективів з поліції, справи передані охороні корони. Поки ніякого результату.

- Глухарі. Не кажи "злодій", поки за руку не спіймав. Слухаємо, Ганно.

- Ну мамцю рясно схарактеризували. Так от. Яке коріння, таке й насіння. Я думаю створити там, в Австралії, удільне князівство, тільки формально залежне від Гесиони. А Павло буде у мене взірцевим монархом, чоловіком і батьком спадкоємця престолу, якого ми народимо. Це, як дочка мами Гели, я вам обіцяю.

- Не треба ніякого васалітету. Якби ми не захлинулись самою Гесионою, було б добре. То проголосите повну незалежність. Все золото використовуйте на власні потреби, а десть за п'ять років, коли вичерпаються зовсім вже не щедрі золоті копальні, можете легітимізуватись у оточенні. Спочатку в Азії, отім - у Європі. Вже не набіжать авантюристи з усього світу. Бабусю не чіпай, Анко. Сам буду пояснювати. У глави уряду проблеми з серцем.

- Ваше високопреосвященство, слухаємо.

- Нехай Павло покається і прийме епітимію. І ти також, рабо божя Ганно. Я вірю, що ти будеш підкріпленням святій церкви у князівстві, тільки встанови межі своєму властолюбству. Мир та любов у вашу сім'ю, хай підійметься у тобі дитяча закоханість і поглине все твоє єство. Амінь.

- Даниле, слухаємо.

- Батьку, таке про мою жінку - позаочі?! Гандзя, що за дика провокація всього поганого?

- Зате настільки ефективна, що миттєво розібрались з усіма проблемами, тату.

- Даниле, ще що?

- Правда в тому, що я маю гарячу і безвідмовну коханку, але не вхожий у жодні її управлінські, у тому числі кадрові рішення. То я не збираюсь якось різко реагувати на сказане на неї. Поживемо – побачимо.

- Щось вийшло неоковирно. Данило, вибач, але боюсь я цієї невістки все життя. Знаєш же. Ось прорвалося. Може й глуздом поїхав. Юхиме Матвійовичу, протокол зустрічі готовий? То підпишемось усі про нерозголошення державної таємниці.

Вінчання та весілля було у Січеславі. Були друзі юності Павла: губернатор Північного воеводства Григорій Боривітер, начальник військового училища полковник Кібчик Пилип, Генеральний обозний Січі Галагаз Ігнат, Директор державного заводу артилерійських установок Зимняк Семен. Друзі пом'янули Орябка Максима, що загинув при нападі китайських піратів. Від весільної подорожі молодята відмовились.

Незалежність князівства проголосили у поселенні Малахит-сіті 12 липня 1743 року. Указ про визнання незалежності князівства від Гесиони прочитав Данило, про визнання княжого достоїнства Павла – теща, коронував подружжя княжими шапками екзарх Гедеон. Урочисто спустили прапор імперії та віддали його капітанові фрегата для передачі до музею. Над невеликою гірською країною замайорів жовто-блакитно-зелений триколор князівства.

1744. Кошовий отаман прийшов на прийом сам. Спецслужба донесла, що отаман у місті і вже був із жінкою на прем'єрі Шекспіра "Отелло, або венеційський мавр", у головній ролі метис, син козака-негра, що служив колись у сотні Данила. "Вона мене за муки полюбила, а я її за співчуття до них".

Всеволод боявся й підійти до мотивів існування власної сім'ї. Без малого півсотні років разом з Єлизаветою. Що їх тримає? Ярликів можна навішати сотні. Але який єдино правильний? Тому чітке пояснення таємниці чужої сім'ї здавалось йому необережним святотатством. То, пам'ятаючи трагедію ще по київській постанові, на прем'єру не пішов.

Гарбузенко роздався, щезла писанковість лиця, проглянула мужність.

- Таких у корінній Україні люблять брати кумом, — невідомо до чого подумав імператор. Він не мав уявлення, чого показався козак, що явно не любив топтати сходи Континентального палацу.

- Доброго здоров'я, сір.

- Тепла у сім'ї і порядку у війську, отамане. Починай з чогось незвичного, але до діла. Без політесів. Тут не Париж.

- Ваша величність, чи правда, що на Тунелі, за сорок кілометрів на північ від Січеслава почали будувати впоперек наскрізної долини Затока-Тропіки (інакше – Долина майхородів) три монастирі. По дорозі я й справді бачив якісь котловани.

- Так.

- Імператоре, за майже двадцять років склад козаків принципово змінився. З імперії поступали не люди, що втікали від соціального гніту, а здебільшого карні злочинці. Я приклав всі сили для того, щоб вони виконували роль сторожових псів,

охороняючи, наприклад, береги іспанських колоній від контрабандистів. Але ж накопичилась зовсім інша собача порода і вона починає тяжити. Ви це явно помітили і у підходящій формі починаєте прикривати столицю від січовиків.

- Продовжуйте.

- Тихий океан нам тісний, з півдня православний континент Гесиона, із сходу - тисячі і тисячі кілометрів дружніх іспанських територій. На північ і захід — острівні голодранці. Нема де розвернутись козакові. То хочу у Індійський океан, на торгові шляхи. Відвезу всіх бажаних. І Імперії полегше стане.

- Добре, зараз ад'ютант принесе секретні карти Австралії і ми подивимося, де треба розташувати додаткову Січ.

1744. Молодий губернатор Східного воєводства, почувши донесення, що з повітряної кулі у затоці помічена шхуна "Кристобаль Колон", сів на свого Вогника і помчав у порт. До моменту, коли скинули трап, його обличчя набуло сливе спокійного і привітного виразу.

"Зовсім молоденька його вінчана жінка, промчав по трапу, повисла на шиї Павла. Потім вернулась до краєчку трапа, схилилась у поклони, спрямилась, посміхнулась губами, ямочками на щічках і особливо ясно-карими очима та сказала:

- Завше здоров будь, славний воєвода і мій коханий чоловіче! Я тут.

Павло Костянтинович зробив декілька кроків до тої, взяв під лікті, глянув в очі і мовив:

- Нарешті приїхала, Анастасія Данилівна. Скучив. - Після цього вони пішли до фаєтону.

Ну коли у Імперії будуть масово випускати хоч яку-небудь іншу модель парадного транспорту" (Це із статті розбитного кореспондента "Голосу Гесиони").

Тепер із спогадів онучки Всеволода.

"На мені була недовга, до кісточки, гофрована у доволі глибоку складку, лазурово-синя спідниця та блідо-волошкова блуза з достатньо об'ємними рукавами-буф. Серце тьохкало, як у агуті, схопленої пумою. Принишкнув головою до гранітного плеча чоловіка, я оцінювала свої гріхи. Обійдеться словесною доганою, чи прийдеться літати від ляпаса у кут. Останнього ще не було, але ж живемо без року не тиждень.

Сіли їсти. Служки, які завжди все відчують, мовчали, як інамбу перед анакондою.

- Півроку без чоловіка, - прикинула я. - Здається, я не Матір Божа. Тому про непорочне зачаття можна твердо забути. Та й ангела-вісника не було. Таким чином точно не при надії. Можна і політати.

- Чого мовчиш, мій чоловіче? Серце сяде. Вилайся, чи що?

- Поїхала на річний звіт на початку лютого, влітку; це десь три місяці - максимум, вернулась через майже сім, осінню. За весь час - сто одна писулька. І в жодній не зволила пояснити, чого тебе носить по континенту. "Я відправляюсь у Каменське. Може вдасться." Все. Розумій як хочеш. І всі у такому ж дусі.

- Господи, милий, ти ж чекав. Треба було через кожну зустрічну шаланду передавати не тільки, що я тебе люблю, коханий, а нащо я їду. Просто я звихнулась на

теренах службового обов'язку. (Бережіть всі святі, як я втрималась від конструкції "У наступний раз..." То точно заробила би. На всі рази.)

- І що ти там епохальне вирішила? (Пресвята Лідія лахтакська, здається проминаємо!)

- У Січеславі я домовилась про гроші і робочу силу для будівництва кафедрального собору і губернського правління тут.

- Де Єлизавета Олексіївна візьме те і те?

- Нація так дружно платить військовий податок, що у минулому році у бюджеті профіцит. А будівельники - китайські полонені.

- Але проект, доки розробиш та узгодиш - пару років пройде. До того часу все зміниться.

- Та ні. Хіба я не знаю, що коваль клепле, доки тепле. Взяла проекти, що зараз зводяться у Каменському і затвердила, з правом змінювання десяти відсотків конструктивних елементів без зміни кошторису. Нам, при нашій бідності, і десять відсотків оригінальності вистачить. Потім капітально розбирались з мамою та з тіткою Уляною.

- А теща при чому?

- Такі проекти затверджують на Раді міністрів. От Уляна Всеволодівна почала вимагати, щоб висота Собору апостола Марка була нижче кафедрального собору у Каменському на чотири метри. Я згодилася. Раптом губернаторка Західного воєводства вимагає, щоби дзвіниця була на чотири метри, а собор на вісім метрів нижче проекту. Я так само думаю. Згодилась. Допоможи Боже зліпити собор у 72 метри. Але роблю незадоволену пику і кажу:

- Тільки без зменшення кошторису. - При голосуванні проходить.

Потім беру на борт "Колона" тітку Улянну, опісля пересідаємо на її бриг. У Каменському домовляюся з архітекторами та малярами..

- Якимись новими?

- Та ні, все з тими ж геніями-бабусями.

- Я думав, що вони всі вимерли. Читав у "Голосі", що Меланія упокоїлася після побудови Собору у Січеславі, Віриня - у Західному воєводстві, у Каменському хворіє Євдокія.

- Так. Але... - У мене увірвався терпець. Що за чоловіки такі балакучі пішли. - І взагалі, у мене з дороги крутиться голова, вся якась гаряча і вогка. Слабка, чи й до спочивальні дійду. Чоловік зрозумів мене правильно, підхопив на руки і поніс у спальню"

(Цей текст автор вичитав у "Спогадах" А.Д. Гордієнко, звично не знає, як до нього віднести та просто пропонує читачеві з ним ознайомитись).

Зранку імператор був на службі у Соборі апостола Андрія Первозваного. Молився за всіх убієнних, скалічених і постраждалих, за полеглих як українських вояк, так і ворогів їх. У погляді цинобрового апостола, писаного на дошці білого дуба, генералу вчувалося легеньке здивування. Службу вів Гедеон. Запаморочення від успіхів у

екзарха пройшло і Всеволод, і Єлизавета схилялись до того, що ієрарх на своєму місці. Це була перша церква, побудована у Співдружності Українських Держав за проектами чоловіків і розписана ними ж у пам'ять укрсько-китайської війни.

Будувалась церква все в тому ж патріотичному угарі, знайомому нам по даній історії укрів. На церкви виклали більшу частину надзвичайного військового податку. Всеволод вирішив ризикнути, і не форсувати післявоєнного доозброєння. Поки укри під тиском воєнних подій стали частіше звертатись до бога – побудувати церкви, бо у столиці, у соборі Покрову пресвятої Марії – в будь-який день – не протовпися. А у воеводствах церквушки скоріше схожі на каплички. Укри – не такі вже й богомольні, як вийшло у автора даного твору, могли й розкритикувати "надмірне" церковне будівництво за державний кошт. То під шумок.

Ввечері цар пішов на скрипковий концерт. Ліза, насторожена дивним настроєм самодержця, одягла улюблену кофтину паленої умбри та спідницю кольору "бістр" і пішла з ним, підлаштувалась, напустивши на лице розсіяний смуток. Встигла показати кулака адміністрації, які збирались привітати главу держави. Ті змішалися і пропустили без промов.

Царя вивело із глибокої індиферентної задуми ім'я Антоніо Лючіо Вівальді. Ведучий сказав, що ноти були куплені в Амстердамі і партитури були розписані ще до війни. Але чоловіки були мобілізовані на фронт, у військові оркестри, і тільки зараз стало можливе виконання опусу. Для колективу це як знак повного виходу з військової кампанії.

Цивільний контекст відчувався скрипачами й віолончелістами, на часі ще одурілими від бравурних маршів недавньої війни і на інших інструментах, як щось екзотичне, тендітне і неповторне. "Чотири пори року" Вівальді, які Всеволод сприймав, як питомо-місцеве, вічне і непорушне у своїй глибині, при всій своїй зовнішній мінливості, засноване на самому нахилу земної осі і нарешті, з чотири ланковою очевидно і залізною повторністю сезонів, у такій інтерпретації виглядали як італійська пінія, висмикнута з землі, здійснена у повітря та там обожнюється у душі поганських вірувань. Щось на зразок графіки "Аватару" з базового світу.

Але безваріантна чіткість звичайної італійської погоди вернула оркестр у норму і вже літньою порою опусу

Палаючим сонцем зморює сезон.

Людину й стадо, а сосну вогнями;

Розвіявся, змарнів зозулі тон,

Їй скоро щиглик підігра піснями.

(Переклав Є.Яворський)

Ковила. Курай. Сухий степ дитинства царя. Тоді – юного піонера. І де Вівальді у Ломбардії знайшов подібну місцевість?

Посковзнула свідомість. Вже останній сезон. Зима. Скрипки далі співали про враження явно штатської людини.

Промерзло тремтіти пори снігової

При лютому віянні вітру страшного,

Нестися, щокроку збиваючи ноги,
І бити зубами від стужі значної.
(Переклав Є.Яворський)

По війні Данило не звернув уваги на те, що отримав чергове військове звання контр-адмірала, зате імператор тішився чином бригадного генерала. Він не любив і побоювався звання полковника, отриманого у Фарані, все приміряв до себе долю полковника Миколи Олександровича Романова. То рішення Сенату сприйняв з видимим задоволенням.

Імператор розглядав себе, улюбленого,, у власноруч зробленому ще у Атлантиді трюмо. Крій однострою був якісний, мундир сидів як влитий.

Шелеснуло шовком роздуте плаття і позаду на дзиглик присіла Єлизавета Олексіївна. Звертаючись до дзеркала, Всеволод спитав:

- Проблеми?

- Так, - відповіла Єлизавета все тому ж верцадлу.

Здивований самодержець повернувся, знайшов якийсь цілком демократичний табурет, сів і вп'явся поглядом в лице немолодої цариці.

- Сева! Може ну його, відречемось від трону. Старі. У нас же троє дорослих і жонатих синів. А ми все тягнемо вантаж влади наче альпаки поклажу через Анди.

- Ні! Тікати з трону після блискучої перемоги. Піддані бозна що наплетуть.

- Ну тоді я у відставку з глави уряду? Сердечко вже не те.

- А кого на твоє місце?

- Гелену Софію.

- Ти ж її терпіти не могла.

- Я й зараз... Чапля німецька. Сажу з печі вигрібати. Взяли її куценькою. Аж раптом витягнулась мало не на два метри. І де ти її висватав. Але ж Західне воєводство - взірцеве.

- Тому ще раз ні. Хай поселяни у застої та тиші обживаються, женять дітей. Підемо, коли почнеться якийсь неспокій.

- Матка боска честоховська. Який?

- Та хоч буря у склянці води. Що це ти божишся якомсь незвичайно?

- Нашу дочку Лізу перехрестили у католичку, то вона цю ікону у кожному листі згадує, - відсторонено пояснила цариця. Зуміла упросити Папу Римського, то передали цю реліквію з Речі Посполитої на Міссісіпі. Правда королівській скарбниці Елжбієти це обійшлося у скажені шеляги. Прийшлося емітувати асигнації.

- Православні також цю ікону вважають чудотворною . Питала у Онуфрія.

- Ну і як дід на покої?

- Тримається, але за межі монастиря практично не виходить.

Піднялась із дзиглика і пішла.

Імператор дивився їй у спину, як полководець на бойову частину, що буде перебита, витрачена в найближчому бою до останнього солдата. Пошукав очима ікону, підійшов і у новому мундирі почав молитися.

Всеволод подивився план-прогноз діяльності Вільної імперської академії наук Гесиони. Абсолютно не сподобався.

Подія розгорталась у кабінеті Президента АН Гесиони Думенка.

- Павло Пилиповичу, що це за утилітарність? Половину академіків збираєтесь задіяти на вирішенні проблеми "Таємниця суперізолюваності континенту". Це "звідки пішла є Гесионська земля". Яка б теорія вами не була виведена, її не доведеш до практики. Нехай докажете, що серафими з вогняними мечами стояли по периметру суші і охороняли її, як зарезервовану під терени богом обраних українців і караул було знято за дві години до того, як з "Святого Хоми" боцман не розрізнув на горизонті перший острів. Що з того як для держави, так і для нашої бідної людності?

Всеволода звичайно цікавили тотальні питання. Він пам'ятав із першого життя, що Австралія і Гесиона (тобто Антартида) роз'єднались вже в нинішню епоху кайнозою. Це частково підтверджувала флора континентів. Але практично південно-американська фауна показувала над тісний контакт і недавній по геологічній хронології з тим континентом. Що за вертикаль зробила материк Гесиона, дрейфуюча у цьому світі? Але не нам, бідолахам, втрачати кошти на подібні абстракції.

Кричуща непрактичність була схожа на те, що спустили ікластих хортів, аби ті ганяли вухастиків та билися з сіроманцями, а ті почали мирненько обнюхувати прохожих та перехожих.

- Ну та й куди підправити той план?

- Верніться до ідеї дирижаблів.

- Та некеровані вони при найменшому вітри. Їх максимум - сторожування та передача геліоповідомлень.

- Імперія має намір розкидати рівномірно зовсім невеличкі поселення, по суті - хутори, по всій країні. А для цього потрібні хоча б приблизні карти території. То хай летить, куди троянда вітрова занесе, а з неї де точну тріангуляцію робити, де схему по пам'яті. При певній кількості перельотів будемо мати достатньо чітке уявлення про конфігурацію землі, де живемо.

— Ваша величність. Дозвольте наадати, що я академік Розуменко, з відділення національного господарства. Сір, проблема, яку Ви підіймаєте, скоріше прикладної науки, бо все навіть випробуване і використовується.

Мене ж цікавить теоретичне обґрунтування названої розселенчеської політики. Централізоване управління такими намистинками, розкиданими по велетенській території, неможливе, вони будуть автономні майже повністю. Ніякої комбінованої праці ми не отримаємо. Ізолюване натуральне господарство. Може краще кластерами?

- Павло Пилиповичу. Від територій пріоритетного розвитку біля воєводських центрів, біля родовищ корисних опалень, біля зручних бухт ми нікуди не подінемося. Але я зроблю все, аби накинути на континент мереживо дрібних поселень.

- Маю три причини: демографічна, бо саме такі поселення дають найбільшу народжуваність. Думаю, і без пресловутої Цици. Один фельдшер на сім поселень достатній, аби смертність впала до рівня, не баченого у Європі; геостратегічну, бо

велетенські зовсім незалюднені простори можуть бути заповнені без нашого відома будь-яким народом, дядьки з вогняними мечами ж зняті; внутрішньополітичну, бо великі поселення можуть дати велике збурення. Невеликі общини зазвичай лояльні до далекої центральної влади, аби та не гнобила податками. Тому ніяких прямих податків не буде. Стриг чорт свиню – виску багато, шерсті мало.

Ще розробити науково обґрунтовані стандарти:

- Селянського парокінного вантажного воза та легкої однокінної бідарки – на ресорах і з підйомним тентом – для державних возових мануфактур;

- Шхуни з управлінням парусами з палуби. Досить морякам шастати по реям. За вірець взяти дві шхуни, що замовлені Данилом у голландському Зандамі і прийдуть десь за півроку.

1744. Кореспондент офіційного видання "Слово Гесиони" спитав:

- Імператоре, а чому ви синів оженили на титулованих неукраїнських аристократах, а дочок віддали за кордон за закордонних принців. Тепер же спокійно віддаєте онучок за українців, а онуків мабуть оженили на українках. Це випадковість?

- І так і ні.

То поясніть, коли ні!

По-перше, наша, ніким не визнана гилка бездержавного українського народу, була не чисельною і нічого не могла робити з позиції сили, то й треба було якісь інші підпорки державності. Наприклад, бути родичами відомих династій.

По-друге, належність до правлячої династії майже автоматично відкриває шлях до найвищих посад у державі. Ну як я невідомому юнакові, хоч найщіришому українцю, відкрию такий шлях. От коли він пройде чиновну дистанцію без протекцій, бо в нашій тодішній, коли я видавав дочок, державі і протектори ще не сформувались ...

Голос із юрби:

- Добре б було, щоб ніколи не сформувались!

- Так ось, пройде багато щаблів державної влади, успішно і чесно, то можна зафіксувати якісь преференції для його роду, бо спадковість на якусь долю все ж є, а якщо той сягає далі у своїй діяльності – то може бути і женихом принцеси.

- Як назвати цю династичну політику?

- Ну назвіть це політикою коренізації, — імператор зупинився, поморщився було, – слово для тутешнього загалу нейтральне, а такого ж точного не можу підібрати.

У кореспондента крутнулось на язичку: "А де воно не нейтральне?", але глянувши на імператора, з карих очей якого раптом линував потік розплавленої міді, судорожно проковтнув означене і подякував за інтерв'ю.

1744. Секунданти поточилися за вози. Дуелянти розгублено подивились один на одного. Цар висмикнув з землі одну шаблю, пішов за іншою, встромив їх посередині дистанції і закричав:

- Стріляйте в мене, або я викликаю обох вас по черзі на дуель. Стріляйте, ви ж готові до вбивства. Якщо пістолети не заряджені, я почекаю.

- Ваша величність, – поручик Грищенко нарешті вибрався з-за воза, – государ

вільний у житті і смерті кожного підданого. – Але виклик на дуель прямого начальника це заколот, каторжні роботи, а царевбивство – повішення і на каторгу всіх чоловіків у роду до третього покоління.

– Птиця-говорун, – сказав з спокійною лютістю Всеволод. – Стріляйте старого імператора. Віджив. Я вам зараз на коліні помилювання підпишу. Що я вам, Анрі четвертий, у якого шляхти було – незліченно. А вас трохи. – Він висмикнув знов шаблі і рубонув у повітрі правою по лівій. Сипонули іскри. – Ми ж вас за півсвіту тягнули. Нащо я на це життя вклав.

Раптом за деревами почувся наростаючий тупіт коней і команда "Шабельна атака". На галявину вилетіла півсотня охорони, командир якої, сотник Богдан Байрак, наче побачив у провіт між деревами, що зниклий імператор відбив чийось шаблю.

Всі, навіть кучери з віжками, з полегшенням підняли руки.

1744. На зовнішній гилці великої рівнини Підкова у передгір'ї поселились карпатські українці. Тільки на одній, північній стороні гірської країни. Бо льодяна південна прямовисно обривалась в океан. У травневому передзимку заревли трембіти у Жаб'є. Проревівши тричі, вони замовкли, потім ще тричі, і ще. "Ворог із заходу" — кричали трембіти. Фронтирці не чекали допомоги. Просто надіялись, що сусідні виселки почують та зготовляться відбиватись. До найближчих поселень по сорок кілометрів, не почують. Але у нетрях бродили мисливці і згідно Лісового кодексу Імперії, який сприймався у цьому кутку як звичай, поранену тварину можна було переслідувати і на землях, що явно належали до сусіднього населеного пункту. Були й схорони – невеличкі землянки, бунгало, де мисливець був декілька днів. То може почують.

Люди програвали тут боротьбу за виживання вовкам та ведмедям. Споконвіку ті харчувались літом на гірських полонинах та видолинках, потім зима поступово гнала їх на північ, де вони, вже у дібровах вичікували весни, щоб знову покочувати на південь. Цей біологічний маятник на свою голову підправили поселенці. Наявність у селах значної кількості свійських тварин, які знаходились строго у одному місці і яких не треба було днями переслідувати з невідомим результатом, а яких треба просто обережно вкрасти "на перекус", різко зменшило вовчі та ведмежі втрати живності. Це призвело до вибухоподібного зростання потужності прадавньої звіриної хвилі.

Вже через два місяці після появи зграй, маленьке сільце Південного воеводства було на грані голодної смерті. Видолинок. Практично падина між могутніми бескидами головного хребта гірської країни Косий Фронтир. З 18 чоловіків, що поставили свої обійстя на березі швидкоплинної кам'янистої річечки від навали ведмедів та зграй вовків взимку ще 1743 року постраждало десять. Посіви були зменшені. Через найближчі два таких же хуторків було передано воцарювання про допомогу, але та не прийшла. Квітневий бій з звіриною обійшовся селу у п'ять загиблих чоловіків і двох жінок, поранені були всі чоловіки. Навала покотилась на північ, і поки котилась, там вже забуяла весна і десь там навала розсипалась у відносно мирних ведмедиків, що їдять зелени рослини, комах, можуть напасти на домашніх тварин, але людей майже не

чіпають. Приблизно так же буде із вовчими зграями. Доївши своїх важкопораних та вбитих товаришів-звірів, на жаль, і убитих людей, відправилися далі. Неділю село їло бите м'ясо, ведмежатину. Але в кожному домі було десь по чотири дитини від восьми до трьох років і запас, який вдалося затягти в дім, стрімко ставав.

Четверо підлітків вийшли з дому вчительки. Стояло ясна, досить холодна, як на кінець вересня, погода. Василь, маючі прекрасну пам'ять, не заглядаючи у зошит, продекламував:

Сніги на пасма гір упали,
Лютує вітер, свист хурдель.
В провалля котяться обвали,
Упавши з прямовисних скель.
Швидкої річки груди й лона
Стягнув, як панцир, синій лід.
Хурделі снігова запона
Змела гірської стежки й слід.

Важа Пшавела АЛУДА КЕТЕЛАУРІ. (З ЖИТТЯ ХЕВСУРІВ)

Перекладач: Микола Бажан

Чомусь це запам'яталось Всеволоду, хоча в школі він такого не вчив. Ось і виставив у програму імперських училищ.

Жаб'є намагалось вернутися до нормального життя. Зібрали обгризені кісточки людей і після відспівування їх поклали на горищах будинків до настання тепла. Сил довбати задубілий ґрунт у села не було. Дітей, де загинули обидва дорослі, розібрали хрещені матері, хрещених батьків самих треба було виходжувати. Збирали непотрощені кістки звірів, розбивали їх та виварювали кістковий мозок. Поселенці топили дев'ять хат.

Радістю було, що поранена Вирва оценилась і десь доїдаючи об'їдки вовчих бенкетів, мала молоко. Декілька кіз та лошат, яких зберегли у домах, мали море сіна, бо його було заготовлено на куди більшу кількість травоїдних. Найбільший пес села, Ненаситець, майже цілком впорався із здоров'ям і кульгаючи, намагався тулитися поближче до Вирви. Та, зайнята цуценятами, сердито відгавкувалася.

Четверо школярів другий день нічого не робили, ось розім'ялись, прогулялись на заняття, бо були єдині "на ходу" серед усього чоловічого населення хуторка. Ні, слава Богу, чоловіки оживали. Але йти сім кілометрів до кедрівника та везти на санчатах назад налущені горіхи на кедрове борошно вони ще не могли. А вже треба було, бо знесилені тогорічними нападами селяни і посіяли і зібрали недостатній врожай.

Олексю, Маркусь, Назарко та Нестірко були друзями, бо не могло бути інакше. Дев'ять років тому, коли карпатці розселялись поміж горами та у підгір'ї, взяли новопоселенцями тільки хлопчаків, дівчаток оставили у сиротинці Січеславу. У селі між ними і малечею, яка звалась чомусь креолами, був суттєвий по дитинству віковий провал.

Горнятко з кисляком стояло на своєму місті. Підпарубок їв дерев'яною ложкою у

вранішньому присмерку самокись з незбираного молока з пишкою, намагаючись не шелестіти і не побудити сім'ю.

Вийшли хлопці спозаранку, маючі містки ґринджоли, аж четверо і озброєні до зубів. Шлях їх пролягав у передгір'я, ледь помітним, зав'язаним хугою, плаєм. Деінде можна було помітити блідо-голубі проліски. Одразу за недалекою околицею, Олексю, який йшов за старшого, широко перехрестився, копіюючи важко пораненого батька, звично помолився:

- Спаси і збережи нас свята Лідія Лахтакська, - і перший стрімко рвонув на полозках.

Саме в той час Лідія Лахтакська у проповідях казала, що звірі наслані на укрів за первородний гріх. Здивовані гесионці відповідали, що першопоселенні Атлантиди скоріше виглядають неповинними подвижниками. Але свята Лідія рішуче заперечувала:

- Бійтесь видимостей, люди. Гріх цей зроблений, як завжди, жінками. Коли Всеволод від імені укрів гарантував життя переможеним піратам, знавісніли жінки, переступаючи клятву народу, перебили важкопоранених флібустьєрів. У першопочатку будь що має епохальне значення. То Господь і прокляв у колисці новостворений народ. А Гесиона - місце спокутуючих страждань укрів. Жінки, на вас особлива відповідальність!

Коли аж у 1752 році почався заколот імператриці Гелени, настоятелька, ігумена монастиря у Синього озера Південного воєводства Лідія Лахтакська у проповіді назвала Олену Федорівну Ліліт, подругою сатани при живому чоловікові, яку треба негайно знищити, попри офіційну версію, що цар дуже хворий та замінений тимчасово. По перевороту вона негайно прибула в столицю країни і проповідувала в позаштатній церкві Всіх Святих, сіючи смуту і непокору.

Цариця Олена з поблажливим виглядом слухала пропозиції барона Фридриха фон Штейна замучити, четвертувати негідницю. Потім сказала, що покарати треба так, щоб здригнулась земля.

- Як це? - Здивувався воїн.

- Просто і з смаком. Не бити. Розіпнути голою на хресті невисоко, щоб найцікавіше було на рівні очей підпарубків. Хай тинейджери бігають потайки дивитись, у країні досить суворі моральні настанови.

Не допускати, щоб схибнуті особи смикали покарану, але особливо натовп не відганяти. Буде ця дурепа мерехтіти принадами при гарній погоді, з опорою на досить широкий підставці хреста, поки не покається в своїй ересі.

- Це кара для якоїсь пропащої хвойди. А вона наче дівчина.

- Саме тому. Нехай прищаві підлітки насолоджуються якісним і небаченим видовищем.

Колористикою сцена покарання нагадувала "дівчину на кулі" Пабло Пікассо, але монументальна і без одягу дівчина-монашка, припнута до хреста, маючи не по рангу чіткі і могутні тілеса, відсилала уяву до богинь — жінок титанів. Статут монастиря у

Синього озера дозволяв добру їжу.

День для початку покарання був обраний теплий і ясний. Люди поступово присувались до хреста. Раптом замуране і неприкаяне пацання років дванадцяти-тринадцяти, наче по спецзамовленню Гелі, розглядаючи, мало носом не вткнулось у пах прив'язаної до хреста дівчини. У воїна, барона Фрица фон Штейна закрутилось у голові. Він схопив із купи каміння, призначеного для стелення бруківки площі, важкий булижник і кинув у голову святої. В медичному акті про смерть було вказано, що Сиваченко Лідія Аристархівна, 33-х років, уродженка Атлантиди, непорочна, загинула від пролому черепа.

Вигнуті березові імперські лижі несли хлопців напрочуд м'яко. Всіма барвами веселки відблискував промерзлий до донця Жовтий Черемош. Мали підзорну трубу. То десь через півтора кілометри зупинялись і по черзі розглядали околицю. Така-сяка дичина була помітна. Але ні вовків, ні ведмедів. Останній раз перед хащами австроцедрусу з пригінка довго роздивлялись стрій могутніх дерев. Раптом Нестірко, наймолодший, що повсякчас пнувся чимось відзначитись, примітив:

– Он, зліва найбільший кедр хитається наче у віхолу.

Була звичайна для міжгірної котловини штильова погода.

– Де? – недовірливо гарикнув Олексю. Перехопив трубу і навів на темно-зелену зубцювату стіну.

– Зліва. Не в першому ряду. Найвищій. – коригував Нестірко зобіженим тоном.

Санки кинули на узліссі. У пістолів перевірили порох. Списи взяли на ліве плече. Під дивним деревом піднялися два вовки звичайної статури. Хлопчаки обережно озирнулися. Наче більш нікого. Полегшало, бо й бачили по двадцять-тридцять сіроманців на одну людину. Вовки, замість втечі, підібгавши хвости, метнулись в атаку. Грохнула зброя. Докололи списками. Шелеснув сніг з кедр. Вихопивши другі пістолі, хлопці почали вдивлятися у крону. Майже на вершині сидів молодий ведмідь.

– Не стріляти. – скомандував Олексю. Тут метрів п'ятдесят угору. Порозкидаємо свинець довкола дерева, а йому ціни немає. Сливе весь у селі вовки з м'ясом поковтали. Як відтане, тра плюнути на огиду і передивитись їх послід.

– А Марійка Іванівна казала, що у Європі ведмеді взимку сплять.

– Та то в іншій півкулі, – раптом озвався небагатослівний і спокійний Маркусь.

– Он у Східному воєводстві печерний ведмідь зовсім травоїдний. Нам що з того, – сердито констатував Олексю.

Швидко поділив обов'язки. Перший і другий обробляли туші, поки не закоцюбли. Третій дивився довкола, а четвертий слідкував за ведмедем. Вже й шкури зняті і випатрано, і м'ясо поділене на четвертушки, а ведмідь з вершечка ані руш. Притягнули найближчий тогорічний колот і почали їм бити по стовбуру. Без пуття. Тільки осипалось декілька шишок. Нарешті відійшли і заховались. Парне м'ясо, хоч і вовче, таки привабляло ведмедя. Застрелили того в упор, обідрав, розібрали на чверті. То забрюхані і перевантажені м'ясом та шкірами відправились додому.

Білесенькі сніжиночки,

Вродились ми з води;
Легенькі, як пушиночки,
Спустилися сюди.
Микола Вороний

На наступний день піднялась хурделиця. А потім шишкувати рушили вже майже здорові дорослі чоловіки. Хлопцям дісталось товкти у ступі вилущені кедринки аж до тремтіння рук. Товкач спочатку тримали у правій руці, потім у лівій, довгенько – обома, коли зовсім видихались – ступир перекочовував до восьмирічних хлопчаків, що невміло повторювали старших. Після помолу на млині битого на крупу і трохи підсушеного горіха вийшла пристойна добавка до житнього борошна.

Коли оконтурився регіон навали ведмедів та вовків, було вирішено відправити військовий експедиційний корпус для їх винищення.

Сухопутні війська явно не навоювалися у швидкоплинній антипіратській кампанії, то сприйняли дальній похід з завяттям. Прибув загін січовиків з трьох куренів на чолі з отаманом Головатим. Сформували дві роти добровольців, додатково оснастили санбат.

Єдиний у країні бригадний генерал вирішив сам провести кампанію з відстрілу зарвавшихся звірюг та мав середньої приємності розмову з імператрицею.

— Всеволоде! – зупинила його імператриця. – Що за екскурсія?! Скільки тобі років?

— Ну 72, — посміхнувся Всеволод, аж блиснувши вставними жовтими, чеканеними з міді, молярами, і не відчуючи нічого доброго від такого початку розмови.

— А ти як мала дитина, все сприймаєш за іграшки, всюди ти б помчав. Не навоювався, чи що?

— Єлизавето Олексіївна! Я ж абсолютний монарх і дійсно мабуть допитлива дитина. Маю невиданий подарунок – цілий континент і розглядаю його з невсипущою, згоден що з підлітковою, цікавістю. "Прекрасно-дикий був навкруг весь божий світ." (Лермонтов Михайло, переклад В. Сосюри) І у все хочеться особисто втрутитись.

Абсолютна влада, Лізо, дозволяє абсолютно повністю віддаватись своїм утіхам. Один король, ти мабуть не забула, наказав вмонтувати унітаз у трон, щоб не показуватись там, куди навіть царі пішки ходять. Чи тебе більше влаштовує та царська забаганка, яка називається "сивина у бороду, а біс у ребро"?

— Чого ти наївився? Боюсь я за тебе, Всеволодко! Реакція у тебе вже не та. А там за будь-яким древом може бути здоровенний ведмідь Бережись.

Жовтий Черемош починався там, де становий хребет Косого Фронтира перехоплюється досить широким видолинком за якихось 250 кілометрів до океану. Під поглядом першовідкривачів вода ключа під тиском летіла тонкою цівкою метрів на чотириста у довжину та метрів на триста у висоту. Струмок серед каміння вже через кілометр об'єднується з двома такими ж потічками, то через п'ятдесят кілометрів Жаб'є має пристойну для населеного пункту річечку. Синій же Черемош починався так далеко, що не зрозуміло, як він знайшов побратима.

А великі бої з навалою звірів скінчились миттєво, не почавшись. Господь мабуть відклав покарання, обіцяне великомученицею Лідією. Пандемією як вовчою, так і

ведмежою. Раптовою і безпощадною. За три місяці страшного мору у цьому кутку повиздыхали практично всі тварини обох видів.

1745. Раптом виділився воєвода Південного воєводства Свіриденко. Виокремив з населення континенту двох кушнірів та поставив їх на чолі двох артільей, заставивши навчити ремеслу бажаючих. Шикарні кожухи з хутра котиків і тюленів, хоч і дорогі, стали супермодними для трьох південних воєводств. Одночасно відправив дві каракки з хутрами у Європу, які при поверненні зайшли у Атлантиду і зманили половину рибалок герцогства, пообіцявши їм води, які не бачили тралу з моменту створення Господом.

Прибуття чисельних сімей рибалок одразу зробило центр Південного воєводства значним населеним пунктом півдня. Зробивши шаланди, професійні рибалки вийшли в море. Делікатесні антарктичний кликач, крижана риба, не кажучи вже про оселедець, анчоуси, сардину, заповнили базари країни. Солоні, в'ялені, копчені. Люди раптом згадали те, що трохи підзабули, довкола – океан, повний риби.

Вінцем діяльності Свіриденка була доставка хутра двох морських зайців, чутки про розповсюдження яких у південному циркумполляр'ї Всеволод рішуче заперечував, сказавши спересердя, що назве у їх честь головне місто Південного воєводства, якщо доведуть їх існування у південних морях континенту. Так з'явилося місто Лахтак і потраплянець отримав ще одне підтвердження, що світ довкола не зовсім той, у якому він провів перше життя.

1745. Незадоволений частими втечами полонених китайців у неозорі ліси континенту, цар наказав вивезти їх на Філіппіни і обміняти на тамтешніх дівчат за будь-якою пропорцією. Виміняли десь сімсот вісая, гарненьких і християнок. Дівчатам сказали, що видадуть їх за білих і вільних, що кожна буде єдиною жінкою свого чоловіка і буде вибір, без їхньої волі не засватають. То супротиву не було. Підібрався справжній генофонд, як сказав би по молодості кошовий Гарбузенко. Військо запорізьке відчувало гостру нестачу наречених, бо хлопцям з паланок все було цікаво — і козацька служба, і майбутня будова куреня десь у рідній паланці. Дівчатка ж вважали Великий луг найпропащім місцем країни, гірше будь-якого воєводства. І тому розбігались заміж, більшість у столицю, інші – хто куди. Щоб зберегти січовиків як боездатну одиницю, і був використаний добровільно-примусовий вибір рабинею собі чоловіка. Потім триста вісая відвезли у Південно-західну провінцію та у Південну провінцію, а десь сто чоловіконенависниць (на думку Всеволода), яким всі пред'явлені хлопці були недостойними, поселили у гуртожитку Експериментального цукрового заводу.

Неспокійними козачками, в свою чергу, зайнялась голова уряду. По об'явам у "Голосі Гесиони" зібрала три групи майбутніх вчителів та три – фельдшерів. Націлені на якісь інші, чим просто селянки-домогосподарки, життєві ролі та готові переміщуватись по країні, січовички із завзяття взялись за навчання.

Той, хто вважає, що хоч одна дівчина відмовила усім, бо чекає неземного єдиного на все життя кохання, помилився місцем і часом, — роздумував тим часом імператор. — Любов між чоловіком і жінкою, парадигма якої існує у першій половині 21 століття,

неможлива на просторах абсолютної мононаціональної унітарної середньовічної монархії. Тут ця квітка – злісний карантинний бур'ян. Щось на зразок амброзії полинолистий чи борщівника Сосновського у міжстатевих відносинах. Нема ніякої масової духовної концепції, здатної витримати вісім діточок, що дожили до шлюбного віку. Це розмноження взагалі можливо тільки під тиском богині Цици. (Господи, тут і далі іде така середньовічна риторика монарха, що автор з дозволу читача шарахається вбік.)

У середньовіччі ця біда – неземне кохання — можлива у клаптевих монархіях, що складається із конгломерату королівств, герцогств, князівств, архієпископств, вільних міст і де кожен клаптик відчайдушно бореться за свою ідентичність та цупко тримає своїх громадян у тенетах.

Це смертоносне явище може бути у карликової монархії, що існує дуже давно, де відносини налагоджені (не завжди позитивні) декілька століть тому. Тут Небесне кохання — це намагання вирватись із замшілого п'ятачка, де герцог знає всіх поіменно і у кожного до кожного є довжелезний рахунок. Вирватись, хоча б і на небо. Тоді ми кажемо "Не знав бо світ сумнішої планети понад судьбу Ромео і Джульєтти". Велетенська, добре видна із космосу, Гесионейська імперія – не місце для подібних настроїв.

Ця інфекція має якісь коріння у опереткових республіках, бо там справді одна подія між звичайними чоловіком і жінкою може перевернути весь баланс сил у мікродержаві. У велетенській же країні цей спалах просто не побачать здала.

Тому будемо вважати, що ті дівчата, які відмовили всім чоловікам, абсолютно позбавлені необхідності мати біля себе особу протилежної статі. Таку світоглядну систему створив собі для самовиправдання імператор.

Серед важливого була ще розмова з Данилом, коли імператор у вояжі роздачі дружин був у Західному воєводстві.

— Тату, чому ти так старанно розкидаєш по землях всіх іншомовних. Нема ж найменшої загрози для україномовності, а ти робиш так, що більшість дівчат не поговорять рідною мовою ні з ким до самої смерті.

— Данило, ця держава виживе у віках якщо буде відчувати себе єдиним лінгвістичним цілим.

От він і лютує, казав далі батько, щоб і через триста років ніхто не мав би можливості насміхатись над місцевим наріччям.

1745. Перенесемося тепер на інший континент. Взимку, десь на Трійцю надумав женитися у Фарані старший син старшого сина імператора Володимир Орестович. Дівчину надибав не за океанами, а у міністерстві освіти та науки графства (Королівством ця земля писалась тільки у документах, викладених французкою. І взагалі, королівську корону поклали лише на другого сина Ореста. Після відречення графа.) У коридорі відомства майбутній імператор був застрелений наповал єдиним поглядом її зелених очей. Жовтокосою вчителькою Дариною Матвіївною (як вона представилась на його белькотання). Будучи людиною стрімких дій, він на наступний

день відправився до матері, яка в подібних справах повинна була бути більш поінформованою, чим батько.

- Ніяка вона не вчителька, директорка гімназії, - безапеляційно заявила Шарлотта, - не вистачало, щоб прості вчителі по міністерствам тинялись.

- Така стара, - вирвалось у Володі.

- Та ні, вона на два роки тебе молодша. Я теж звернула увагу на недозволену молодість нової директорки, вирішила, що кум Матвій проштовхнув свою старшу дочку. Як глава уряду, визвала її. Вияснила все. Коли у нас не вистачало вчителів початкових класів, вона з тринадцяти років почала викладати, останні півтора роки була завучем, а пару місяців тому, коли милі янголята — гімназистки уклали бувшу директорку з стенокардією, так чомусь тепер наші лікарі називають сердешній напад, чоловік тої, найбагатша людина графства, помчав до твого батька і добився чесного слова, що її звільнять і більше нікуди назначать не будуть.

То Одарка просто піднялась на черговий щабель службового росту. І я повністю підтримую твій вибір, женишок.

Прогаяв півтора місяці - раптом це омана, що розсіється. Потім по українському звичаю сватання (як його зрозуміли у пампі), прийшов, коли вдома був тільки її батько. Поклав на килим кожух з хутра котиків та боброву шапку, нагая та вишитий хресною рушник. Потім став на одне коліно і схилив голову, згадуючи, коли він це робив останній раз. Виходило, що коли цілував знамено при присвоєнні військового звання на Офіцерських курсах сухопутних військ. Реакція батька Одарки була приголомшливою. Він весь спітнів, руки затремтіли.

- Це рок, доля, кисмет, - проказав він.

Пару раз вдарив принца нагаєм по спині, з якої була знята і повішена на кілок шинель. Але здавалось, що мав бажання відлупцювати когось іншого. Ту саму долю чи себе самого. Потім взяв рушника та витер шию та обличчя.

- Можеш засилати сватів, - згодився він і почав приміряти подарунки. - Тут море сліз. Дочка вважає, що ти про неї забув. Але зайди до архієпископа, вони щось мають сказати щодо цього шлюбу. Якщо відмовишся від весілля, то дарунки передам стороною.

Здивований і роздратований Володимир пішов у собор святої Софії. Архієпископ явно його чекав. Але не давши Орестовичу розкрити рота, спитав:

- Як систематично займаєшся давньогрецькою? Що читаєш?

Мабуть для дев'яти з десяти принців світу це було б вбивче питання. Але Орестович декілька місяців монтував артилерійські батареї над Чар-Бухтою. Воїни були середньої розумності і працьовитості, то душею відпочивав, тільки коли ніхто не попадався на очі. Тоді накинувся вчити давненько занехаяну грецьку по книжці, взятої із батьківської бібліотеки, щоб чисте було сумління.

- Читаю грецькою Діогена Лаєртського "Про життя, вчення і вислови знаменитих філософів".

Обличчя попа скривилося, наче у нього занів моляр.

- І у цій купі поганського бруду є хоч один рядок для християнської душі?

- Мабуть є. Алексид в "Олімпіадорі" (п'єса) каже, а Діоген цитує:

Σῶμα μὲν ἐμοῦ τὸ θνητὸν αἶον ἐγένετο,

τὸ δ' ἀθάνατον ἐξῆρε πρὸς τὸν αἆρα.

- Таῦт' οὐ σχολή Πλάτωνος;

- Переклади.

- Плоть смертна зробилась всохлим прахом,

В повітря вознеслась частина, що безсмертна.

- Товчеш урок Платона? ..

(переклад автора)

- Нормально. Тільки б ти краще самого Платона читав!

Щодо сватання його преосвященство відповів одразу по суті:

- Її бабуса відьма, тільки близькість до правлячого імператора Гесиони при нашому обожнюванні Династії спасає її від заслуженого аутодафе.

- А мати? Дочка?

- Вони добропорядні християнки.

- Ви б ще до пращурів добрались. Хай сидить собі на хуторі. Я чув неодноразово про це. Тільки не знав, що це прямо стосується моєї обраниці.

- Княже! Ти старший у третьому поколінню династії і є висока вірогідність, що попадеш на якийсь трон. А раптом твоя дитина буде відьмою і деь стане царицею?

- Ваше преосвященство! Кому ж женитись на нащадках язичеських богинь, як не першим особам. Крім того, я переконаний, що кожний народ заслуговує свого володаря. Як каже дід, які самі, такі й сані.

- Ох! Які ви в чортах добрі християни?! Це ще мій батько розпустив. Але це не все. Вона твоя двоюрідна сестра. Її мати - дочка імператора, як і твій батько - син. Байстрючка.

- Ну і що?

- Православна церква це не дозволяє

- А якщо я дуже-дуже прошу?

- То тоді до екзарха у Січеслав.

- До вашого батька, його високопреосвященства?

- Ви відстали від життя. До іншого ієрарха.

- Ваш прогноз?

- Дозволить. Молодий, демократичний. Попередній екзарх, суворий першопоселенець, не дозволив би.

- Так, а Онуфрій?

- На покої. Принц, ну воцерковленність ваша ... Брали б приклад з Дарини Матвіївни.

- То церква нас просто зобов'язана повінчати. Щоб вона займалась моїм релігійним вихованням. Як нового екзарха?

- Гедеон.

Екзарх сприйняв інформацію, як допуск до вищих таємниць династії. Це відповідало його новому сану і підіймало його у власних очах.

- Скільки ще всього таємного зберігають Палац мусонів, Стрілчатий та Континентальний палаци, - подумав він, ставлячи у куток дозволу "Секретно".

Імператор з'явився на прийом старшого онука у польовому мундирі, жаркуватому для весни та у відмінному настрої. Але зрозумівши, що Володя попав у той самий зеленоокий полон, що й сам колись, хіба у новому виданні, суверен засумував на хвилику. Наче полуда спала з очей. Розсипалась за непотрібністю загата і хлинув потік минулого. Зрадливе і небезпечне, але, здавалось, що чисте від усього земного, кохання Дарини розвернулось перед його душею.

Але ручна протипіхотна бойова наступальна граната НГ-7, з випробувань якої він приїхав, була так по-військовому гарна, що заступила йому повернутий світ. Знов щось, наче нова, філігранна і важка Велика корона імперії, здавило йому виски, мідним обручем інквізиції вичавлюючи і повернене, і залишок високих і звичайних людських почуттів. Він дивно смикнув плечем, і поздоровив племінника.

1744. Весною вирішила подати у відставку 69-річна Глава уряду. Старий государ сидів задумливий у альтанці біля Континентального палацу. Подивився на прохачку якимись безрадісними очима і спитав:

- Ось скажи, кого я, згідно ст.1 Зводу законів імперії Гесиона, "джерело всякої влади" в державі, назначу головою уряду на твоє місце?

- Оленку Федорівну, губернаторку Західного воеводства.

- Тобі подобається це призначення?

- Ні

- Мені теж ні. А все-таки, якщо ти дезертируєш, назначу. Чому?

- Владу не дають. Владу беруть.

- Так. При поточному розкладі заслуг і впливів в державних колах будь-яке інше призначення буде здаватись несправедливим і шкідливим для держави. Газети зайдуться виском. Народ може й збереже безмовність. А я мудрий і справедливий государ. Що це означає?

- Та ти про це мені, м'яко кажучи, декілька разів товкував. Ну будь ласка, тому, що ти раненько вранці видаєш указ, щоб зійшло сонце, а коли насувається чорна хмара, щоб йшов дощ. То й премудрий, і передбачливий.

- Лізо, якщо черпнути із світової досвіду правителів, то там мається така сентенція "Є людина, є й проблема, немає людини..."

- Не зможеш, і я теж. Ми ж за три царства жодної людини без вини не згубили. А може ну його, підкоримося неминучому. А то наче застусемо майбутнє.

- Є що чекати.

- Що? Що над країною прозвучить поклик предків і кожний стане кращім із можливого? Не прозвучав, бо тюрми набиті. Правда дрібною шантрапою. Навезли і веземо нікчем.

- Справжніх українців теж багато. Тобі б щоб усі були гранітними атлантидцями.

Зверни увагу, що на одне народження у країні один викидень.

- Знаю. П'ють якусь гидоту.

- Ні карний розшук, ні служба охорони корони нічого не знайшли.

- Ну і що це?

- Селекція. Люта. Просіювання через сито. Цілеспрямований відбір. З будь-якими спадковими хворобами, інвалідністю, схильності до наркотичної залежності, просто слабенькі і тому подібне не допускаються до життя.

- Нічого собі. І як це називається. Це не Господь, бо той просто створив би кожного з моменту зачаття таким як треба. А ми не наберемося духу відправити одну дівку у Хельхейм по кладці через Гйолль.

- Це називається геноцид. При такому підході, боюсь, світ не побачили б ні Ісус, ні Магомет, ні Сиддхартха Гаутама. Але для нас важливо, що це покоління – свідомі українці, це не ті, хто каже: ну приїхав з Наддніпрянщини, а хто я тут – яка різниця. Аби гарно та смачно жилося. Хоч полінезієць. Таких, байдужої нації, основи для будь-яких авантур, доволі багато.

- Значить перемогу кує із доброго матеріалу шкільний вчитель. Зараз найстаршим з заклинених на українстві – 19 років. Мало.

- Єлизавето Олексіївно, хочеш скажу, що тобі мріється.

- Ну кажи.

- Атлантида. Осінь. Знов копання картоплі. Ти розгинаєшся і бачиш, як до тебе біжить вже підрослий Орест, тримаючи в руці три синіх квітки. Поряд, вчепившись в іншу руку брата, мчить Устя. Їй треба терміново сказати мамі, що одну з квіток знайшла вона. А країна манісінька, лялькова, не шість мільйонів квадратних кілометрів і ти навіть знаєш, що їли у половині сімей селища.

- Правильно. Ти ще пам'ятаєш, що на Островах сині квіти були великою рідкістю. Тільки зносила ця струна-згадка. Деренчить. Зараз наче по припухлому, битому-перешмаганому вдарено. Перестань, бо слізки старої загнаної шкапи близько-близько.

Ну що ж, будемо чекати і надіятися, що розстановка сил і в країні, і в вищому ешелоні влади часом зміниться. Папірець в імперській канцелярії викинь.

1746. Користуючись погодою, цар з ботанічно-геологічною експедицією був у гірській країні Кичера десь на стику трьох воєводств. Імператриця, провівши звичайне засідання уряду, раптом наказала по геліографу негайно викликати всіх, хто належить до імператорської фамілії у Січеслав. Потім звеліла ментально витребувати її духівника і екзарха. Попросила всіх вийти, крім Уляни. Декілька хвилин була мовчанка, нарешті Уляна казала:

- Мамо, ти читала фельетон у "Голосі Гесиони" з приводу того що наші вчені вираховували, що кораблі імперії в чотири рази рідше попадають у кораблетрощі, ніж англійські. Це назвали неймовірним науково та невмілим і неоковирним підлабузництвом до дещо дорослим лідерам правлячої династії!

- Так. І далі зовсім по вірнопідданому: "Триматися вставними зубами за імперську корону, при наявності сімох розумних і діяльних прямих нащадків тільки чоловічого

роду, може й дуже корисно для майбутнього континенту. Але хотілося б почути якусь розгорнуту аргументацію цього. А не містичні ідеї про знаходження на троні рівноапостольних монархів, які самим знаходженням там дають додаткові дивіденди божої благодаті."

- Мамо! Затримана вся редакція "Голосу Гесиони", до останнього кур'єра. У столиці ідуть арешти. А на засіданні ти не зронила ні слова.

- Відомство по охороні корони, як силове, підпорядковується безпосередньо імператору. То я нічого не можу вдіяти. Повернеться - розбереться. Лізо, я зроблю все, щоб не занадто розмахували караючим мечем.

- Імператриця Єлизавета! Ми що, й справді ісустики?

Не чуючи найстаршу, імператриця взяла блокнот із столика зліва від трону, прогорнула і, тримаючи праву руку на лівій підгрудині, прочитала:

Сокира вабить вигостреним лезом.

Схопи! Змахни! Повалиться Івась.

(Бажан М.П. Ніч на Івана Купала)

- Мамо! Матінко! Невже нам одна дорога - на Голгофу. Та й не доведуть. Задавлять дорогою!

- Дівчинко моя! Тут інше. Невже ти не розумієш? Ми з батьком ідемо в легенду. А легенда якраз стає не міфом, а просто поясненням до географічної мапи. За словами батька, традиційне суспільство переходить у індустріал. І ніхто в доброму розумі на початку модернових часів не повірить, що камені можуть падати з неба, що кораблі Гесиони за перших царів майже не тонули. І що не було цій країні жодної людської епідемії. І що за практично півсотні років правління у трьох країнах ми не підписали жодного смертного вироку. І що за перших царів на берегах Орхідеї між сусідніми квітками було не просунути долоньку дворічній дитині.

- У верхів'ях Орхідеї, там де жили майхороди, може ще і є десь дикі квіти. Колись, коли вас не стане, перестанете з ломакою ганятись за культом особистості, то переберетесь і у написи на карті, і на бортах кораблів, мамо.

- То як люди розсудять. Тільки вичерпалось все "колись", лишилось тільки "цієї миті".

- Що Вам у голову прийшло? Охорона! Лікарів! Мамо, не вмирай!

- Господи, прийми многогрішну душу черниці твоєї збіглої Євлалії.

Царським указом головою уряду була призначена жінка Данила, Гелена Софія, губернаторка Західного воєводства.

Як потім встановили, в цей же день у Фарані на хуторі біля провінційного містечка Бузьки на Литаві померла стара карга Одарка. Товкла у ступі горох і на високих нотах виховувала з приводу чогось невістку. Тій краще було б довбти той горох, а не вслухатись в люте бурмотіння всохлої яги, бо боялась сивої кудлатої і гачконосої старої до тремтіння в колінах. І її суджений — русявий Іванко, якраз на покосі. Раптом бабця скрикнула, просичала "Тепер нема кого сторожити", зронила на підлогу товкач, впала лицем у ступу і уже мертвою завалилась назад, на молодицю, що кинулась її

підхоплювати.

Через деякий час люди з'єднали дві смерті і останні слова Одарки, але як не мудрували, не могли зрозуміти, нащо чекала вона на цьому світі сконання старої імператриці.

Коли її поклали в труну, м'язи лиця розгладилися і проступила давно забута оточуючими її дівоча краса. Тому нечисленні сусіди, що прийшли провідати, злякано відводили очі, і, вийшовши за поріг, ревно хрестились, плювали на два боки, казали "Відьма окаянна! Ще гробовий камінь відвалить та літати буде" і швиденько йшли з двору. Спецслужби Фарани задля того, щоб запобігти вбиванню при похованні осинового кілка в спину родичці П'ястів про всяк випадок затримали 169 чоловік (ці дані натрапив автор при перегляді тексту автореферату кандидатської дисертації по релігієзнавству Орябка О.В. "Поховання за межами християнських кладовищ як спосіб посмертної стигматизації осіб у середньовічних державах укрів").

З восьми дітей Одарки від трьох чоловіків, на похованні було троє. Один на той час загинув бездітним у моретрощі, четверо подались у Гесиону. Ще десятеро нащадків другого покоління. Несли труну молоді потомки, бо ніхто на хуторах і в Бузьках не згодився ні за яку плату.

Міністр освіти і науки Дарина Матвіївна, не змогла приїхати, бо ходила дитинкою і у неї був страшенний токсикоз.

Поховали звичайно за огорожею цвинтаря, але не у самотній могилі. Поряд лежали: чотири наче беззлобних чоловіка, але окаянних безбожників, дві дівчини-самовбивці, ворожки, провісниці, знахарки, загальним числом вісім, а також дві добродушних повитухи, чиїм старанням з'явилась на світ добра половина містечка і околишніх хуторів.

В усіх заокеанських землях українців по відході втілення поганської богині смерть при пологах та смерть новонароджених (до року) підскочила удвічі. Коли це було зафіксовано статистикою, у Атлант-сіті вимушена була подати у відставку міністерка охорони здоров'я та соціального захисту, легендарна акушерка, яка, по молодості, навіть допомагала правлячому герцогу з'явитись на світ.

У Фарані Шарлотта Амалія зняла з посади головного медика Соломію Юхимівну Галагаз (уроджену Суламифь Хаїмовну Райцин). У імперії акад. Думенко змушений був зосередитися на роботі в Академії та практикуючим хірургом. Ця біда (смертність при народженні) зачепила навіть маленьке українське князівство, що заблукало у складках Великого вододільного хребта, крапельку нашкодила у станиці Австралійської Січі, на крайньому північному заході континенту.

1746. На початку року раптово вмерла імператриця. Стенокардія з наступним інсультом. Не приходячи до тями, перестала дихати одразу після глухої сповіді.

Похороном керувала Олена Федорівна, принцеса Саксен-Гота-Альтенбургська. Цар особливо не плакав і не побивався. Але коли закрили саркофаг у соборі Покрову Діви Марії і закінчили службу, він не рушив з стільця. Не здивувавшись, його лишили біля кам'яниці. Імператор не прийшов у свої покої і на другу ніч.

Служки собору донесли Олені Федорівні, як главі уряду, що імператор сидить біля поховання і спить поряд на кам'яній підлозі. При принцесі він взяв у маленького хлопчика протягнуту половинку бублика і з'їв, потім намагався підняти мармурову кришку саркофагу, яку клали шестеро дебелих чоловіків, жалібно дивлячись на прихожан, наче прохаючи допомогти.

Охорона імператора, розташована зовні, разом з Оленою увійшла у храм. Принцеса розпорядилась відвести государя у покої. Але зовсім не ослаблїй Всеволод рішуче опирався. Вирішила, що щоб не вичудив цар, це не так погано для іміджу держави, як відкрите зневаження волі повелителя, якого ніхто не детронізував. Тому наказала палити всю ніч свічки у спеціально поставленому підсвічнику поблизу стільця монарха та кинути царську ведмежу шубу на підлогу позаду того стільця.

Хлопчик з мамою був перехоплений на вулиці столиці. Цар посміхнувся тому, як старому знайомому, поїв і попив з його рук. Руки цар було помив у мідному тазіку, але, витерши їх рушником, раптом з жахом на них подивився, намагаючись сховати. Олена дуже б хотіла просто зачинити храм, але, здається, прості прихожани — це єдине, що того тішило. На появу рідних, товаришів, церковних ієрархів він не реагував.

Але ця трагікомедія не затягнулася. На наступний день до саркофагу підійшла щойно прибувши жінка Ореста з найменшою дочкою. Дівчинка наблизилась до імператора, який понуро сидів на стільці, взяла того за руку і прошебетала:

– Підіймайся, дідусю! Тобі треба поїсти за звичайним столом та відіспатись у нормальній постелі.

Імператор піднявся, назвавши її чомусь Шарлоттою Амалією (ім'я її мами) потім простягнув дитині долоню лівої руки, де нічого не було помітно, і хрипко, з жахом казав:

– Кров. Свіжа вовча кров.

Закопирив губу, дівчинка старанно вивчала долоню, потім дістала хустинку з рукава і протерла шерхлу царську долоню. А опісля повела його у карету. Через два дні імператор, наче трохи отямившись, підписав указ про зречення трону на користь старшого сина Ореста. Формально міжцарювання не було, бо імператор лише відсторонився, але не лишився влади і міг взяти її навіть за декілька хвилин до нової коронації. Але дивлячись на смутного, наче дуб з осипаним листям, Всеволода, ніхто не наважився підкинути ідею реставрації.

Дочекались появи і заяви нового глави імператорської фамілії, графа Фарани. Той сказав, що не підіймав, не розбудовував цю імперію і зачитає завтра на засіданні Сенату відречення на користь Данила. А Данило сердито подивився на старшого брата і пробасив:

– Тільки не перестарайся. Не відмовляйся і за своїх нащадків. Я один з чоловіків династії П'ястів буду маячити на цілому континенті. Це неправильно. У мене ж дві дочки. Згідно указу батька "Про порядок наслідування монаршої влади у імперії Гесиона та інших землях Династії" це менше ніж ніщо. Їх черга – після нас трьох, та після твоїх і Всеволодових хлопчаків, тобто восьма. І краще не чекай від мене пацанів,

бо нам з тобою вже п'ятий десяток жме.

- Дев'ята,— поправив граф, — тільки що повідомили що у мене онук. Чотири кілограми сто грамів. Всеволод Володимирович. (Всеволод Другий, щасливий, улюблений герой дум і билин уквів, казок та мультиків континенту)

- Добре, - всерйоз стурбований Орест роздумував над ситуацією. - Я тобі Володимира пришлю. Він марить Гесионою. Прихворів, носило його під дощем на маневрах, то й не взяв. Всеволоду другому напишу в Атлантиду від твого і свого імені послати когось з княжат у Січеслав.

Почувши, що на троні буде Данило, престарілий монарх заплакав. Стривожені придворні кинулися до нього з запитанням. Але Всеволод вже не пам'ятав, чому Данило небажаний на троні. Тільки залишилося у неспроможній пам'яті колись могутнього самодержця, що це може привести до великої біди. Не мав що відповісти. Тихо лилися безсилі сльози людини, що випадково затрималась на цьому світі.

Імперський міністр охорони здоров'я Р.Х. Райцина сиділа у секретарки нової прем'єрки. Довго чекати не прийшлося. Олена Федорівна буквально пролетіла у кабінет, кивком голови попросивши міністерку слідувати за собою. Поки велика княгиня щось поправляла у макіяжі, Райцина рішуче поклала листок із цупкого фаранського паперу із заявою на стіл.

Сівши Геля пробігла очима написане, поглянула на посмурнівшу єврейку з абсолютно іконописними рисами обличчя і сказала:

- Рахіль Хаїмовна! Не хочете зі мною працювати? А я ось хочу, бо ми з вами єдині неукраїнці на весь кабінет міністрів.

Ікона розквасилась. Мало не хлипаючи, докторка сказала:

- Мруть жінки від пологової гарячки. Кількість викиднів зросла у вісім разів.

Абсолютно не у відповідності з почутим, глава уряду посміхнулася сатанинською посмішкою розуміння добра і зла. Але голос був співчуваючий і доброзичливий.

- Екзархат і спецслужби донесли, що у Фарані скінчився земний шлях поганської богині Живи, яку терпів Господь. А вона допомагала жінкам у Трицарстві народжувати миттєво, легко і безболісно. Ті ж сили, що стоять за милим тестем — явно людського роду. Не мають уявлення про предвизначеність. То нічого не знають зарані і прополюють зачатих через пару місяців після зачаття, коли вже можуть бачити найменше відхилення у здоров'ї.

Заберіть папірець і йдіть працювати в нових умовах.

- Але ж у тітки Одарки чисельні нащадки.

- Нащадки є, але реінкарнації явно нема. Ідіть краще продумайте протокол лікування при післяродовій гарячки.

Першим указом Данило надав безіменному центру Південно-західного воєводства назву Єлизаветслав.

Бувший цар ніяк не зреагував на вістку, що став прадідом, бо Дарина молодша народила хлопчика, хрещеного Всеволодом, повного його тезку. Після коронування відставник попросив імператора, щоб його поселили на острові Тиші, де у монаршої

сім'ї був невеликий Палац Роздумів.

Верховний Суд Імперії у справі про заколот засудив до десятирічної каторги у соляних копальнях п'ять чоловік, до десяти років ув'язнення на острові Дрімоти – п'ять жінок, загалом отримали реальні строки сорок три людини. Резолюція Імператора на рішенні:

"Переглянути. Сенату працювати як екстраординарній вищій судовій установі згідно п. 29, підпункт "К" Положення про нього. Заколот без фізичного свавілля? Навіть без намагання підмінити хоч у чомусь діючі державні установи? Наміри, суб'єктивні очікування та об'єктивні наслідки дій злочинців? Провести додаткову експертизу щодо зв'язку статті у газеті та смерті Імператриці. Нахабство того клеветону звичайно безмірне, але матінка таки давно маялась серцем. Данило"

1748 Лютий, літо. Імператор На Покої Всеволод Фундатор почув поряд з вікнами дуже мальовничого, але невеликого палацу, дзвінкий дівочий сміх. Острів офіційного називався островом Тиші. Але після того, як лікарі заявили його величності Данилу Всеволодовичу, що гнітюче мовчання маленького острівця душить і тягне у небуття його батька, на цей клаптик землі, замість немолодої обслуги, де тільки можна, назначили молоденьких дівчат-сиріт із Єлизаветинського ліцею-інтернату шляхтянок. Тих, що згодилися бути при перестарілому володареві.

Старий повелитель сприйняв це наче як додаткову посадку квітів на клумбах палацу. Направду, квіти не пирскають на кожному кроці. Нема вже тих жінок, яких він любив. А моторні покоївки нагадали йому ті часи, коли він їхав із Зосею в Париж. Ці шляхтянки так схожі на тих, давніх служниць. Острів роздумів після їх появи перевернувся на острів гармидеру, шарварку та метушні. Щоб не лаяти не вишколених дівчат, на яких зачаровано позирала його охорона, браві гвардійці, він вирішив пройти по пляжному піску до скелі, яка, наполовину вдаючись у море, ніби відсікала цей клаптик узбережжя від інших.

Суцільні скелі зліва раптом трохи відступили, утворивши таку собі клумбу. Щось цвіло-біліло, жовтіло на ній. Старий нахилився і придивився. Білі, непоказні трубчаті біло-кремові квітки з жовтою опушкою розсипались по траві. Ряст. Всеволод не бачив його з дитинства. І не знав, що у цьому вимірі він є. "Ну що, буду зараз ряст топтати", подумав. Але якась дивна, огортаюча заспокоєність погасила у його голові цю ідею і він подибав далі. З нічого зірвався вітер.

Вітер посилювався, але скелі поки прикривали прибережну воду від бурі. У цьому трохи відлюдному місці близь берега плескались ще чотири дівчини. Поклавши руки на мокрий від прибою бік стрімчака, старий замислився ні про що. Із задуми його вивів зойк дівчиська.

- Тоне хтось, чи що? – зиркнув дід.

Дійсно втопала, по рухам було зрозуміло, що потягнуло ногу. Старий кинувся у воду. Але дівчина, раптом отримавши з переляку контроль над власним тілом, рвонула до берега, де лежав, грозючи осипатись у море, їх одяг. З виском вся компанія почала одягатися. Стало зрозуміло, що потерпіла, як і подруги, у воді була гола-голісінька.

Понадіялись на відлюдність, а нелегка принесла імператора. То й сиділи у воді.

Задоволений, що не треба нікого рятувати, старий повернув до берега. Величезна брила, що уже сотні років ледве трималася на вершині стрімчака, на коливання якої ніхто на острові чомусь не звернув уваги, сильним поривом вітру була зрушена і, під дівочий вереск пішла, набираючи прискорення, на голову діда.

Херсон - Кадіс — Херсон, 2021-2023.

© Марко Східняк. Автор.2023

Хронологія Подій

1723 — заснування рудника по видобутку міді і золота в Австралії.

1723 - вихід Великої ескадри переселенців, битва при Єрро.

1723 — Відречення Всеволода від трону Фарани у Парижі та Батурині (по дорозі на Гесиону). Коронація Ореста у Парижі і Батурині.

1724 Заснування імперії Гесиона та міста Січеслав.

1724. Переміщення Кошу на Гесиону. Відречення Єлизавети від трону, спочатку в Атлантиді, потім у Парижі.

1725 Весілля Всеволода молодшого; Софія Крістіана Луїза, дочка князя Адольфа Фридриха II Мекленбург-Стрелицького, Нойштреліц. Коронація Всеволода другого і Софії. Спочатку у Парижі, потім в Атлантиді. Прибуття Єлизавети у Січеслав.

1726 — Перша навколо континентальна морська експедиція

1728 - Заборона полювання на смілодонів.

1729 - Переселення майхородів у країну смілдонів. Перша південно-Тихоокеанська морська експедиція

1730 - набіг козаків на Самоа

1732 - участь Тихоокеанського козачого війська під керівництвом Гордієнка у каральних операціях іспанських Філіппін проти малайських піратів.

1733 - смерть Костя Гордієнка

1738 - заснування Січеславського Імператорського Університету. Заміжжя Христини Всеволодівни, за віце-королем Нової Іспанії Філіпом Бурбоном.

1739 - Поділ воєводств на провінції. Прибуття шляхтичів з України.

1739 - формальне надання Атлантидою (Всеволодом Другим) Гесионі незалежності на міжнародному рівні; визнання Францією Гесиони як суверенної держави

1743 - війна з китайськими піратами.

1744 - прибуття шляхтянок з України до Січеслава.

1744-45 - Вовча та ведмежа пандемія у Південному воєводстві.

1746 - смерть Єлизавети. Відречення Всеволода. Коронація Данила Всеволодовича

1746, березень — Народження графа Всеволода Володимировича Щасливого у Батурині-на-Тукурембо.

1748, листопад — смерть Всеволода Фундатора

Додаток 2:

Воєводства і головні міста Гесиони:

1. Столична округа - Січеслав

2. Північне воєводство – Каменське
3. Західне воєводство — Вісвальд
4. Запоріжжя — Кіш
5. Осередкове воєводство — безіменне на момент смерті Всеволода.
6. Південно-Західне воєводство – Єлизаветслав
7. Південне воєводство – Лахтак
8. Південно-Східне воєводство – Волошки
9. Східне воєводство – Помаранчи

Воєводство	Звір	Птиця	Дерево	Квітка
1.Північне	Сірий зорро (лисиця)	Араукана (голуб)	Гевея (каучукове дерево)	Шпомея блакита
2.Західне	Смілодон	Яструб чорно-каштановий	Цихона (хінне дерево)	Кангута
3.Осередкове	Гуара (вовк)	Кондор	Калина	Примула
4.Південно-Західне	Лама	Інамбу	Альгарробо	Троянда жовтогаряча
5.Південне	Вікунья (верблюдові)	Буревісник	Нотофагус (бук)	Ромен
6.Південно-Східне	Тремарктос (Ведмідь)	Магелланів дрізд	Акація	Волошки сині
7.Східне	Ведмідь печерний (травоїдний)	Чара (блакитна сорока)	Каурі	півонія вузьколиста
8.Столиця	Альпак (верблюдові)	Сова-крикун	Евкалипт	Білосніжна віола
9.Кіш (Військо Низове)	Пума	Орел— самітник	Папая (динне дерево)	Кардо (будяк)

ПЕРЕЛІК ГЕОГРАФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ КОНТИНЕНТУ ГЕСИОНА

Гелена — затока, що із заходу глибоко розрізає Гесиону і разом з Остужуючою затокою чітко ділить континент на дві частини.

Гераклові (не Геркулесові) стовпи – чотири відносно невеликі півострови, що вдаються у океан на північній частини Гесиони. Рахуються із заходу: Хінний, Смілдонів, Майхородів, Ящірки.

Єлизаветслав — головне місто Південно-західного воєводства.

Жемчужна банка – мілина над північно-західною стороною острова Правий архіпелагу Перлів.

Жорства – найбільша пустеля континенту, характерні гострокутні незцементовані уламки порід або мінералів, деінде – гравій чи жовті піски. Невисоке значне по площі плоскогір'я у Східному воєводстві, омивається з півночі Остужуючою затокою.

Глибокий трикутник – окраїнне море на північному заході континенту. З нього завжди починається характеристика водної поверхні країни. З півночі обмежене архіпелагом Перлів.

Голубе море - найбільше зовнішнє море континенту. Внутрішніх морів (навіть якщо по традиції так називати великі озера) на Гесионі немає. Каменск (Каменюка. Зниж) — головне місто Північного воєводства.

Каттлея - озеро у долині майхородів, витік р. Орхідеї

Кичера - невелика гірська країна на захід від ріки Орхідея та долини майхородів.

Козацьке море - північні океанічні прибережні води від мису Гулькин (край четвертого гераклового стовпа) і до третього стовпа — майхородів.

Косий Фронтір - потужна гірська країна, що прикриває континент з південного заходу. Група хребтів, що йдуть з південного сходу на північний захід по кромці суходолу.

Крин - найбільша річка Осередкового воєводства

Лахтак - головне місто Південного воєводства, значний риболовецький порт.

Магдалени Августи затока - затока на північному краю континенту, між півостровами Хінний та Смілдонів.

Майхородів долина - широка міжхребетна рівнина від Остужаючої затоки до Козацького моря.

Мушлі - відносно невеликі острови, північна окраїна моря Глибокий Трикутник між великими Правим і Лівим Островами Перлів. Ще їх звать Низинні землі - невисокі острови, архіпелаг на північному сході, у морі Глибокий трикутник, з дуже незначним по височині рельєфом.

Підкова - одна з Обширних (Обшивних) рівнин, розташована у Південному та Південно-східному воєводстві.

Рудник-Гордієнка (Петя - зниж.) - поселення біля копалень по видобутку залізного колчедану та збагачувальної фабрики у Східному воєводстві.

Синє море - найбільше зовнішнє море континенту. Внутрішніх морів (навіть по традиції так називати озера) на Гесионі немає. Обмежена з північного сходу Косим Фронтиром та Великими островами Гірської дуги. З південного заходу - першими Малими островами Дуги.

Славутич - річка, що тече з півдня на північ у Долини майхородів. Біля її гирла — Січова залага.

Смілдонів затока - затока на північному краю континенту, між третім і другим Геракловими стовпами

Орхідея - річка, що тече з півночі на південь у Долини майхородів. Біля її гирла, на правому березі — столиця імперії.

Осота - найбільша річка Південно-Західного воєводства, адміністративний центр якого (Єлизаветслав з 1747 року) стоїть біля її гирла. Можливо найбільша річка материка.

Остужаюча - найдовша затока, що із сходу розсікає майже до половини, навпіл Гесиону. На її березі стоїть столиця держави.

Помаранчі, офіційно — Помаранчева пристань - головне місто Східного воєводства, порт. Заснований у 1729 році українськими моряками та балканськими слов'янками ,

висадженими з бунтівливого "Апостола Фоми".

Теряна - найбільша річка Північного воєводства. Починається у Кутових горах Північно-східного гірського масиву. Надзвичайно скалиста і порожиста у верхів'ях, тече строго на захід, стишується у довгій, але не широкій міжхребетній долини, з виходом на значну однойменну рівнину зовсім уповільнює свої води і майже під прямим кутом повертає на північ. Під впливом холодної Перуанської течії її долина покрита непроглядними лісами. За 500 км від гирла - суцільні трави. Тут і випасались новозаведені коники. Біля її гирла — головне місто воєводства.

Хома - поселення у Східному воєводстві. Засноване у 1728 році матросами-бунтівниками з бригу "Апостол Хома". Мирно підпав під імперську юрисдикцію у 1749 році. Всі заколотники були помилувані імператором Данилом.

Чотири тропічні стовпи — відносно невеликі півострови, які глибоко вдаються на півночі у Тихий океан і ділять прибережні води на сектори.